

Versenytkör

■ Interjúk a távozókkal:

Nagy Márta
Ieköszönő
elnökhelyetessel

Tóth Tihamérral,
a Versenytanács
volt elnökével

Bodócsi Andrással,
a Versenytanács
búcsúzó tagjával

■ A GVH új engedékenységi politikája

■ A Lisszaboni Szerződésről



Változások
a GVH-ban

Versenykultúráért
díjak
átadása



Egy korszak vége

Tisztelt Olvasó!

A Versenytükör rövid szünet után most összevont számmal jelentkezik, ami egy korszak végét is jelenti, hiszen a GVH-n belüli változások következtében a Versenytükör című lapunknak is új főszerkesztője lesz. Az eddigi hagyományoknak megfelelően a jelenlegi szám sokféle szakmai kérdésre keres választ, de mielőtt erről szólnánk, tekintsünk egy kicsit vissza, hogy milyen intézményi változásokon ment keresztül a hivatal az utóbbi hónapokban.

A legfontosabb talán, hogy két korábbi elnökhelyettesünk, Nagy Márta és Tóth Tihamér mandátuma tavaly ősszel lejárt. Az elnökhelyettesi feladatokat immáron több mint fél éve Gadó Gábor és Wallacher Lajos látja el. Emellett Versenytanácsunk egyik tagja, Bodócsi András is nyugdíjba vonult, helyére Dobos Gergely pályázott sikeresen. Megváltozott valamelyest a GVH szervezeti felépítése is. Az elmúlt években megszorodtak a különböző pénzügyi szolgáltatókkal kapcsolatos eljárásaink, illetve antitröszt szempontból is elemezzük a szektort. Ezekre a munkákra gondolva döntöttünk úgy, hogy ezeket az ügyeket egy újonnan létrehozott, önálló iroda fogja össze. Az iroda vezetését Kovács Surdra bíztuk. Még egy személyi változás állt be a hivatalban azzal, hogy Jogi Irodánkat Számadó Tamás vezeti.

Ezt az alkalmat is megragadom arra, hogy néhány szóban elköszönjek közeli kollégáimtól, a versenyhatóság korábbi elnökhelyetteseitől. Nagy Márta a GVH-



nak megalapítása óta meghatározó tagja volt. Tevékenysége a hivatal életére, mindennapjaira mindvégig rányomta bélyegét. Oroszlánrésze van abban, hogy a versenyhivatalt elismeri a szakmai közvélemény, az üzleti közösség, valamint a széles kört jelentő tudatos fogyasztói nagyközönség is. Tóth Tihamér tevékenysége pedig meghatározó módon járult hozzá ahhoz, hogy a Versenytanács hatékonyan működjön, elvi jelentőségű döntéseket hozzon, hosszabb távon is kijelölve az irányt néhány ügycsoport megítélésében. E helyen is köszönöm munkájukat!

A fent említettekből kitűnik, hogy a két új elnökhelyettes számára elődeik magasra tették a mércét. A közös munkával el-

töltött eddigi időszak igazolta szakmai alkalmasságukat, amit persze korábbi munkásságuk is megalapoz, hiszen Gadó Gábor az igazságügyi tárca államtitkáráként – többek között – részt vett a versenytörvény megalkotásában és korábbi együttműködésünk során is jó szakembert ismertünk meg személyében. Keze nyomát a jövőben e lap olvasói is érezhetik, hiszen főszerkesztői szerepet vállal a Versenytükör készítésében is.

A másik elnökhelyettesünk régi kolléga. Wallacher Lajost, Jogi Irodánk korábbi vezetőjét nem csak a versenyhivatal apparátusa, de a velünk együtt dolgozó ügyvédi irodák képviselői is jól ismerhetik. Tevékenységével az elmúlt években egyértelműen bebizonyította, milyen felkészült versenyjogi szakember, mostani elsődleges feladata pedig a magas színvonalú vizsgálatok szakmai felügyelete.

Összevont lapszámunkban igyekeztünk összefoglalni a hivatal munkáját 2009 második felében érintő valamennyi fontos eseményt. A jövőben visszatérünk a korábban megszokott ritmushoz, így nyártól a Versenytükör negyedévente jut el az olvasókhoz.

Tartsanak továbbra is velünk, forgassák haszonnal a lapot!

NAGY ZOLTÁN,
A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL ELNÖKE

A Versenykultúra Központ a GVH honlapján



GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL
VERSENYKULTÚRA KÖZPONT

A verseny- és fogyasztói kultúra fejlesztése érdekében fejti ki tevékenységét a Versenykultúra Központ (VKK). A www.gvh.hu honlapon a nyitólapon található VKK logóra kattintva hasznos információkhoz lehet jutni munkájáról, rendezvényeiről, meghirdetett pályázatairól és az általa támogatott programokról. A kiadványok és a Versenytükör eddig megjelent valamennyi száma is megtalálható itt, letölthető formátumban.

- 2** Előszó –
Nagy Zoltán,
a GVH elnöke:
Egy korszak vége

A GVH döntései

- 4** Döntések 2009. június 1.
és december 31. között

- 6** Kartellező
pékek



- 7** Nem engedélyezte
a GVH a Magyar Telekom
– ViDaNet összefonódást

- 8** Jogsértő forgalmazási
megállapodások
a gépkocsi navigációs
készülékek piacán

- 9** Szakmai érdek-
képviselői szervezetet
marasztalt el
a GVH minimum árak
közzététele miatt

- 10** Versenykorlátozó
a bankközi jutalék
kártyatársaságokra
nézve egységes, közös
banki meghatározása

Tárgyalóteremben történt

- 11** LB döntés
a Bartók Béla út
felújítása kapcsán feltárt
kartell ügyében

- 12** LB döntés az Országos
Nyugdíjbiztosítási
Főigazgatóság
székházának átalakítása
kapcsán feltárt kartellról

- 13** Jogsértő „páratlan”
állítás – a Fővárosi Ítéltő-
tábla döntése a Malév
reklámjaival kapcsolatban

- 13** Felülvizsgálati kérelmek
a Legfelsőbb Bírósághoz

- 14** Jogerős ítélet született
az ún. biztosító kartellben

- 14** Első fokon döntés
született két, szakmai
kamarával szemben
hozott GVH döntés
felülvizsgálatára indult
perben

A GVH hírei

- 15** Interjú
Nagy Mártával



- 16** Interjú
Tóth Tihamérral

- 17** Interjú
Bodócsi Andrással

- 18** Új elnökhelyettesek
a GVH-ban

- 19** 2009. június-
decemberben indult
egyes eljárások

Az OECD-Magyar Budapesti Versenyügyi Regionális Oktatási Központ (ROK) munkájából

- 21** ROK-szemináriumok
2009 második felében

A Versenykultúra Központ hírei

- 22** Fontosabb események
a versenykultúra
fejlesztése terén

- 23** Díjak a hazai verseny-
kultúra fejlesztéséért

Elemzések

- 24** Miks Anna: Az első
mindent visz – életbe
lépett a GVH megújult
engedélyezési
rendszere

- 29** Dán Judit: A Leegin-ügy
és az RPM európai
megítélése

- 34** Salgó László:
A klaszterek
sajátosságai, különös
tekintettel kartelljogi
jellemzőikre

Az Unióban történt

- 40** Hatályba lépett a
Lisszaboni Szerződés

- 41** Elhunyt
Karel Van Miert

Vendégségben

- 42** Interjú Miguel Poiars
Maduróval

- 43** Interjú A. Kinyevvel,
az Orosz Szövetségi
Monopolelleses
Szolgálat Kartell
Irodájának vezetőjével

Hírek a nagyvilágból

- 44** Versenyjogi
fejlemények

Visszapillantó

- 46** Kereskedelem-lélektan és
viselkedés-gazdaságtan

A GVH tevékenysége számokban

- 47** Előzetes
statisztikai adatok

Döntések 2009. június 1. és augusztus 31. között

Az alábbi áttekintés nem tartalmazza azokat a döntéseket, amelyeket a Versenytanács a vizsgáló végzésével szemben benyújtott jogorvoslati kérelemre, illetőleg utóvizsgálati eljárásban hozott meg.

Gazdasági erőfölénnyel, jelentős piaci erővel való visszaélés		
Vj-136/2008.	Szigetvári Phathológia Kft., Forró és Társai Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	megszüntetés
Vj-63/2008.	Raiffeisen Bank Zrt.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-1/2009.	Jécsai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	megszüntetés
Versenyt korlátozó megállapodás		
Vj-128/2006.	Loos Beteiligungs GmbH, ESKA Lederhandschuchfabrik GmbH, E.&M. Lukschal Strick- und Warenerzeugung, „LBK” Osztrák–Magyar Kesztyűkészítő és Értékesítő Kft., Vektor Munkavédelmi, Műszaki Fejlesztő és Gyártó Szövetkezet	megszüntetés
Vj-166/2006.	LCP Systems Kft. és társai	az eljárás megszüntetése Mátrix 68 Kft.-vel, a Trendex Infokommunikációs Zrt.-vel és a Trendex.Com Zrt.-vel szemben
Vj-57/2007.	Magyar Pékszövetség és társai	jogsértés megállapítása, bírságok kiszabása (összesen 79,6 millió Ft), egyes eljárás alá vontakkal szemben megszüntetés
Vj-68/2008.	Mertik Szolgáltató Kft., Onix Épületgépészeti, Építőipari Szere-lő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., EKTA Kft.	megszüntetés
Vj-136/2008.	Szigetvári Phathológia Kft., Forró és Társai Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	megszüntetés
Összefonódás		
Vj-155/2008.	Ringier Kiadó Kft., Ringier AG, Híd Rádió Hírkészítő és Sugárzó Zrt.	megszüntetés
Vj-158/2008.	Magyar Telekom Nyrt., ViDaNet Zrt.	az irányítás megszerzését a Versenytanács nem engedélyezi
Vj-55/2009.	Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt., Duna Menti Regionális Vízmű Zrt., Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	annak megállapítása, hogy az adott tranzakció nem minősül vállalkozások összefonódásának
Vj-56/2009.	CIL BUDA SQUARE Ingatlanhasznosító Kft., Óbudai Dunapart Irodaház Központ Kft.	engedélyezés, 1,5 millió Ft bírság kiszabása a kérelem késedelmes benyújtása miatt
Vj-64/2009.	NYÍRZEM Nyírség-Zemplén Coop Kereskedelmi Zrt., Mezőkövesd COOP INVEST Vagyongazdálkodó Zrt.	engedélyezés
Vj-77/2009.	Crosco Integrated Drilling & Well Services, Company, Ltd., Drill-Trans Szállító- Járófenntartó és Szolgáltató Zrt.	engedélyezés
Vj-99/2009.	Wallis Befektetési, Gazdasági Tanácsadó és Vagyongazdálkodó Zrt., WestLB Hungaria Bank Zrt.	engedélyezés
Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat		
Vj-77/2007.	Magyar Telekom Nyrt.	annak megállapítása, hogy az adott magatartás nem ütközik a törvénybe
Vj-144/2007.	Tiszta Égbolt Kft., Sky Europe Airlines, a.s.	jogsértés megállapítása, a Sky Europe Airlines, a.s. esetében bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-178/2007.	Wizzair Hungary Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (20 millió Ft)
Vj-97/2008. ¹	Oriental Herbs Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (7 millió Ft)
Vj-139/2008.	Tesco-Global Áruházak Zrt.	megszüntetés
Vj-159/2008.	ORO-TEAM Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (500 ezer)
Vj-162/2008.	JYSK Kereskedelmi Kft., JYSK Holding A/S	a JYSK Holding A/S esetében megszüntetés, a JYSK Kereskedelmi Kft. esetében részben megszüntetés, részben jogsértés megállapítása, részben annak megállapítása, hogy az adott magatartás nem ütközik a törvénybe
Vj-6/2009.	Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-7/2009.	Üstöki Kereskedelmi, Szolgáltató és Ügynöki Kft.	jogsértés megállapítása, kötelezés helyreigazító közlemény közzétételére, bírság kiszabása (13 millió Ft)
Vj-8/2009.	PROPHARMATECH Kozmetikai, Egészségügyi Termékeket Gyártó, Forgalmazó, Egészségügyi és Műszaki Kutató-fejlesztő Kft., NewCell Kereskedelmi Kft.	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása, a PROPHARMATECH Kft. esetében bírság kiszabása (1,7 millió Ft)
Vj-21/2009.	Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (20 millió Ft)
Vj-23/2009.	Törley Pezsgőpincészet Kft.	jogsértés megállapítása
Vj-24/2009.	AVON Cosmetics Hungary Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (40 millió Ft)
Vj-33/2009.	K&H Biztosító Zrt., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.	jogsértés megállapítása, a Kereskedelmi és Hitelbank Zrt. esetében bírság kiszabása (8 millió Ft)
Vj-35/2009.	Ryanair Limited	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-38/2009.	OBI Hungary Retail Kft.	megszüntetés
Vj-45/2009.	bauMax Magyarország Kereskedelmi Zrt.	jogsértés megállapítása

¹ A Vj-97/2008. számú ügyben hozott határozat 2009 májusában született, de technikai okok miatt a jelen táblázatban kerül szerepeltetésre.

Döntések 2009. szeptember 1. és december 31. között

Versenyt korlátozó megállapodás		
Vj-166/2006.	LCP Systems Kft. „f.a.” és társai	jogsértés megállapítása és bírság kiszabása MITAC International Corporation, LCP Systems Kft. „f.a.”, RRC Hungary Kft., Speedshop Kft. esetében (Mitac Mio: 50 millió Ft, LCP Kft.: 43 millió, Hamex Zrt.: 9 millió Ft, RRC Kft.: 1 millió Ft), az eljárás megszüntetése a Porsche Hungária Kereskedelmi Kft. esetében
Vj-84/2007.	Békés Megyei Ügyvédi Kamara	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-18/2008.	Allianz Bank Zrt. és társai	az eljárás alá vontak egy része esetében jogsértés megállapítása, más részük esetében jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (1922 millió Ft), a Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zrt. esetében megszüntetés
Vj-51/2008.	Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Műkörömépítő, Szíkvízkelesztő, Kelmefestő-Vegytisztító Szakmai Ipartestület	jogsértés megállapítása, közlemény megjelentetésére való kötelezés, bírság kiszabása (3 millió Ft)
Vj-135/2008.	Mezőgazdasági Gépi Bértárolók Szövetsége	megszüntetés
Összefonódás		
Vj-61/2009.	ÖKOMBI GmbH, Hungarokombi Kombinált Fuvarozást Szervező Kft.	engedélyezés
Vj-76/2009.	Magyar Telekom Távközlési Nyrt., International System House Kft.	engedélyezés
Vj-81/2009.	Speditions Holding GmbH, Raabersped Speditionsgesellschaft m.b.H.	annak megállapítása, hogy az adott tranzakcióhoz nem szükséges a GVH engedélye
Vj-82/2009.	Hungaropharma Gyógyszerkereskedelmi Zrt., Gyógyszerellátó Hálózat Kft.	engedélyezés
Vj-86/2009.	Ringier AG, Europress Lapkiadó Kft., Euromédia Lapkiadó Bt.	engedélyezés
Vj-100/2009.	Tendre Takarmányipari Kft., Foring Fuvarozó és Szolgáltató Kft.	engedélyezés, annak megállapítása, hogy a Tendre Takarmányipari Kft. elmulasztotta a GVH engedélyét kérni az adott ügylethez, bírság kiszabása vele szemben (5 millió Ft)
Vj-106/2009.	Magyarországi Volksbank Zrt., BNP Paribas Magyarországi fióktelepe	engedélyezés
Vj-125/2009.	COPE Vagyonhasznosító és Szolgáltató Zrt., PÉCS-COOP Kereskedelmi Zrt.	engedélyezés
Vj-126/2009.	Sole-Mizo Tejterméket Gyártó, Forgalmazó és Szolgáltató Zrt., Danone Tejtermék Gyártó és Forgalmazó Kft.	engedélyezés
Vj-135/2009.	Waberer's Holding Vagyonkezelő Zrt., Inforatio Számítástechnikai Tanácsadó és Szoftver Kft.	engedélyezés
Vj-141/2009.	Globe Acquisition Corporation, Avocent Corporation	engedélyezés
Vj-142/2009.	ELMIB Energetikai Szolgáltató Zrt., Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata, Tatabányai Erőmű Kft.	engedélyezés, annak megállapítása, hogy a kérelmezők elmulasztották a GVH engedélyét kérni az adott ügylethez, bírság kiszabása (4,975 millió Ft)
Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat		
Vj-189/2006.	MKB Bank Nyrt., Allianz Hungária Biztosító Zrt., Magyar Telekom Nyrt., Miles&More International GmbH	az MKB Bank Nyrt. esetében jogsértés megállapítása és bírság kiszabása (5 millió Ft), megszüntetés az Allianz Hungária Biztosító Zrt. és a Magyar Telekom Nyrt. esetében, a Miles&More International GmbH esetében annak megállapítása, hogy magatartása nem ütközött a törvénybe
Vj-136/2007.	Magyar Telekom Nyrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (30 millió Ft)
Vj-182/2007.	Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Nyrt., OTP Jelzálogbank Zrt.	jogsértés megállapítása, az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Nyrt. esetében bírság kiszabása (30 millió Ft)
Vj-163/2008.	Penny Market Kereskedelmi Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (3 millió Ft)
Vj-10/2009.	MTM-SBS Televízió Zrt., INTERAKTÍV Televíziós Műsorkészítő Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-12/2009.	Pannon GSM Távközlési Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (15 millió Ft)
Vj-13/2009.	Lidl Magyarország Kereskedelmi Bt.	megszüntetés
Vj-31/2009.	Invitel Távközlési Zrt.	megszüntetés
Vj-34/2009.	Auchan Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	megszüntetés
Vj-35/2009.	Aranyasszony Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (3 millió Ft)
Vj-43/2009.	Magyar Telekom Nyrt.	megszüntetés
Vj-47/2009.	Magyar Telekom Nyrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (20 millió Ft)
Vj-54/2009.	dr. Schmidt & dr. Köröstyös Kft.	megszüntetés kötelezettségvállalással
Vj-57/2007.	Praktiker Építési- és Barkácsi piacok Magyarország Kft.	részben jogsértés megállapítása, részben megszüntetés
Vj-58/2009.	K&H Bank Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (40 millió Ft)
Vj-66/2009.	PBB Credit Korlátolt Felelősségű Társaság	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (4 millió Ft)
Vj-67/2009.	Provident Zrt.	megszüntetés
Vj-69/2009.	METRO Kereskedelmi Kft.	annak megállapítása, hogy a vizsgált magatartás nem ütközik a törvénybe
Vj-70/2009.	Update Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (3 millió Ft)
Vj-71/2009.	KiK Textil és Non-Food Kft. Társaság	jogsértés megállapítása, a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása, bírság kiszabása (1 millió Ft)
Vj-78/2009.	Penny Market Kereskedelmi Kft.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (30 millió Ft)
Vj-84/2009.	OTP Bank Nyrt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (10 millió Ft)
Vj-88/2009.	Aldi Magyarország Élelmiszer Kereskedelmi Bt.	jogsértés megállapítása, bírság kiszabása (1 millió Ft)
Vj-92/2009.	Telemarketing International Kft.	jogsértés megállapítása, kötelezés helyreigazító közlemény közzétételére, bírság kiszabása (3 millió Ft)
Vj-94/2009.	Kinizsi Bank Zrt.	jogsértés megállapítása

Kartellező pékek

A Gazdasági Versenyhivatal 2007-ben eljárást indított a Magyar Pékszövetség (a továbbiakban: szövetség) ellen, mert feltételezhető volt, hogy a szövetség tagjai által végrehajtott áremelések koordinálásában aktívan közreműködött. A GVH az eljárást több alkalommal kiterjesztette mind az eljárás tárgya, mind pedig az eljárás alá vont vállalkozások tekintetében. Ezek eredményeként a Magyar Pékszövetségen kívül összesen 23 sütőipari vállalkozás ellen folyt versenyfelügyeleti eljárás. A GVH Versenytanácsa 2009 júniusában hozott döntést az ügyben, melyben több tekintetben jogsértést állapított meg a szövetséggel és 16 sütőipari vállalkozással szemben. Összesen 71,6 millió forint bírságot szabott ki, hét vállalkozással szemben pedig megszüntette az eljárást.

A GVH Versenytanácsa szerint a szövetség több olyan lépést tett, amely alkalmas lehetett a verseny korlátozására. Ezek az alábbiak voltak.

– A „Pékmesterek kenyere” termékkel kapcsolatban elkövetett jogsértés

A szövetség *Pékmesterek kenyere* néven speciális összetételű kenyér-receptúrát alkotott meg és külön színes ábrát készíttetett a termékhez, amelyet levédetett. A szövetség 2005. augusztus 11-i elnökségi határozatában meghatározta a *Pékmesterek kenyere*nek átadási és fogyasztói árát, kizárta a visszáru lehetőségét, korlátozta az értékesítés lehetőségét azzal, hogy saját pékséggel rendelkező kiskereskedelmi láncoknak a terméket ne lehessen értékesíteni. Ezt követően a szövetség a termék felhasználási jogát a Pan Hungary Kft.-nek, a szövetség 100 %-os tulajdonában álló vállalkozásnak adta. A Pan Hungary Kft. kötött együttműködési megállapodást azokkal a szövetségi tagvállalkozásokkal, amelyek a terméket gyártani kívánták. A megállapodás meghatározta a termék minimális és maximális fogyasztói és átadási árát. A gyártó nem köthetett visszáruzást lehetővé tevő értékesítési megállapodást, és nem szállíthatott saját sütőüzemmel rendelkező kiskereskedőnek. 2006. február 23-i elnökségi döntésében a szövetség ismét a *Pékmesterek kenyere* minimum áráról – a korábbihoz képest alacsonyabb szinten – határozott.

A GVH Versenytanácsa megállapította, hogy a szövetség azon magatartása, mellyel meghatározta a *Pékmesterek kenyere*nek legalacsonyabb átadási és fo-

gyasztói árát és kizárta a visszáru, az akció lehetőségét, versenykorlátozó. A szövetség az eljárás során hivatkozott arra, hogy a kifogásolt rendelkezések a *Pékmesterek kenyere*nek minőségvédelme érdekében voltak szükségesek és arra is, hogy a megszabott minimálár csak ajánlás volt. A Versenytanács azonban nem fogadta el ezeket az érveket, csakúgy, mint azt sem, hogy a kérdéses megállapodás franchise megállapodás, mely a vertikális csoportmentességi rendelet értelmében mentesülhet a versenyjogi tilalom alól. A Versenytanács hangsúlyozta, a szövetség által alkalmazott ármeghatározás súlyos jogsértés, amely esetében mentesülésre nincs lehetőség.

– A szövetség honlapján a fehér kenyér áráról tett megállapítások

A szövetség internetes oldalán 2005 novemberében bejegyzést tett közzé, melyben meghatározta az alapterméknek minősülő fehér kenyér „reális” gyártási és forgalmazási költségét, azaz a termék általa „megfelelőnek” tartott átadási árát és fogyasztói árát jelentette meg. Az anyaghoz fűzött bevezető szerint ezt azért tették közzé, hogy a vállalkozások a tervezett áremelésekről ugyanazt mondják a nyilvánosságnak.

A Versenytanács határozatában kifejtette, hogy a fehér kenyér „reális” költségeinek a megjelentetése versenykorlátozó hatást fejthet ki, mert az érvényesítendő ár szempontjából kiinduló pontot jelenthet, a piac egymással versenytársi viszonyban levő szereplői egyedi döntéseiknél azt figyelembe vehetik, hivatkozhatnak rá, így megnő a veszélye annak, hogy

a piac szereplői nem egymástól függetlenül alakítják áraikat. Adott esetben az alacsonyabb költségszintű vállalkozások számára is kiindulópontot jelenthet a szövetség által közzétett „reális” költség. A határozat kiemelte azt is, hogy egy egész szakma tényleges költségalakulása sem fejezi ki az ésszerű és hatékony gazdálkodás mellett objektíve felmerülő költségeket, s annak meghatározására egyetlen szervezet (így a szövetség) sem képes. A Versenytanács szerint a fehér kenyérgyártás „reális” költségeinek megjelentetése így inkább a piaci szereplők áremelésre való felhívásaként értelmezhető, amivel a szövetség a vállalkozások egységes, egyidejű áremeléseit kívánta elősegíteni.

– A szövetség régiós üléseken tanúsított versenykorlátozó magatartása

A Versenytanács megállapította, hogy a szövetség tisztségviselői a 2006. március 23-i Heves-Nógrád megyei régiós ülésén áremelésre, illetve 2006. március 24-i Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei régiós ülésén az áremelés érdekében egymással való kommunikációra hívta fel a jelenlévő vállalkozásokat, és ezzel jogsértést követett el. Ezen jogsértésre bizonyítékként a régiós ülések kézzel írt jegyzőkönyvei szolgáltak, melyek hitelességét alaptalanul igyekezett megkérdőjelezni a szövetség.

A versenytanácsi határozat a szövetség ezen magatartásával kapcsolatban rámutatott arra is, hogy a versenytörvény hatálya alá nem csak a formális határozat vagy ajánlás formáját öltő szervezeti aktusok tartoznak, hanem a szervezet vagy a szervezetet a tagok (vagy azok egy része) felé megjelenítő személyek minden olyan megnyilvánulása is jogsértőnek minősül, amely (függetlenül annak tényleges hatásától) olyan szándékot tükröz, hogy versenyjogellenesen összehangolva a tagok piaci magatartását, korlátozza a gazdasági versenyt. A szövetség hivatkozott magatartása pedig e kritériumoknak megfelelt.

A GVH mind a szövetséget, mind pedig az eljárás alá vont sütőipari vállalkozásokat elmarasztalta a 2006. június 29-én tartott nagyvállalkozói tagozati üléssel kapcsolatban, melyen a megjelent (nem feltétlenül csak szövetségi tag) vállalkozások információt cseréltek egymással és egyeztettek egymással áremelési szándékaikat – beleértve az áremelések mértékével és időpontjával kapcsolatos információkat is – és információt cseréltek a kiskereskedelmi láncok áremelés-befogadási hajlandóságáról. Ezen magatartás célja az lehetett, hogy a vállalkozások áremelést



Fotó: MTI

tudjanak végrehajtani a sütőiparban, ahol a kiskereskedelmi láncok ellenállása folytán a jogsértést megelőző években sorozatosan elmaradtak az áremelések. A jogsértést a szövetség esetében a találkozók megszervezése, a sütőipari vállalkozások esetében pedig a találkozón elhangzott információ-megosztás alapozta meg.

A jogsértés megállapítására elsődlegesen a szövetség titkára által a nagyvállalkozói tagozati ülésről készített feljegyzés, illetve az egyik eljárás alá vont vállalkozás ügyfélnyilatkozata alapján került sor. Az elmarasztalt vállalkozások természetesen megpróbálták az eljárás során ezen bizonyítékok bizonyító erejét megkérdőjelezni, de a Versenytanács az érveket elutasította.

Érdemes kiemelni, hogy a határozat ismételen rámutatott a piaci szereplők által tanúsított párhuzamos és összehangolt magatartás különbségeire, hangsúlyozva, hogy a versenykorlátozó célú ülésen való passzív részvétel is jogsértő, illetve, hogy a jogsértés attól függetlenül megállapítható, hogy a vállalkozások milyen célzattal, ki által képviselve vettek részt az ülésen. Felhívta arra is a figyelmet, hogy az információcsere a vállalkozások áremelési tapasztalatairól és szándékairól akkor is jogsértő, ha az adott vállalkozás az információcsere időpontjában már bejelentette a kiskereskedelmi láncnak áremelési szándékát, vagy azt a kiskereskedelmi lánc akár már el is fogadta.

Bár ez a határozat már az ötödik a sütőiparban tanúsított jogsértéseket megállapítók között¹, az eljárás alá vontakra kiszabott bírság a jogsértés súlyához képest mégis csekélynek mondható. Ennek oka az, hogy a Versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy a sütőipar a vizsgált időszakban alacsony jövedelmezőségű volt és a sütőipart érintő költségnövekedések alapján az árak bizonyos mértékű emelése sem lehetett indokolatlan, illetve az egyeztetéseknek csak korlátozott piaci hatása lehetett.

¹ Lásd a Vj-96/2002., Vj-153/2002., Vj-34/2003. és Vj-138/2004. sz. ügyeket.

Nem engedélyezte a GVH a Magyar Telekom–ViDaNet összefonódást

Magyarország legnagyobb lakossági vezetékes telefon- és szélessávú internet, valamint mobil távközlési szolgáltatója, a Magyar Telekom a ViDaNet szavazati jogának 100 százalékát biztosító részvényvásárlás engedélyezését kérte a GVH-tól. A ViDaNet Zrt. szintén elektronikus hírközlési szolgáltatásokat (kábeltelevíziós műsorterjesztés, kábelnet alapú szélessávú internet, illetve beszédcélú hangátvitel) kínál jellemzően lakossági felhasználóknak 20 településen (például Budapest egyes területein, illetve Győr, Tata, Mosonmagyaróvár, Kaposvár, Pécs városában).

A távközlési társaság kérelmében előadta, hogy a tervezett összefonódás a piaci folyamatok – elsősorban a mobilinternet térnyerése és a műholdas televíziós szolgáltatások előretörése révén – nem hoz létre olyan helyzetet, amelynek révén az korlátozná a versenyt. Mindezzel együtt a Magyar Telekom a Versenytanács előzetes álláspontjának kézhezvételét követően kötelezettségvállalást terjesztett elő, mellyel álláspontja szerint az összefonódással járó állítólagos versenyaggályok feloldhatóak lettek volna. Ezek szerint egyrészt a ViDaNet szolgáltatási területein bizonyos feltételekkel meglévő hálózati alépítményeihez (pl. föld alatti kábel-alagutak, vagy a légkábelek elhelyezésére alkalmas póznák) hozzáférést biztosított volna az azt kérő vállalkozás részére. Vállalta másrészt, hogy a szóban forgó földrajzi te-

rületen a ViDaNet által jelenleg nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatások kapcsán a Magyar Telekom és a Vidanet árai közül a kedvezőbbet fogja alkalmazni. Vállalta továbbá, hogy a ViDaNet hálózatán olyan fejlesztéseket végez a következő három éven belül, amelyek révén azt rendkívül nagy – 20 Mbit/s-ot meghaladó – sávszélességű szolgáltatás nyújtására teszi alkalmassá.

A Magyar Telekom (akkori nevén Magyar Távközlési Rt.) már korábban – 2003-ban – is kezdeményezett összefonódás engedélyezése iránti eljárást a ViDaNet részvények 100 százalékának megszerzése céljából. A Vj-110/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH a tervezett fúziónak a kérelmezők működési területén a lakosság részére nyújtott szélessávú internet szolgáltatás, a kábeltelevíziós szolgáltatás és a hangszolgáltatások piacaira gyakorolt hatásait vizsgálta. A vizsgálat lefolytatását követően a Versenytanács előzetes álláspontjában káros versenyhatásokat azonosított egyes települések esetében a lakosság részére nyújtott szélessávú internet szolgáltatás és a hangszolgáltatás tekintetében is, amelyek nyomán a felek visszavonták kérelmüket, így az eljárás megszüntetésre került.

A mostani Vj-158/2008. számú eljárásban a GVH a kérelmet – tekintettel a Magyar Telekomnak és a ViDaNet-nek az internet hozzáférési, kábeltelevíziós és hangszolgáltatási piacokon elfoglalt ma-

gas piaci részesedésére – teljes körű eljárásban bírálta el, amelynek során külön szempontként hangsúlyt helyezett a korábbi ügyben elvégzett elemzés óta eltelt piaci folyamatok vizsgálatára is.

A GVH az összefonódást mindezzel együtt sem engedélyezte. A döntésében három érintett piacon azonosított az összefonódással járó horizontális hatásokat: a lakossági szélessávú internet hozzáférés, a hangszolgáltatások, illetve a műsorterjesztés piacán. Mindhárom piac esetében a hatások a ViDaNet hálózatával lefedett területen élő fogyasztókat érintik, így érintett földrajzi piacként is ezt a területet határozta meg a GVH. A lakossági internet hozzáférési piac kapcsán elvégzett mély elemzés során arra a következtetésre jutott a versenyhatóság, hogy a ViDaNet által nyújtott kábelnet szolgáltatást a versenytörvény értelmében helyettesíteni csak a vezetékes telefonhálózaton keresztül nyújtott DSL szolgáltatás képes, míg a mobil rádiótelefon hálózaton nyújtott mobil internet nem. (Az érintett termékpiac meghatározása során a GVH figyelembe vette a különböző hálózatokon nyújtott szolgáltatások műszaki, minőségi jellemzői mellett azok árát, a fogyasztók szokásait és felhasználási céljait – amelyek felmérésére külön piackutatást végeztetett – és a piaci szereplők véleményét is.)

Az összefonódással érintett földrajzi területen – Mindszent község kivételével – a Magyar Telekom és a ViDaNet vezetékes telefon-, illetve kábeltelevíziós hálózatok a korábbi független irányítást követően egyetlen cégcsoport kezébe kerülnének. Ennek következtében a versenyhatóság szerint a lakossági vezetékes internet hozzáférés piacán a korábbi két jelentős független, központi, stratégiai infrastruktúrát

birtokló szereplő helyett csak egy ilyen szereplő maradna – birtokolva továbbra is a két jelentős, stratégiai infrastruktúrát. Az infrastruktúra stratégiai jellegét az alapozza meg, hogy a fogyasztókat elérő – ún. hozzáférési – hálózatról van szó, amely alkalmas három szolgáltatás (internet, telefon, műsorterjesztés) nyújtására is, így az adott hálózatot birtokló szereplőt mindhárom piacon lényeges szereplővé teszi. Az összefonódást követően így a korábbi tényleges – a piac két alapvető szereplőre épülő jellege következtében szükségszerűen korlátozott, ám mégis működő – versenyhelyzet megszűnne. A határozatában a GVH megállapította, hogy a Magyar Telekom által indítványozott kötelezettségvállalás nem alkalmas arra, hogy az összefonódással kapcsolatban azonosított

hátrányos hatásokat mérsékelje és így az összefonódás engedélyezhető legyen.

A GVH értékelése szerint a javasolt alépítményekhez való hozzáférés alapú versenyszituáció szükségképpen kisebb mértékű verseny-nyomást képes az összefonódásban részt vevő felekre gyakorolni, mint a tényleges versenyhelyzet. Egy ilyen jellegű vállalás nem képes – többek között – kezelni azt a helyzetet, hogy a korábban egymástól független szereplők helyett a jövőben a versenyt, a kihívást jelentő vállalkozások szükségszerűen függnek majd az egyik versenytársától. A kiszolgáltatott helyzet – pl. az alépítménybérletekre vonatkozó igények bejelentése révén – biztosítja többek között a kérelmező számára, hogy a potenciális versenytársak terjeszkedési, piacszerzési ter-

veit átlássa, így kiiktatva a verseny egyik lényeges elemét. A további vállalásokat illetően, a GVH az árazási magatartással kapcsolatban leszögezte, hogy az természeténél fogva kizárólag a határozat meghozatalának időpontjában fennálló árazási viszonyokat veszi alapul, így nem „pótolhatja” egy tényleges versenyhelyzet esetén fennálló viszonyokat, ahogy az árazáson túli dinamikus versenyzési viszonyokat sem. Nem tekintette valós és határozó vállalásnak a GVH a fejlesztésre tett ígéretet sem, figyelemmel arra, hogy a kábeltelevíziós hálózatok ilyen irányú fejlesztése már létező folyamat – egyes kábeltelevíziós szolgáltatók már meg is valósították – és éppen a versenyhelyzet képes biztosítani a további fejlesztések melletti elkötelezettséget.

Jogsértő forgalmazási megállapodások a gépkocsi navigációs készülékek piacán

Jogsértőnek találta a GVH Versenytanácsa a Mitac International Corp. és az LCP Kft. megállapodását, amellyel legkésőbb 2006 augusztusától az év végéig rögzítették előbbi vállalkozás termékeinek magyarországi továbbeladási árait, valamint azt, hogy LCP Kft. 2005 októberétől 2006 végéig ártartásra épülő versenykorlátozó megállapodást kötött partnereivel, így különösen a Hamex Zrt.-vel és a Speedshop Kft.-vel a Mitac Mio termékeinek magyarországi forgalmazásáról. Az eljárásban marasztalásra került az LCP Kft. és az RRC Kft. 2006. júliusi áregyeztetése is a Qtek okostelefonok árára vonatkozóan. A Versenytanács összesen 103 millió forint bírságot szabott ki a Mitac, az LCP, a Hamex és az RRC vállalkozásokkal szemben.

2006-ban a tajvani Mitac Corp. Mio termékei piacvezető szerepet töltöttek be a kézi GPS készülékek piacán. Az LCP és a Mitac vállalkozás között aláírt disztribútori szerződés ugyan nem létezett, de az LCP a Mio termékek tényleges magyarországi forgalmazójaként működött a szóban forgó időszakban. A GVH eljárásában megállapítást nyert, hogy az eljárás alá

vontak közötti megegyezés értelmében a termékek árait a Mitac határozta meg, amelyek betartását az LCP vállalta. Ennek célja az volt, hogy Magyarországon és a környező országokban maximalizálják a Mio termékek piaci részesedését. A rendelkezésre álló bizonyítékok tanúsága szerint a Mitac által meghatározott és az LCP által betartott kiskereskedői és végfelhasználói árak ténylegesen nem ajánlott, hanem rögzített árként kellett, hogy funkcionáljanak a piacon, amelyek megszégéséhez – a cégek között zajlott levelezés tanúsága szerint – komoly szankciórendszer is társult (a Mitac a visszatérítés elvesztésével „büntette” az árletörő disztribútorait).

Az LCP és disztribútor partnerei között létrejött forgalmazási szerződések ajánlott kiskereskedelmi árról, tájékoztató jellegű árlistáról szóltak, amelytől a viszonteladónak jogában áll eltérni, a vizsgálat során megtalált e-mail levélváltások azonban azt bizonyították, hogy az LCP az időszakonként megküldött táblázatokban szereplő árakat ténylegesen minimum árként alkalmazta, amelyek betartása érdekében több üzleti partnerével együttesen, rendszeresen fellépett a viszonteladóival szemben. Az LCP és viszonteladói közötti – az írásos szerződést lényegében átértelmező – megállapodás tartalma az volt, hogy az LCP által kívánatosnak tar-

tott, árlistákban és e-mailekben kommunikált ártól való minimális (1–2 ezer forint) eltérés még nem jelentett problémát, egy jelentősebb, több-ezer forintos „aláárazás” esetén viszont az LCP vagy valamelyik nagykereskedelmi partnere intézkedett, telefonon próbálva jobb belátásra bírni a partnert. A Versenytanács bizonyítottan találta azt is, hogy nem pusztán egy-két ügyféllel kötött eseti jellegű kétoldalú árrögzítő megállapodásról volt szó, hanem olyan céltudatos és átfogóan alkalmazott üzleti módszerről, amely révén az LCP a Mitac termékek – és természetesen a maga – számára jelentős piaci részesedést és sikert kívánt garantálni. Olyan többszintű árrendszert dolgozott ki és tudott több-kevesebb sikerrel működtetni, amelyben az árversenynek módorított szerep jutott, ennél fontosabbnak tartva azt, hogy a kereskedőket kellő árrés garantálásával tudja megfelelő marketingre és így nagyobb eladásokra ösztönözni. A vizsgált áregyeztetések nemcsak vertikális, hanem horizontális viszonylatban is alkalmasak voltak a verseny korlátozására, mivel az LCP az érintett áruvertikum minden egyes szintjén jelen van (a



kiskereskedelmi szinten csekély mértékben). A Versenytanács az eljárásban az LCP mellett az ártartó rendszer érvényre juttatásában szintén tevékeny szerepet játszó disztribútorokat is elmarasztalta.

Az eljárás a Mitac Mio termékek mellett a Qtek okostelefonokat érintően

tárt fel versenykorlátozó megállapodást. Szintén a vizsgálat során lefoglalt e-mail váltás tanúsítja, hogy az LCP és az RRC, mint a Qtek okostelefonok nagykereskedői, 2006 júliusában meg egyeztek egymással arról, hogy a jövőben egyeztetik egymással minimális

áraikat, továbbá konkrétan meghatározták azt az árat, amelyen a viszonteladóknak adott Qtek termékeket kínálják.

A vizsgált ármegállapodások sem csoportos, sem egyedi mentességre nem tarthattak igényt.

Szakmai érdekképviselői szervezetet marasztalt el a GVH minimum árak közzététele miatt

A GVH Versenytanácsa versenykorlátozónak találta, hogy a fogtechnikusok érdekképviselőt is ellátó társadalmi szervezet, a Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Műkörömépítő, Szikvízkészítő, Kelmefestő-Vegytisztító Szakmai Ipartestület Ajánlás elnevezéssel internetes honlapján, illetve saját kiadású fogtechnikai szaklapjában a fogtechnikusi szolgáltatásokra vonatkozóan minimum árakat tett közzé.

A fogtechnikusi szolgáltatások piacán a legmeghatározóbb szakmai szövetségnek számító Magyar Országos és Budapesti Fodrász, Fogtechnikus, Kéz-, Lábápoló és Műkörömépítő, Szikvízkészítő, Kelmefestő-Vegytisztító Szakmai Ipartestület (MOSZI) 1991-től minden évben, a díjtételek megfelelő módosításával megújítva tett közzé ajánlott minimálár listákat. A négy fogtechnikusi munkakategóriára (rögzített és kivehető fogpótlások, kivehető fogszabályozó készülékek, rögzített fogszabályozó készülékek, titán munkák) vonatkozó minimálár jegyzéket a MOSZI egyik szakmai szervezeti egysége, az Országos Fogtechnikus Ipartestület készítette. A MOSZI az Ajánlást a fogtechnikai szolgáltatások minőségromlása elleni és a szakma versenyképességének megőrzését szolgáló eszköznek tekintette.

Az ajánlott minimumárak elfogadása és közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is, valamint függetlenül attól, hogy a szervezeti rend szerint meghozott, formális határozat formáját ölti-e, ha az ajánlás a szervezet tagjainak tényleges magatartását befolyásolni képes – vállalkozások társulásának a Tpv-t.-be, valamint az EKSz.-be ütköző döntésének minősül, mivel az

ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában. Az ajánlott ár valamennyi érintett számára a bizonyosság egy megfelelő fokát biztosítja abban a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők árazási politikája. Az ajánlott árak orientáló hatását figyelembe véve a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak. Ajánlott ár közzétételére – vagy más versenykorlátozás tanúsítására – a MOSZI jogszabályi felhatalmazással nem rendelkező, így módon túllépett a jogszabályban meghatározott funkcióin.

A Versenytanács szerint az Ajánlás közzététele nemcsak céljában bizonyul versenykorlátozónak, de alkalmas arra, hogy versenykorlátozó hatással bírjon. Az ajánlott árak általában véve megkönnyítik, hogy a vállalkozások egyéni költségeiktől, teljesítményük minőségétől függetlenül egységesítsék az árakat, ami miatt az árak nem, illetve torzultan jelenítik meg a vállalkozások között szakmai alkalmasságban, üzleti megbízhatóságban, hatékonyságban megmutatkozó – a vállalkozások közötti versenyben meghatározó jelentőséggel bíró – különbségeket. Konkrétan a MOSZI esetében az Ajánlás versenykorlátozásra alkalmasságát támasztotta alá az is, hogy a szervezet – taglétszáma, országos működésére figyelemmel – a szóban forgó tevékenységek művelőinek meghatározó részére bír ráhatással, de ugyanezen indokok miatt iránymutatásul szolgáló árait megfelelő orientációs alappal tekinthetik a tagsággal nem rendelkezők is.

A Versenytanács nem látott módot annak megállapítására, hogy az Ajánlás mentesülhetne a versenykorlátozó meg-

állapodásokra vonatkozó tilalom alól – amelyet egyebekben a MOSZI-nak kellett volna ellenőrizhető módon, megfelelően alátámasztottan bizonyítania. A MOSZI nem tudta igazolni, hogy az Ajánlás közzététele és a munkaerő, illetve a szellemi termék minőségének kedvező változása között milyen kapcsolat áll fenn. Ezzel szemben, az Ajánlás a vállalkozások hatékonyságát negatívan befolyásolja, nem ösztönzi a vállalkozásokat szolgáltatásaik minőségének javítására, innovációra, valamint költségeik csökkentésére, s így módon nem járul hozzá a szóban forgó szolgáltatások versenyképességének javulásához. Minthogy a Versenytanács nem látta igazoltnak az Ajánlásnak a MOSZI által kifejtett pozitív gazdasági hatásait, azaz azt, hogy az ajánlás alkalmazása esetén jobb minőségű produktum készül, ezért a fogyasztóknak az ezekből való méltányos részesedése is kizárt. Ahogy a versenykorlátozás szükségességére, annak arányosságára sem tudott megfelelő érvekkel szolgálni a MOSZI. Rámutatott a Versenytanács, hogy a piaci áraknak a piac kínálati és keresleti oldalán tevékenykedők számára lehetnek alternatív független – s így módon elfogulatlan – forrásai is (pl. fogyasztóvédelmi egyesületek), az általuk készített objektív árösszehasonlítások kevésbé korlátozzák a versenyt.

A Versenytanács a MOSZI magatartását 1997. január 1-jétől (a versenytörvény hatályba lépésétől) a Tpv-t. alapján, a 2004. május 1-jétől (Magyarország uniós csatlakozását követően) megvalósított magatartását pedig az EKSz. alapján értékelte és találta jogsértőnek. A közösségi jog alkalmazását az alapozta meg, hogy a MOSZI a fogtechnikusok országos kiterjedésű szervezete, amelynek díjajánlása országosan valamennyi tagjára nézve hatással bírhat, valamint a magyar fogtechnikusok közel fele a MOSZI tagja. Figyelembe vette a Versenytanács azt is, hogy a MOSZI által is elismerten a közvetlenül határon átvelő gazdasági tevékenységre, több tagállambeli vállalkozás (pl. orvosfogtechnikus, biztosítótársaság-fogtechnikus) együttműködésére egyre több gyakorlati példát találunk.

Versenykorlátozó a bankközi jutalék kártyatársaságokra nézve egységes, közös banki meghatározása

A GVH Versenytanácsa jogsértőnek mondta ki a magyar pénzügyi intézetek azon magatartását, amelylyel a Visa és a MasterCard kártyatársaságok kártyáit együttesen, azonos módon kezelve, közösen rögzítették a bankközi jutalék mértékét. A GVH a Visa és MasterCard nemzetközi kártyatársaságok magatartását is jogsértőnek minősítette, mivel e társaságok biztosították a támogató kereteket a magyar bankok versenykorlátozó megállapodásának.

A kártyás fizetési rendszerek működésében a nagy számú kártyabirtokos és az adott rendszer kártyáját elfogadó kereskedő mellett a kibocsátó és elfogadó bankok, valamint a fizetési rendszerben mintegy központi „elszámolóházként” funkcionáló kártyatársaságok vesznek részt. A különféle típusú kártyák mind a vásárlók (kártyabirtokosok), mind a kereskedők oldalán egyfajta fizetési eszközként jelentkeznek. A kártyabirtokos a kibocsátó banktól szerzi be a kártyáját. A kereskedők az elfogadó bank közreműködése révén képesek elfogadni a kártyás fizetést. A kártyát elfogadó kereskedő vagy az elfogadó bank, vagy a saját tulajdonában, illetve működtetésében levő POS (Point of Sale) terminált használ a célból. Mind a kibocsátó, mind az elfogadó bank díjbevételekhez jut ügyfeleitől. A rendszert működtető kártyatársaság (MasterCard, Visa) díjbevételekre tesz szert a kibocsátó és elfogadó bankoktól, miközben szerződéses kapcsolatban sem a kereskedőkkel, sem a kártyabirtokosokkal nem áll.

1995–96 során a hazai bankkártya piac aktív szereplői multilaterális együttmű-

ködési formát alakítottak ki, életre hívták a kártyakibocsátásban és elfogadásban résztvevő bankok nem jogi személy formájában létező együttműködését, amelyet Fórumnak neveztek el. A kártyás fizetés piacára később belépő bankok szükségszerűen részesévé váltak e megállapodásnak, akkor is, ha a Fórum tagjává váltak, és akkor is, ha formálisan nem vettek részt a Fórum működésében.

Az eljárás eredményeként megállapítható volt, hogy a kártyás fizetési rendszerek piacán (ahol a két jelentős szereplő a Visa és a MasterCard), valamint ezen piac két kártyarendszerén belül (ahol az elfogadó és kibocsátó bankok vannak jelen) a pénzügyi intézetek azonos szinten állapították meg a bankközi jutalék (MIF) mértékét. A bankközi jutalékok közös és egységes megállapítása torzította a versenyt. Nem volt esély arra, hogy a Visa és MasterCard közötti verseny e téren éreztesse hatását, ami egyben azonban szükségszerűen korlátozta az elfogadó bankok közötti versenyt is. A megállapodással ugyanis közvetetten befolyásolták a kereskedői díj (vagyis a kereskedő által a kártyás fizetést elfogadó banknak fizetett díj) szintjét, ami az elfogadói szolgáltatást nyújtó bankok közötti verseny egyik legfontosabb tényezője. Mivel a versenykorlátozó módon megállapított MIF-ből a kibocsátó bankok részesedtek, a kibocsátói piacot is érintette a megállapodás.

A megállapodásnak ugyanakkor nemcsak a fizetési rendszerben részt vevő pénzügyi intézetek, hanem a két kártyatársaság is részese volt. Egyfelől, az általuk alkotott szabályzat tette lehetővé, hogy a bankok egymás között, akár a másik kártyatársaságra is irányadóan határozzák meg a bankközi jutalékokat, másfelől a bankok is elismerték azt, ami egyebekben az ügyirataiból is kitűnt, hogy a kártyatársaságok kifejezetten segítették őket, „fogták a kezüket”. Nem tartotta a Versenytanács üzletileg életszerűnek és ezért hihetőnek, hogy a kártyatársaságok ne tudtak volna arról, hogy a magyar

bankok egységes díjat rögzítenek mindkét társaság kártyáira (ez ellen pl. a Visa később tiltakozott is). Ez érdeküket szolgálta, hiszen a gyakorlat az egymás közötti verseny legfontosabb elemét iktatta ki, ahogy tudniuk kellett arról is, hogy a magyar piaci szereplők a szükséges elemzések közül költségtanulmányt sem végezve állapították meg és tartották fenn az egységes MIF szintjét. Mi több, a Visa és a MasterCard közvetlen ismerettel is rendelkeztek arról, hogy a MIF rendszerük versenyjogi problémákat vet fel.

A Versenytanács mindezek fényében a vizsgált megállapodást versenykorlátozó célzatúnak minősítette, de megállapította azt is, hogy az tényleges piaci hatása alapján is versenykorlátozónak minősül.

A versenykorlátozó megállapodásra vonatkozó tilalom alóli mentesülés feltételeinek vizsgálata alapján a Versenytanács szerint nem állítható (s ezt egyebekben az eljárás szereplői sem állították), hogy a két kártyatársaság együttes kezelése nélkülözhetetlen eleme lett volna akár egy belföldi, akár egy nemzetközi kártyás fizetési rendszer működésének, vagyis hogy ez az elem egy feltétlenül szükséges korlátozás lett volna a fogyasztói jólétet növelő – megállapodás létrejöttéhez. Ennek következtében az eljárásban a vizsgált megállapodás jogi értékeléséhez a Versenytanácsnak nem kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy magának a bankközi jutaléknak a szükségessége megállapítható-e egy nemzetközi kártyás fizetési rendszer működéséhez. Ugyanígy nem volt döntő kérdés, hogy a bankközi jutalék többoldalú módon való meghatározása nélkülözhetetlen korlátozásnak minősül-e. Mindenesetre ennek hiányát mutatta a GVH számára egyrészt a kártyatársaságok szabályzataiban foglalt egyéb jutalék meghatározási lehetőségek létezése, továbbá a magyar MIF megállapodás felmondása után bekövetkezett helyzet (amikor az egyes kártyatársaságok maguk határozzák meg a díjstruktúrát és a díjak nagyságát).

A GVH a megállapodást eredetileg megkötő bankokat és az érintett kártyatársaságokat – a jogsértés megállapítása mellett – bírsággal sújtotta, a kártyás fizetési rendszerek piacára később belépő, a megállapodáshoz utólag csatlakozó eljárás alá vontak esetében csak jogsértést állapított meg, bírságot nem szabott ki.

Döntött a Legfelsőbb Bíróság a Bartók Béla út felújítása kapcsán feltárt kartell ügyében

A Bartók Béla úti kartell kapcsán a GVH azért indított versenyfelügyeleti eljárást több építőipari vállalkozás ellen, mert felmerült a gyanú, hogy a 4-es metró előkészítésével kapcsolatban a BKV Rt. Metró Projekt Igazgatóság által 2002. első negyedévében kiírt közbeszerzési eljárás ajánlati szakaszában a gazdasági versenyt korlátozó magatartást tanúsítottak.

A GVH Versenytanácsa a 2004. március 18-án megtartott tárgyaláson megállapította, hogy a belső Bartók Béla útra vonatkozó pályázaton indult Strabag Rt. és EGÚT Rt. a verseny korlátozását célzó, illetve arra alkalmas összehangolt magatartást tanúsítottak. Ugyancsak jogellenes – a versenytársak közötti versenyztetéssel kapcsolatos – összehangolt magatartást állapított meg a Versenytanács a Bocskai csomópont átépítésére kiírt közbeszerzési eljárással összefüggően a Strabag Rt. és a RING Kkt. terhére. A pályázati ajánlatok beadása előtt fenti vállalkozások a versenyhelyzetből következő ésszerű magatartással szemben közvetlen kapcsolatot vettek fel a Strabag által küldött fax-üzenetek formájában, melyek alkalmasak voltak a pályázaton indult versenytársak piaci magatartásának befolyásolására. A Versenytanács a Strabag valamint az EGÚT és a RING fenti magatartását a gazdasági versenyt korlátozóknak és így a versenytörvénybe ütközőnek találta. Ezért a Versenytanács a Strabag Rt.-vel szemben együttesen 137 millió forint, az EGÚT Rt.-vel szemben 56 millió forint, a RING Kkt.-vel szemben pedig 52 millió forint versenyfelügyeleti bírságot szabott ki.

A vállalkozások a Fővárosi Bírósághoz, majd a Fővárosi Ítéltáblához folyamodtak jogorvoslatért. A Fővárosi Bíróság 2006. szeptember 26-án kihirdetett ítéletében utasította el a három útépítő társaság keresetét, míg a Fővárosi Ítéltábla 2008. júniusában hozta meg jogerős ítéletét. A Fővárosi Ítéltábla kiemelte ítéletében, hogy a vállalkozások nem tudták megdönteni a bírói végzés alapján lefolytatott, önhatalmú kutatás jogszerűségét, így a versenyhatóság felhasználhatta az eljárási cselekmények során fellelt bizonyítékokat. A Fővárosi Ítéltábla – a GVH-hoz hasonlóan – rámutatott arra, hogy a vizsgált magatartás megítélésének kiindulópontja az a követelmény, hogy a vállalkozások piaci döntéseiket önállóan



Fotó: MTI

hozzák meg, mellőzve a versenytársaikkal akarategységben tanúsított piaci magatartást, mivel a gazdasági szereplőknek a piacon önállóan kell kialakítaniuk az általuk alkalmazott politikát és követett magatartást. A bíróság kiemelte, hogy a bizonyítékokban szereplő adatok (ajánlati árakat tartalmazó faxok, az igazolt kapcsolatfelvétel ténye) a tényleges árajánlatok ismeretében a vállalkozások közötti jogellenes információáramlás és egyeztetés tényét tükrözik.

A Legfelsőbb Bíróság – a Ring Kkt.-ra kiszabott bírság kivételével – fenntartotta hatályában a jogerős ítéletet. Az LB ítélete eljárási jogi szempontból tartalmaz elsősorban érdekességeket. Az LB rámutatott arra, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) szempontjából a GVH-t nem kell bíróságnak tekinteni, ezért a versenyfelügyeleti eljárással összefüggésben a pártatlanság és a függetlenség követelménye nem kérhető számon az Egyezményben írt módon. Így módon a Legfelsőbb Bíróság szerint a versenyfelügyeleti eljárásban az egyezmény elveinek sérelme sem állapítható meg.

Azon felperesi érvelés kapcsán, mely szerint az előzetes álláspont kiadásával a GVH megszegte a pártatlanság követelményét, kiemelte az LB, hogy a Tpv. 73. § (1) bekezdése alapján az eljáró versenytanácsnak épp az eljárás alá vontak védekezéshez való jogának biztosítása érdekében állt fenn azon kötelezettsége, hogy az ügyre vonatkozó előzetes álláspontját, a megállapított tényállást, az azt alátámasz-

tó bizonyítékokat, a tényállás értékelését, a döntés meghozatalához szükséges szempontokat és következtetéseket az érintetteknek megküldje.

Az LB ezen túlmenően felidézett ítéletének indoklásában a jogerős ítéletben szereplő több elvi tételt, így pl. az alábbiakat:

- A magánélet tiszteletben tartásához való jogot az Egyezmény 8. cikkének második bekezdése értelmében az ország gazdasági jóléte érdekében a Tpv. 65/A. §-a korlátozza.

- A versenykorlátozást eredményező jogsértő magatartás felderítésének fontos eszköze a bírósági engedéllyel való előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatás.

- A helyszíni kutatást engedélyező végzés jogszerűségét jelen perben nem lehet vitatni.

- Az engedélyezett helyszíni vizsgálatban lefoglalt bizonyítékokat a GVH jogszerűen használhatta fel.

Végül a kiszabott bírság kapcsán arra a megállapításra jutott az LB, hogy téves az a megközelítés, mely szerint csak a reálizált „elért” árbevétel alapján kerülhet sor a bírság kiszabására, ezért nem ütközik jogszabályba az a GVH megközelítés, mely a releváns forgalomnak az egyes pályázatok nettó árait tekintette.

Az LB jogszerűnek tartotta tehát a GVH határozatát, ugyanakkor a Ring Kkt.-re kiszabott bírság tekintetében hatályon kívül helyezte a határozatot, és új eljárásra kötelezte a GVH-t, mivel úgy találta, hogy a kiszabott bírság összeg meghaladta a 2003. évben elért nettó árbevétel 10%-át.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság székházának átalakítása kapcsán feltárt kartellről hozott legfelsőbb bírósági döntés

A GVH még 2003-ban indított eljárást három építőipari vállalkozás ellen kartellgyanú miatt. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF) 2001-ben nyílt előminősítéses eljárást hirdetett meg Budapest VIII. Fiumei úti székháza teljes körű átalakítására, felújítására, a kapcsolódó kivitelezői, szakipari munkálatok elvégzésére. A tenderen a Baucont Rt., továbbá a KÉSZ Kft. és az ÉPKER Kft., végül a Középületépítő Rt. is indult. A kiíró az eljárást érvénytelennek nyilvánította. 2002-ben az ONYF ismét kiírta az eljárást, de már tárgyalásos közbeszerzési eljárást hirdetett. Erre az említett négy vállalkozás ismét jelentkezett. A kiíró a részvételi felhívásban megadott értékelési szempontok alapján az ajánlattevőket rangsorolta; ajánlattételre a három legmagasabb pontszámot elért jelentkezőt, a Középületépítő Rt.-t, a Baucont Rt.-t és az ÉPKER Kft.-t kérte fel. A döntés ellen a KÉSZ Kft. jogorvoslatlalt élt a Közbeszerzési Döntőbizottságnál.

A GVH vizsgálatai során megállapította, hogy a Baucont Rt. és az ÉPKER Kft. a végső ajánlattételt megelőzően olyan megállapodást kötöttek, amely bármelyikük nyertessé válása esetére – alvállalkozási megbízás, illetve pénzbeli kárpótlás formájában – ellentételezési kötelezettséget írt elő a vesztes számára. A GVH szerint ez a magatartás egy sajátos piacfelosztás az

érintett felek között, mely jelentős mértékben csökkentette a vesztes kockázatát. A Baucont Rt. és ÉPKER Kft. megállapodásukba később bevonta a KÉSZ Kft.-t is, amely ellentételezésül visszavonta jogorvoslati kérelmét, így szintén részesévé vált a tiltott összejátszásnak. A Baucont Rt. és ÉPKER Kft. kísérletet tettek a Középületépítő Rt. bevonására is, ez azonban nem volt sikeres, a Középületépítő Rt. nem követett el versenyszegítést. A pályázatot végül a Baucont Rt. nyerte meg, a megvalósítási munkálatokba bevonta a KÉSZ Kft.-t és az ÉPKER Kft.-t is.

A GVH a versenyeztetés, ezen belül különösen a közbeszerzési eljárások során történő összejátszást a gazdasági verseny tisztaságát súlyosan sértő cselekménynek minősítette, s ezért a Baucont Rt.-t 227 millió forint, az ÉPKER Kft.-t ugyancsak 227 millió forint, végül a KÉSZ Kft.-t 136 millió forint bírság megfizetésére kötelezte.

A versenyhatóság döntését az építőipari vállalkozások előbb a Fővárosi Bíróságnál támadták meg, ám ott elutasították a keresetüket. Hasonló tartalmú döntés született a Fővárosi Ítéltáblán, majd a Legfelsőbb Bíróság is a GVH-nak adott igazat a nyáron hozott ítéletében.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete terjedelmesen foglalkozott az érintett piac meg-

határozásának kérdésével. E körben, általánosságban rámutatott arra, hogy az érintett piac meghatározása nem lehet öncélú, az a versenyhelyzet kereteinek meghatározására szolgál. Minden esetben az tekinthető érintett piacnak, ahol még hat a verseny, ahol a versenytársak piacra léphetnek és a verseny kimenetelét befolyásolhatják. Amennyiben bármilyen objektív okból szűkül a földrajzi terület, az áru köre, a versenyhelyzet területe, akkor szűkül az érintett piac is. Nem hagyható tehát figyelmen kívül, hogy az adott versenyhelyzetnek milyen körülmények között, milyen eljárásban kell érvényesülnie.

A konkrét ügy kapcsán kiemelte az LB, hogy egy Kbt. 70. § (1) bekezdés a) pontja szerint tárgyalásos eljárástípus keretében a részvételi szakaszon túljutott, az ajánlattételi szakaszba jutott versenytársak magatartását kellett értékelni. Az ajánlattételi szakaszba már csak az ajánlatkérő ajánlati felhívásában foglalt feltételeknek megfelelő ajánlattevők juthattak be, így ez már zárt résztvevői kör mellett zajlott le. A közbeszerzési eljárásnak ebben a szakaszában a versenyhelyzet csak ezen a zárt, szűk piacon érvényesülhetett. Mindezek alapján az érintett piac is erre a tender keretében kiírt építőipari munkákra, az általa meghatározott földrajzi helyre és a versenyhelyzetben lévő, az ajánlattételi szakaszba bejutott versenytársak részvételével meghatározott piacra korlátozódott. Tévesnek tartotta az LB azon felperesi érvelést, mely szerint tágabb az érintett piac, hiszen a zárt résztvevői kör mellett zajló szakaszban a tágan értelmezett piacon (az építőipari szolgáltatások országos piacán) egyébként jelenlevő vállalkozások nem vehetnek részt, a versenyt nem befolyásolhatják.

A jogsértés kapcsán az LB arra hivatkozott, hogy a felperesek magatartása egy sajátos piacfelosztási szándékot tükröz, így nem fogadta el a kapacitás-felhasználás szükségszerűségére vonatkozó védekezést, és azt a hivatkozást sem, hogy ez egy bevett gyakorlat. Az LB szerint ilyen – a felperesek által hivatkozott – okokra és szempontokra figyelemmel a megállapodásoknak a közbeszerzési eljárás törvényes lezárulása után kellett volna létrejönnie.



Fotó: MTI

Jogsértő „páratlan” állítás – a Fővárosi Ítéltábla döntése a Malév reklámjaival kapcsolatban

A GVH a Malév ellen indított versenyfelügyeleti eljárás során feltárta, hogy a légitársaság reklámjaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a következő esetekben: 2004. márciusi „Időben kezdje el a nyaralást” című kampánya során a rádióban és az írott sajtóban, a 2004-es „Őszi árakció” keretében a sajtóban, az ugyancsak 2004-ben lebonyolított „Tanulj meg integrálni” kampány során a rádióban, a televízióban, a sajtóban és óriásplakátokon, a 2005-ös „Kids go free” kampánya során a rádióban és végezetül a 2005-ös „Vele, nem vele” kampányával a rádióban és az óriásplakátokon. Ezen túl a GVH megállapította, hogy a légitársaság a „Páratlan árak, páratlan városok” banner kampányában a páratlan jelző használatával ugyancsak versenyjogsértést követett el.

A rádióban elhangzott reklámok közül a GVH szerint azok voltak jogsértőek, amelyek csak az akciós alapidjat ismertetik. A hirdetésben közölt összeg fejében ugyanis nem utazhat az ügyfél. Jogellenesek voltak azok a reklámok is, amelyekből nem derült ki, hogy az akciós utakon milyen feltételekkel lehet kedvezményes áron utazni. A versenyhatóság szerint a versenytörvénybe ütköznek azok a rádiós hirdetések, amelyekben nem a fogyasztók számára legkedvezőbb, vagyis az oda-vissza útra vonatkozó árat jelölték meg. Az újsághirdetések vizsgálatánál a GVH az apró betűs részeket is a tájékoztatás részeként kezelte, hiszen azok statikus formában elérhe-

tőek és megfelelő méretűek voltak. A nyomtatott sajtóban megjelent Malév hirdetések közül csak azokat minősítette a GVH jogsértőnek, amelyekben nem szerepelt a ténylegesen fizetendő díj vagy az egyéb költségek mértéke. A GVH az óriásplakáton elhelyezett reklámoknál azt vizsgálta, hogy a főüzenet körültekintően van-e megfogalmazva, hiszen az apróbetűs részek tájékoztatásban betöltött szerepe az ilyen hirdetéseknel elhanyagolható, mivel egy autósna legfeljebb egy, egy lassan haladó gyalogosnak pedig 2–3 másodperce van arra, hogy az óriásplakáton közölt információkat befogadjon. A Malév jogszerűtlenül használta egyik kampányában a páratlan jelzőt is, hiszen az ilyen szövegű hirdetésekkel érintett időszakban az ő árainál jóval kedvezőbb ajánlatok is voltak a légi személyszállítási piacon.

A fenti jogsértések miatt a GVH 30 millió forint bírságot szabott ki.

A MALÉV a Fővárosi Bírósághoz fordult jogorvoslattal. A Fővárosi Bíróság részben megváltoztatta a határozatot, a 2005–2006-os banner kampányban alkalmazott „páratlan árak” használatára vonatkozó jogsértés megállapítását mellőzte, és a kiszabott bírságot ezért 15 000 000 forintra mérsékelte. A bíróság megállapította, hogy a vállalkozás 2004. évben, marketing kampányában a „páratlan városok” megjelöléssel népszerűsítette akciós útjait, amelyhez kapcsolta 2005–2006. években a „páratlan árak” szlogent. A fogyasztók – figyelemmel a kampány bevezetésére –

már felismerhették, hogy a korábbi hirdetések folytatásaként a felperes reklámjaiban azt hangsúlyozta, hogy saját áraihoz képest nyújt kedvezményeket. A „páratlan” jelző nem felsőfokú árjelző, nem tartalmaz összehasonlító elemet, ezáltal nem hordoz piacelsőségi állítást sem. Ezen megállapítására figyelemmel a bíróság összegét a felére csökkentette.

A GVH fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla nem fogadta el a Fővárosi Bíróság megközelítését, így megváltoztatta az ítéletet, és a vállalkozás keresetét teljes egészében elutasította. A másodfokú bíróság szerint nem volt elfogadható az az elsőfokú bírósági megállapítás, amely szerint a MALÉV a „páratlan” jelzőt csupán korábbi és jelenlegi szolgáltatásai ár-értékarányának kifejezésére használta. A Tábla álláspontja az volt, hogy nem várható el a fogyasztótól, hogy évek múltán pontosan visszaemlékezék egy – általa esetlegesen nem ismert – korábbi reklámkampányban tett állításokra, a jelen kampány szlogenjeit azzal összehasonlítva együttesen értelmezze, és így alakítsa ki tudatos fogyasztói döntését. A MALÉV a perbeli reklámjaiban egyáltalán semmiféle utalást nem tett akciós ajánlata értelmezési körére vonatkozóan. Így a fogyasztók alappal vélhették úgy, hogy az ígért „páratlan ár” nemcsak a MALÉV korábbi ajánlataihoz képest „kivételes, rendkívüli” számukra, hanem az érintett piacon kínált valamennyi szolgáltatás tekintetében is, miközben e feltételezés nem volt valós.

Felülvizsgálati kérelmek a Legfelsőbb Bírósághoz

A GVH több ügyben nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bírósághoz a Fővárosi Ítéltáblának a GVH bírságkiszabási gyakorlatát kifogásoló döntésével szemben, köztük a Vj-114/2007. számú ügy esetében. A felülvizsgálati kérelem nyomán eljáró Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy a GVH-nak az egyedi hatósági határozatát konkrétan és az ügy sajátosságaira figyelemmel kell indokolnia, azonban a másodfokú bíróság érvelésével ellentétben saját jogalkalmazási gyakorlatára is támaszkodhat. A saját joggyakorlatának közlemény formában való közlése esetén az abban foglalt alapelvekhez az egyes döntéseknél igazodni köteles. A GVH gyakorlatának megfelelően a

bírság kiszámításánál kiindulhat a jogsértő magatartás reklámköltségéből, azonban reklámköltségként csak az a ráfordítás vehető figyelembe, amely a jogsértő magatartáshoz kapcsolódott. Kifejtette továbbá a legfelsőbb fórum, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben nem jogsértő az „egy jogsértés = egy szorzó” elv alkalmazása, mivel arra a versenytörvény kifejezett tilalmat nem tartalmaz, és a törvény a körülmények szabad értékelését teszi lehetővé. Hangsúlyozta azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy ez az elv a „bűnisméltés”-nek a jogsértés súlyának meghatározásánál kiemelt szerepet, meghatározó jelentőséget tulajdonít, amely elv alkalmazása csak

akkor fogadható el, ha a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, az értékelt – enyhítő és súlyosító – körülmények azonosítást mutatnak. A bírság összegének számításával (szorzó alkalmazásával) történő megállapítása esetén, a GVH-nak a határozatban utalnia kell a szorzó alkalmazásának tényére, a szorzó mértékére, mert szükséges, hogy a mérlegelés helyessége utóbb e körben is ellenőrizhető legyen. Hangsúlyozta a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy az ismételt jogsértés megállapításához nem szükséges az azonos tényállás, és az, hogy a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete már rendelkezésre álljon.

Jogerős ítélet született az úgynevezett biztosító kartellben

A GVH a Vj-51/2005. számú versenyfelügyeleti eljárásában még 2006-ban 6,8 milliárd forint bírságot szabott ki több vállalkozásra. A két piacvezető biztosítótársaság, az Allianz Hungária Biztosító Zrt. és a Generali-Providencia Biztosító Zrt. 2003 és 2005 között „ajánlott árakban” (valójában emelt óradíjakban) állapodott meg a hat-hétszáz autókereskedőt magában tömörítő Gépjárműkereskedők Országos Szövetségével (GÉMOSZ), amely – bár társadalmi szervezet – a gyakorlatban kartellként működve lehetővé tette tagjai számára az árverseny korlátozását. Az összehangolt magatartás révén a gépjárműjavítóknak 2003 és 2005 között évente az inflációt meghaladó, 10% feletti óradíjakra vonatkozó áremelést sikerült véghezvinniük. Az emelésért cserében a gépjárműjavítóknak új biztosítási szerződések megkötésével kellett kompenzálniuk a biztosítótársaságokat, így összekapcsolták a gépjárműjavítóknak fizetett óradíj szintjét a javítók biztosítás-értékesítésben

elért teljesítményével. A döntés érintette az eljárás alá vont alkuszcégeket (Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft., Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. és Porsche Biztosítási Alkusz Kft.) is, amelyek szintén részt vettek a biztosítók és a javítók közötti megállapodások létrejöttében, illetve a biztosítókkal „alkuszi céljutalék”-ban állapodtak meg, az általuk értékesített biztosítások számához kötve a nekik járó jutalékot. Így a biztosítási alkuszok a jogszabályban és a megbízási szerződésben rögzítettektől eltérően nem a megbízóik érdekeit tartották szem előtt. Míg az elsőfokú bíróság az alkuszi megállapodások tekintetében nem osztotta a GVH álláspontját, egyebekben azonban helybenhagyta a határozatot, addig a Fővárosi Ítéltábla teljes egészében elutasította a felperesi kereseteket. Kiemelte a másodfokú bíróság, hogy a GÉMOSZ döntésének következtében olyan árak alakultak ki, amilyeneket valós versenyviszonyok között nem tudtak

volna a márkakereskedők elérni. Megállapíthatónak találta a Fővárosi Ítéltábla azt is, hogy az árfelhajtó hatás a gépjármű javítói piac egészére kihatással volt. Mindez a fogyasztókat érintette a leghatványosabban, hiszen a biztosítottak a javítói óradíjakra tekintettel magasabb biztosítási díjat voltak kötelesek fizetni, a biztosítással nem rendelkezők pedig a tőlük független piaci szereplők megállapodásának következtében kényszerültek az indokoltnál magasabb javítási díj fizetésére. A javítói óradíjak mértékének összekötése az azzal egyébként szükség-szerűen össze nem függő biztosításértékesítésben megmutatkozó teljesítménnyel versenykorlátozó, mivel a megállapodásban résztvevő biztosítók szerződéseit előnyben részesíti, s így a többi biztosító lehetőségeit csökkentve kizorítja azokat. A felperesek felülvizsgálati kérelemmel a Legfelsőbb Bírósághoz fordultak, így az ügyben a végső szót ez a fórum mondja majd ki.

Első fokon döntés született két, szakmai kamarával szemben hozott GVH döntés felülvizsgálatára indult perben

Helybenhagyta a Fővárosi Bíróság a Magyar Építész Kamarával szemben hozott GVH döntést (Vj-201/2005). A GVH döntésében a Kamara Etikai-fegyelmi Szabályzatát, Díjszámítási Szabályzatát és Versenyszabályzatának tervezetét vonta vizsgálat alá, megállapítva, hogy azok egyes, az építészeti szolgáltatás díjának megállapításával kapcsolatos rendelkezései alkalmasak a verseny korlátozására. A bíróság egyetértett a hivatallal abban, hogy a kifogásolt szabályzati rendelkezések szövegéből, szabályos objektív törekvéséből és az alkalmazásukhoz kapcsolódó szankciórendszerből egyértelműen levezethető, hogy annak célja a díjak rögzítése és nem ajánlott, tájékoztató jellegű díjszabás közzététele. Az árak rögzítésére irányuló kamarai döntés önmagában elegendő a versenykorlátozó cél megvalósításához, függetlenül attól, hogy tényleges etikai-fegyelmi eljárásokra nem került sor a díjszabástól eltérő építésekkel szemben. A bíróság

osztotta a GVH véleményét abban a tekintetben is, hogy kötelező érvényű díjak közzététele – önmagában – nem garantálja az építészeti szolgáltatások minőségi színvonalának megőrzését, emelését, illetve a megrendelői érdekek védelmét.

Részen megváltoztatta viszont a Fővárosi Bíróság a Magyar Ügyvédi Kamarával szemben hozott GVH döntést (Vj-180/2004). A GVH megállapította, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara Etikai Szabályzatának az ügyvédek reklámozási gyakorlatára vonatkozó egyes rendelkezései, valamint a Magyar Ügyvédi Kamara elnöksége által kiadott, az ügyvédek internetes honlapjának tartalmát meghatározó állásfoglalás egyes pontjai a magyar és a közösségi versenyjogba ütköztek. A Fővárosi Bíróság egyetértett a GVH-val abban, hogy az igazságügyi miniszter törvényességi felügyeleti joga körében ellátott – e szabályzatokra is kiterjedő – ellenőrzési tevékenysége a Kamara döntéseit nem te-

szi állami intézkedéssé, így szabályzataik a versenyjog hatálya alá tartoznak. Egyetértett továbbá a reklámtilalom és a piaci verseny korlátozásával kapcsolatos határozati állításokkal (pl. azzal, hogy a reklámkorlátozás versenykorlátozásként jelentkezhet, valamint azzal, hogy az adott szakma sajátosságait figyelembe véve lehet megállapítani, hogy a vizsgált szabályozás jogsértő versenykorlátozáshoz vezet-e), ugyanakkor egyes konkrét rendelkezéseket részben másként értékelt, mint a GVH, ezért e körben megváltoztatta a hivatal határozatát. Nem osztotta például a bíróság a GVH azon álláspontját, hogy az Etikai Szabályzat a „nem tilos reklámként” nevesített reklámszabályokon túli, az ügyvédi tevékenységgel összefüggő bármely más reklámra is közvetetten kiterjedő általános reklámtilalmat hordozna magában, így e rendelkezést nem tartotta jogsértőnek. A Fővárosi Bíróság a bírság kiszabását sem tartotta indokoltnak.

Általános elismertségnek örvendünk

Visszapillantás Nagy Mártával, a GVH leköszönő elnökhelyettesével

Részt vett az első hazai versenytörvény megalkotásában, a versenyhivatal felépítésében. Nagy Márta leköszönt elnökhelyettes szerint a GVH az elmúlt közel két évtizedben megbecsült, jól működő hatósággá vált. Igaz, kudarcok is érték, hiszen nem minden monopóliumot sikerült lebontania és bizony a politikai-gazdasági lobbicsoportokkal is időről-időre meggyűlik a baja.

– Az előző rendszerben a gazdaságot az állam irányította, a szereplőknek előre meghatározott terveket kellett teljesíteniük. Emlékszik mikor hallotta először, hogy a piaci verseny fogalmát pozitív szöveggörnyezetben kezdik emlegetni?

– Valamikor a 80-as évek második felében. A szemléletváltást a kényszer szülte. Látszott, hogy a tervgazdálkodás nem működik megfelelően, a rendszer puhulni kezdett. Megjelentek az első gmk-k, a háztáji gazdaságok. Ezeket a formációkat pedig már nem lehetett a régi törvényekkel szabályozni, hiszen már a szabadpiac elvei szerint működtek. Valamikor 1984-ben vagy 1985-ben született meg az a jogszabály, amely tiltotta a piaci erőfölénnyel való visszaélést. De aki megszegte a szabályt nem kockáztatott sokat, hiszen sem ellenőrző hatóság, sem szankciók nem voltak. Sok vita folyt arról, miként lehetne kordában tartani a „magánzókat”. Végül létrehozták a piacfelügyeletet. De néhány éven belül kiderült, hogy a hatóság sem képes betölteni a tőle elvárt feladatot, hiszen a piacgazdaságnak akkor még csak a csírái voltak Magyarországon. A szellemet azonban már nem sikerült visszaterelni a palackba. A politika számára világossá vált, hogy valamiképpen szabályozni kell a piac működését. Aki élt és mozgott, és értett a közgazdasághoz és a gazdasági joghoz, nekiállt külföldi tapasztalatokat gyűjteni. A munkának én is részese voltam.

– Milyen eredménnyel járt a tapasztalatgyűjtésük?

– Több éven keresztül folyt a munka. Végül 1989-re elkészült a versenytörvény szövegtervezete. Németh Miklós akkori kormányfő jónak és hasznosnak ítélte a munkánkat, de jelezte, hogy nem lenne szerencsés, ha a „rég” Országgyűlés fogadná el a jogszabályt, mert akkor az új Parlament biztos megváltoztatná a szabályokat. Ezt mi sem szerettük volna, hiszen Európa legkorszerűbb versenyszabályát

sikerült megalkotnunk. Kiválogattuk ugyanis azokat a módszereket, amelyek máshol működőképesnek bizonyultak.

– Az első szabadon választott Országgyűlés hogyan viszonyult ezekhez a szabályokhoz?

– Voltak, akik többet szerettek volna, voltak, akik kevesebbet és voltak jó páran olyanok is, akik nem értették az egészet. 1990. augusztustól novemberig éjjel-nappal a Parlamentben voltunk és szinte minden képviselőnek sorról sorra magyaráztuk el, hogy mire miért van szükség. Végül erőfeszítéseinket siker koronázta, hiszen a versenytörvényt elfogadták. Antall József a gazdasági élet alkotmányának nevezte a jogszabályt.

– A versenyhivatal 1991. január 1-jén megkezdte a működését. Minden zökkenőmentesen ment?

– Nem emlékszem komolyabb fennakadásra. Az egykori árhivatalban előre dolgoztunk, megcsináltuk az szervezeti és működési szabályokat. Amint az Országgyűlés elfogadta a törvényt, lett elnöke a hivatalnak, felállt a versenytanács és elkezdődött a munka.

– Volt dolguk bőven?

– Hogyne. A sajtó alaposan felkeltette az érdeklődést a hivatal iránt, így megrohantak minket az ügyfelek. Akkoriban mi is tanultuk a szakmát, így minden eljárásban szinte minden munkatárs részt vett. A tanulási időszak hosszú ideig tartott, 7–8 évnek kellett eltelnie, míg a bírósági gyakorlat is megerősítette, hogy jó úton járunk.

– Emlékszik az első érdemi döntésekre?

– Persze. 1991 őszén 10 ezer forintos bírságot szabtuk ki a Fehérvár Szövetkezeti Nagyáruházra, mert a kiskunfélegyházi termelőtől vett pirospaprikát kalocsaként árulta.

– A gazdasági élet szereplői tisztában voltak a hivatal feladatával?

– Rengeteg tájékoztató anyagot készítettünk és sok előadást tartottunk szerte az országban. Volt olyan, hogy tanítási céllal 17 érdekképviselőt vontunk eljárás alá, hogy elmagyarázhassuk nekik, mit szabad s mit nem, a versengő vállalkozások közötti együttműködésben. Persze ilyenkor bírságot eszünkben sem volt ki-

szabni. Még ma is akad olyan cégvezető, aki akkor hall először a GVH-ról, amikor eljárás indul ellene.

– Mi az, amiben más lenne a versenyhivatal, ha nem Ön lett volna az elnökhelyettese?

– Az Országgyűlési beszámolókat kezdetben én írtam. Így annak a műfaja, szerkezete talán az én munkásságomnak is köszönhető. De sokat dolgoztam a hivatal belső és külső kommunikációjának kialakításában és működtetésében is.

– Mi volt a legnagyobb siker, amit a GVH-nál elért?

– A versenyfelügyelet területén elért eredményeinkre vagyok a legbüszkébb. Azt egyre jobban csináljuk nemzetközi mércével mérve is. Jól sikerült a távközlési monopólium lebontása is. Igaz, ebben nagy segítségünkre volt a műszaki-technikai fejlődés is.

– Gondolom, azért kijutott a kudarcokból is.

– A többi hálózatos ágazati monopólium (energia, vasút, posta) lebontásával nagyon rosszul állunk. Félbe maradt az egészségügyi reform is. Újabbán pedig sok a gondunk az agráriummal.

– Mit gondol, hova jutott a részben Ön által irányított GVH az elmúlt években?

– Bár néhány ágazatnak kényelmetlen a tevékenységünk, de szerintem a hivatal 90 százalékban jól működik. A maradék 10 százalékot olyan ügyek teszik ki, ahol erős versenyellenes lobbik működik, vagy kicsik küzdenek nagyok ellen. Utóbbi esetben például a közvélemény hajlamos megfeledezni a gazdasági érvekről és inkább a társadalmi, szociális oldalról közelíti a problémákat. Ilyenkor persze nem szeretnek minket. Mi azonban el tudunk számolni a lelkiismeretünkkel. Versenypártolási tevékenységünk például egyértelműen mutatja, hogy igenis érzékenyek vagyunk a társadalmi problémákra is.

– Vajon a gazdasági és a politikai élet szereplői is így látják mindezt?

– Általános elismertségnek örvendünk. Persze vannak sértett lobbicsoportok, akik több-kevesebb hatékonysággal áskálódnak ellenünk. Időről időre teret is nyernek, de meggyőződésemm, hosszabb távon bebizonyosodik, hogy nekünk van igazunk.

2009. szeptember 14-én Nagy Márta a GVH elnökhelyettese, a Magyar Köztársaság Érdemrend középkereszt polgári tagozata kitüntetését vette át Sólyom László köztársasági elnöktől. Bodócsi András, a GVH versenytanácsának tagja a Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikereszt polgári tagozata kitüntetését kapott.

Fontos az ügyfelek véleménye, de még fontosabb a fogyasztók véleményét ismerni, hiszen ő értük dolgozunk

Visszaemlékezés Tóth Tihamérral, a Versenytanács távozó elnökével

Hat évig a Versenytanács elnökeként az első és legfontosabb sikernek a munkához elengedhetetlen bizalom, és jó légkör megteremtését tartotta. A fontos események közé tartozott az EU jogalkalmazásra való átállás, a közbeszerzési kartellek elleni küzdelem megindulása és részben ehhez kapcsolódóan a bírságok mértékének jelentős megemelése. A továbbiakban a belső viszonyokat is ismerő szakértőként szeretné a magyar versenyjogot formálni.

– Mikor találkozott először a versenyjoggal?

– A kilencvenes évek első felében az egyetemeken még nem nagyon tanítottak versenyjogot. Első munkahelyemen, az EU-csatlakozás gazdasági aspektusait menedzselő Európai Ügyek Hivatalában hallottam érdemben először antitröszt jogról, állami támogatások kontrolljáról és egyéb, akkor még újszerű jogszabályokról. Egyik feladatomban az uniós csatlakozás versenypolitikai fejezetének koordinálása volt. Megmondom őszintén, túl sok munka nem adódott, mert a GVH már akkor is jeles színvonaláról volt közzismert. Innen adódtak az első munka- és később baráti kapcsolatok is Sára Józseffel, aki még ma is vezeti a Nemzetközi Irodát és Vissi Ferenc akkori GVH elnökkel, aki néhány hónap múltán a magánszférába távozott.

– Mi volt versenytanácstagként az első ügye?

– Pontosan nem tudom felidézni, rég volt, több mint nyolc éve. Az biztos, hogy az első nagyobb ügyem egy fúziós eljárás volt, tele sok pikáns elemmel. Az alapeljárásban hozott döntést a Versenytanács akkori elnökének kezdeményezésére visszavonta a GVH. Az új tanácsot én vezettem, egy már végrehajtott fúzióról volt szó



a cementiparban. Versenyjogi és alkotmányjogi szépségei is voltak, no és ekkor kellett először tárgyalást vezetnem.

– Miben változott meg a Versenytanács az Ön irányítása alatt?

– Az első és legfontosabb sikernek a munkához elengedhetetlen bizalom és jó légkör megteremtését tartom. Aki ismeri a hivatal működését, tudja, hogy nem minden konfliktustól mentes a belső felépítésünk, a GVH elnök és egyik elnökhelyettese, a Versenytanács elnöke sajátos, más intézménynél nem ismert kapcsolatban állnak. Annak idején nagy megtiszteltetésnek éreztem, hogy Nagy Zoltán elnök úr jelölt erre a posztra. Tekintettel fiatal koromra, fontosnak tartottam, hogy minden egyes versenytanács tag véleményét, támogatását is megszerezsem ehhez. A hat év fontos eseményei közé tartozott az EU jogalkalmazásra való átállás, a közbeszerzési kartellek elleni küzdelem megindulása, és részben ehhez kapcsolódóan a bírságok mértékének jelentős megemelése. Az autópályakartell, amely azóta mindhárom bíróság próbáját kiállta, az egyik legemlékezetesebb ügyeim közé tartozik.

– Vannak-e kellemetlen emlékei?

– Versenytanács elnökként viszonylag kevés klasszikus vezetői konfliktust kellett megoldanom. Rossz volt azonban látni, hogy a hatévente lejáró, egyszer meghosszabbítható mandátum miatt szakma-

ilag és emberileg is értékes kollegáktól kellett megválnunk. Sajnálom, hogy nem tudtam elérni, hogy ne csökkentsék a versenytanács tagok létszámát – ennek káros következményeit a ledolgozatlan ügyteher formájában máig cipelik a kollegák.

– Mit gondol, miként, milyen Versenytanács elnökként gondolnak Önre az ügyfelek?

– Nagyon érdekes a kérdés, engem is érdekelne a válasz. Minden versenytanács tag korrektül, lelkiismeretesen végezte munkáját. Akit megbírságotlunk, lehet, hogy nem szívesen gondol rá, de ez nem hiszem, hogy a személyeknek szólna. Fontos tehát az ügyfelek véleménye, de még fontosabb a fogyasztók véleményét ismerni, hiszen végül is ő értük dolgozunk.

– Mit tanácsol utódjának?

– Gadó Gábor révén a hivatal egy nagy tudású gazdasági jogásszal, rutinos köztisztviselővel gazdagodott, nem feltétlenül szorul az én tanácsaimra. Az egyik dolog, amit kiemelttem az „átadás-átvétel” kapcsán, hogy folytassák azt a belső munkát, amely révén a külön-külön eljáró hármasként vagy ötös versenytanácsok egységes jogértelmezése biztosítható. Nagy körülmények között, odafigyelést igénylő feladat, nem könnyű úgy egységes elvekben megegyezni és azokat tartani, hogy közben a versenytanács tagok quasi-bírói döntéshozatali függetlensége ne sérüljön. De megéri a fáradságot, már csak azért is, mert a kiszámítható jogalkalmazás a piaci szereplők elsődleges érdeke is.

– Mit fog csinálni a jövőben? Megmarad-e a kapcsolata a GVH-val?

– Csak a hivatali megbízatásom járt le, a versenyjoghoz fűződő szerelem valószínűleg örök lesz. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen fogok versenyjogot és más kapcsolódó jogterületeket oktatni – mint már tettem eddig is. Remélem több időm lesz cikkeket, könyveket írni. Kívülről, a belső viszonyokat is ismerő szakértőként szeretném a magyar versenyjogot formálni. A későbbiekben valószínűleg tanácsadói munkával is kiegészítem majd az egyetemi karriert.

Sosem szerettem megbüntetni valakit

Beszélgetés Bodócsi Andrással, a GVH Versenytanácsának nyugdíjba vonuló tagjával

Bár a versenytanácsnak a hivatal megalakulása óta tagja, Bodócsi András sosem szeretett büntetni. Mindig az elvi problémák érdekelték, nem a beavatkozással záruló gyakorlati ügyek. A fúziós szabályok kidolgozásában komoly részt vállaló szakember egyelőre nem tudja, nyugdíjba vonulása után is hû marad-e a versenyjoghoz.

– Mikor hallotta először a piaci verseny kifejezést?

– A közgazdasági tanulmányaim alatt, majd utána az árhivatal munkatársaként. Akkor, amikor elkezdődött a versenyszabályozás fejlesztése.

– Részt vett ebben a nagy jelentőségű munkában?

– Emlékeim szerint a 80-as évek közepén kezdődött a versenyszabályok kidolgozása. Ebben a munkában áttételesen vettem csupán részt. Az árszabályozás ahhoz kapcsolódó visszafejlesztésében viszont nyakig benne voltam.

– Milyen feladatokat kellett e területen megoldaniuk?

– Vissi Ferenc, aki később a Gazdasági Versenyhivatal első elnöke lett, vezette azt a csapatot, amely a hatósági árszabályozás megszüntetését készítette el és végezte el. Akkoriban bürokratikus árkalkulációs szabályok mentén különféle árképletek segítségével szabályozták a gazdaságot. Nekünk ezeket az addigra túlhaladott módszereket kellett lebontanunk. Persze többet dolgoztam ezen szabályok kialakításán és működtetésén, mint a lebontásukon.

– Hogy került szóba, hogy legyen versenyhivatal Magyarországon?

– Ez '85-ben vagy '86-ban merült fel. Ám végül csak 1989-re készültek el azok a jogszabálytervezetek, amelyek megteremtették a versenyhatóság működésének feltételeit. Addig az árhivatal látta el a piacfelügyeleti feladatokat.

– Miként emlékszik vissza az első időkre, amikor a GVH munkatársa lett?

– Izgalmas időszak volt, hiszen akkor állt fel a hivatal. Én rögtön az akkor még 5 ta-



gú versenytanács tagja lettem. Érdekes, hogy egy ideig egyedül én voltam közgazdász, a többiek jogi végzettséggel és sok éves bírói gyakorlattal rendelkeztek.

– Mi volt az első ügye?

– Nem emlékszem pontosan. Azt hiszem valami áremelés bejelentési ügy lehetett. Egyébként abban és még hosszú időn át nem szerepeltem eljáró versenytanács tagként. A tárgyalások levezetése ugyanis nyilvánvalóan bírói gyakorlatot igényelt. A közgazdászok alapvető feladata a jogászok segítése volt. Később azonban megtört a jég és kaptam fúziós ügyeket, mert ezekben az esetekben mindig tárgyaláson kívül született döntés.

– Biztosan voltak kedvenc ügyei.

– Talán az Antenna Hungária ellen indított eljárást megszüntető határozat áll a legközelebb az szívemhez. Egyébként mindig jobban érdekelték az elvi problémák, mint a beavatkozással járó döntések.

– Pontosan milyen elvi problémákkal foglalkozott leginkább?

– A fúziók elbírálásával kapcsolatban felmerülő kérdések megválaszolásával sokat foglalatostkodtam. Ezen túlmenően az árügyeket is szívesen boncolgattam. Igaz, ez nem sikertörténet, mert csak elvétve sikerült bebizonyítanunk, hogy valamelyik vállalkozás tisztességtelenül alapította meg az árait.

– Volt olyan eset, amiben kudarcot vallott és ezt most is bánja?

– Ilyet hirtelen nem tudnék említeni. De sosem szerettem megtiltani egy fúziót

vagy megbüntetni valakit. Még akkor sem, ha igazán ezekben az ügyekben volt nagy horderejük, így sokan ezek kapcsán ismerték meg a GVH vagy éppen az én személyemet.

– Mit gondol, az eljárás alá vontak kemény vagy engedékeny versenytanács tagként emlékeznek Önre?

– Szerintem partnerként emlékeznek rám a legtöbben. Senkinek nem voltam az ellensége. Ha meg kellett tiltani egy fúziót, vagy bírságot kellett kiszabni valakire akkor persze megtettem, mert nem tudtam mást tenni. De mint említettem, a munkámnak ezt a részét igazán sosem szerettem.

– Hogyan látja, miként változott meg a GVH az elmúlt majdnem húsz évben?

– A legfontosabb talán, hogy a közvélemény is megismerte a tevékenységét. Korábban szinte senki nem tudott a létezéséről. Szerencsére azonban voltak olyan ügyeink, amelyek hatására a GVH az érdeklődés középpontjába került. A kilencvenes évek kartell- és reklámügyei, majd később az előzetes értesítés nélküli helyszíni szemlék miatt a legtöbben ma már tudják, hogy van egy hivatal, amelyik öröködi a verseny tisztasága felett. Igaz, az ismertségnek azért ára is van. Ma már a vállalkozások óvatosabbak, mint korábban. Ha a tilosba tévednek is, igyekeznek nem nyomot hagyni maguk után. Így jelentős mértékben megnehezedett a kartellek elleni küzdelem.

– Van olyan jogszabály, vagy eljárás, ami az Ön keze nyomát viseli?

– A törvényelőkészítés komoly csapatmunka, így a végeredményből aligha lehet megállapítani, hogy melyik paragrafus kinek a gyermeke. Az azonban lehet, hogy a fúziós szabályok szövege ma más-ként hangzana, ha én nem dolgoztam volna a GVH-ban. Tartalmilag azonban aligha lehetnének mások ezek a paragrafusok, hiszen nagyban hasonlítanak az uniós szabályokhoz.

– Most, hogy nyugdíjba vonul, kapcsolatban marad a versenyjoggal?

– Olyan ember vagyok, aki legfeljebb csak egy-két napra tervez előre. Most leginkább a magyar válogatott mérkőzései érdekelnek. De ki tudja, mit hoz a jövő?

Új elnökhelyettesek a GVH-ban

A GVH elnökének javaslatára és a miniszterelnök előterjesztésére 2009 szeptemberében a köztársasági elnök hat évre kinevezte Gadó Gábort és Wallacher Lajost a Gazdasági Versenyhivatal elnökhelyettesévé. Gadó Gábor a Versenytanács elnöki teendőit látja el, míg Wallacher Lajos a GVH szakmai irodáit irányítja és felügyeli.

Dr. Gadó Gábor



Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 1984-ben szerzett jogi diplomát, 1987-ben jogi szakvizsgát tett. Angol nyelven tárgyalási szinten beszél.

1987 márciusától – leszámítva egy 1989 tavaszától az 1990 nyaráig tartó időszakot – az Igazságügyi Minisztérium munkatársa volt. 1995-től az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkáráként, majd 2006-tól szakállamtitkárként felügyelte a civilisztikai, gazdasági jogi és az igazságügyi kodifikációval összefüggő jogszabály-előkészítő tevékenységet.

1998-ban a Magyar Köztársaság Tisztkeresztje kitüntetésben, 2001-ben Deák Ferenc-díjban részesült. Megalakulásától (1992) kezdve szerkesztőbizottsági tagja a Gazdaság és Jog című folyóiratnak. Az elmúlt másfél évtizedben a Cégközlöny főszerkesztője.

1998-ban az Országos Számviteli Bizottság tagjává nevezték ki. Létrejötte óta társelnöke a Budapesti Értéktőzsde Felelős Társaságirányítási Bizottságának. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság bírójá; állami vezetővé történő kinevezésére figyelemmel azonban 1995-től felfüggesztette a jogviták elbírálásában való részvételét.

Az elmúlt két évtizedben a következő fontosabb törvényalkotási munkákban vett részt: a koncesszióról szóló törvény kidolgozása, a közbeszerzés jogintézményének magyarországi meghonosítása, a polgári perrendtartás fokozatos, máig sem befejezett modernizációját célzó törvények előkészítése, a versenytörvény ún. második generációs szabályozásának (1996. évi LVII. törvény) kidolgozása, az 1997. évi és a 2006. évi társasági jogi reform munkálatai, Magyarország EU-csatlakozását megelőzően a hazai társasági jog jogharmonizációs célú módosításának előkészítése, a felelős vállalatirányítási elvek kidolgozása, azok tőzsdei bevezetése, a vállalatfelvásárlás jogintézményének magyarországi meghonosítása, az új Polgári Törvénykönyv előkészítését végző, Kodifikációs Bizottságban való részvétel, majd 2007 nyarától a törvénytervezet államigazgatási egyeztetésének, szakmai vitájának és a javaslat átdolgozásának koordinálása, a vállalkozások piacra lépése feltételeinek egyszerűsítését, így az elektronikus cégeljárás bevezetését célzó törvények kidolgozása.

1990 óta több mint 30 cikke jelent meg szakfolyóiratokban és számos szakkönyvben, illetve kiadványban volt társszerző vagy jelent meg írása.

Dr. Wallacher Lajos



1991-ben fejezte be a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karát „summa cum laude” minősítéssel, 1993. októberben jogi szakvizsgát tett, „kitűnő” minősítéssel, 1993–1996 között az ELTE hároméves jogi tudományos doktori (PhD) képzésen vett részt, 1996-ban a Groningeni Egyetemen (Hollandia), európai közösségi jogi tanulmányokat folytatott. Angolul és német tud.

Ügyvédjelöltség után 1993-tól az Igazságügyi Minisztériumban dolgozott, előbb a Civilisztikai és Gazdasági Kodifikációs Főosztályon, majd az Európai Közöségi Jogi Főosztályon osztályvezető, később főosztályvezető volt. 2005 júliustól a Gazdasági Versenyhivatal Jogi Irodájának a vezetője.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület elnökségi tagja volt 2000–2005 között, az Iparjogvédelmi Szakértő Testület tagja 2003–2005-ben, a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács tagja 2001–2005 között és a Jogi Szakvizsgabizottság tagja 1999-től.

Az Európai Közösség nemzetközi magánjoga című tárgyat oktatta az ELTE Jogi Továbbképző Intézete által szervezett szak-jogászképzés keretében 2003–2007 között, valamint a versenyjog eljárásjoga című tárgyat a PPKE versenyjogi szakjogász kurzusán (2009-ben).

Az Európai Közösség nemzetközi magánjoga című tárgyat oktatta az ELTE Jogi Továbbképző Intézete által szervezett szak-jogászképzés keretében 2003–2007 között, valamint a versenyjog eljárásjoga című tárgyat a PPKE versenyjogi szakjogász kurzusán (2009-ben).

Szakterületek: versenyjog, európai uniós jog általános kérdései, fogyasztóvédelmi jog magánjogi és egyes közjogi szabályai, polgári eljárásjog és nemzetközi (anyagi) magánjog az európai uniós jogban, kodifikáció, jogszabály-előkészítés.

Több mint 20 írása jelent meg szakfolyóiratokban és kiadványokban társszerzőként.



Dobos Gergellyel, a Versenytanács új tagjával a következő lapszámban olvasható interjú

2009. június–decemberben indult egyes eljárások

A GVH versenyfelügyeleti eljárást indított 2009. június 3-án a Miskolci Hőszolgáltató Kft. (MIHŐ Kft.) ellen a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 67. § (3) bekezdés és 70. § (1) bekezdés együttes alkalmazásával annak vizsgálatára, hogy az eljárás alá vont vállalkozások elmulasztottak-e engedélyt kérni a MIFÜ Miskolci Fűtőerőmű Kft. (MIFÜ Kft.) feletti irányítás megszerzéséhez.

Vj-072/2009. ügyszámon eljárás indult az OTP Pénztárszolgáltató Zrt. és a Béres Gyógyszergyár Zrt. ellen a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának, az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának és a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tilalmának feltételezett megsértése miatt. A Béres Gyógyszergyár Zrt. által gyártott és forgalmazott Béres Egészségtár Porcerő FORTE filmtabletta-hoz kapcsolódó 2008. július 1.–2008. december 31. közötti kampányokban használt reklámeszközökön a termék akképpen van feltüntetve, hogy egészségpénztári számla terhére megvásárolható, ennek ellenére az OTP Pénztárszolgáltató Zrt. az egészségpénztári számlán való jóváírást nem tette lehetővé ügyfelei számára, és adóköteles jövedelemként tartotta azt nyilván.

A GVH 2009. július 7-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Gastroyal Food Kft. (Gastroyal) ellen, mert az általa forgalmazott fogyókúra étrendek kapcsán valószínűsíthetően megalapozatlanul tünteti fel az elérhető testsúlycsökkenés várható mértékét, továbbá megalapozatlanul alkalmazza a „minden idők nyolc legjobb fogyókúrája” állítást. Ezen felül feltételezhetően nem helytállóak a „Turbó fogyókúra” elnevezésű fogyókúra étrend reklámozása során a „fogyszt, lúgosít, méregtelenít” és „a ta-

vasz legsikeresebb fogyókúrája” állítások sem.

A GVH 2009. június 22-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Coop Hungary Zrt. ellen, mert a 2008. november 1-jétől 2009. április 11-éig tartó időszakban az országos érvényességű Coop akciós kiadványokban meghirdetett termékek egyrészt nem álltak rendelkezésre bizonyos franchise partnerekhez tartozó



Coop, másrészt az akciós terméket nem a meghirdetett akciós áron értékesítették bizonyos Coop üzletekben.

A GVH versenyfelügyeleti eljárást indított 2009. július 28-án a Pécsi Direkt Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., a Líra Könyv Zrt., a Libri Könyvkereskedelmi Kft. és a Bookline.hu Nyrt. ellen, mert egy bejelentés szerint azok

túl magas bizományosi jutalékot kötnek ki bizományosi szerződéseikben. A GVH rendelkezésére bocsátott szerződések szerint a jutalékok mértékén kívül a szerződések versenyjogilag több szempontból is aggályosnak tekinthetők, egyes kereskedők szerződésai ugyanis a legnagyobb kedvezmény elvének kikötését is tartalmazzák, valamint azt is, hogy az új könyvek esetén a kereskedők 6 hónapig nem változtathatnak árat.

Versenyfelügyeleti eljárás indult 2009. június 21-én az OTP Bank Nyrt. ellen, mert nevezett vállalkozás 2008. szeptember 1-jétől az OTP Alap Számlacsomagra vonatkozóan ún. „tételdíjat” vezetett be, s ennek révén az 5. (nem a bank által kezdeményezett) terhelő tranzakciót követően a korábbi tájékoztatása szerint „díjmentes kártyás vásárlási lehetőség” igénybevételekor is költséggel terhelte meg a fogyasztók számláját. Továbbá az OTP Net Számlacsomaghoz ingyenes szolgáltatásokat ígért, miközben a szolgáltatások díjaival megterheli a fogyasztók számláját és csak utólagosan írta jóvá.

A GVH utóvizsgálati eljárásokat indított annak megállapítására, hogy a Tesco Globál Áruházak Zrt., a Provera Beszerzési Kft., a Magyar Hipermarket Kft., a Csemege-Match Kereskedelmi Zrt., a Profi Magyarország Kereskedelmi Zrt., az Auchan Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., illetve a Metro Kereskedelmi Kft. teljesíték-e kötelezettségvállalásaikat.

A GVH október 14-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Parapszichológiai Centenárium Központ Kft. ellen, mert nevezett vállalkozás postai úton olyan direkt mail leveleket küldött, amelyben a címzetteket egy 5 500 000 forint értékű nyeremény kizárólagos és egyedüli nyertesének nevezte. A hirdetett nyeremény, a „Nagy vagyon” játék és

promóció keretében került kiosztásra, mely két különböző játék nyereményeinek összegeiből állt.

A GVH 2009. október 26-án versenyfelügyeleti eljárást indított a Pannon GSM Távközlési Zrt. (Pannon) ellen, mert az eljárás alá vont vállalkozás a „Most megjutalmazunk minden pannonost!” szlogennel hirdetett 5. perc után 0 Ft szolgáltatáshoz kapcsolódó integrált kommunikációs kampányában alkalmazott egyes kommunikációs eszközökön a szolgáltatás igénybevételének lényeges feltételeiről – ekként arról, hogy a hirdetett ajánlat csak belföldi, hálózaton belüli, maximum 60 perces hívásokra vonatkozik – csak apróbetűben nyújtott tájékoztatást. Továbbá nem került megjelenítésre az egyes kommunikációs eszközökön, hogy a Happy tarifacsomaggal rendelkező előfizetők csak a promóciós időszakban vehetik igénybe a nevezett szolgáltatási csomagot.

A GVH 2009. október 26-án versenyfelügyeleti eljárást indított az INVEST HOLDING SYSTEM Kft. ellen, mert nevezett vállalkozás hirdetéseiben a fogyasztók részére nem, vagy nem egyértelműen ad információt a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy nem hitelről vagy egyéb pénzügyi termékről van szó: így többek között a vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és bizonytalan idejéről, a kockázati tényezőről, a megszerezhető termékek jellegéről. Előbbiek révén az ügyfél annak reményében kívánhat szerződést kötni a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jut.

A GVH Vj-133/2009. ügyszámon eljárást indított az Invest Holding System Kft. ellen a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt.

A GVH 2009. október 26-án versenyfelügyeleti eljárást indított a Gastroyal Food Vendéglátóipari Kft. ellen, mivel az a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat

tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) 6. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megvalósításával valószínűleg megsértette az Fttv. 3. §-ának (1) bekezdését.

Vj-143/2009. ügyszámon eljárás indult a Beck Tours & Plan Kft. és a Beck Reisen Kft. ellen a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt.

A GVH 2009. november 3-án versenyfelügyeleti eljárást indított a Beck Tours & Plan Kft. és a Beck Reisen Kft. ellen mivel észlelte, hogy a vállalkozások olyan szórólapokat és névre szóló DM leveleket küldtek számos fogyasztónak, amelynek tartalma szerint a címzett öt éves Beck utazási klub-tagságot és egy nyolcnapos – ingyenes nyereményként beállított, általuk szervezett és lebonyolított – dél-törökországi körutazást nyert 2x2 fő részére. Ezzel szemben a körutazáson való részvétel az utasra nézve további költségeket (az első állomásra történő kiutazás díja mellett egyszeri szervezési díjat) jelentett.

2009. november 16-án versenyfelügyeleti eljárás indult a UPC Magyarország Telekommunikációs Kft. (UPC) ellen, mert az kereskedelmi kommunikációja során a digitális kábeltévé szolgáltatását – az analóg műsorszórással összehasonlítva – a digitális műsorszórás előnyeit hangsúlyozva népszerűsíti, azonban az általa kínált egyes kábeltévé alapsomagok, így például a digital bronze, digital bronze dvr, digital gold, digital gold dvr szolgáltatási csomagok analóg csatlakozású, digitális csatlakozásra nem alkalmas eszközzel vehetők igénybe.

A GVH 2009. november 30-án versenyfelügyeleti eljárást indított a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. (Vodafone) ellen, mert az valószínűsíthetően nem megfelelően tüntette fel 2009. május 2-ától 2009. július 31-éig tartó akciója keretében népszerűsített Internet Basic csomagjának havidíját, mivel a tájékoztatásokban szereplő 2000 Ft/hó csak az akciós időszakra vonatkozó havidíjat jelenti két éves hűségnyilatko-

zat vállalása mellett, miközben az akciós időszakot követően, 2009. augusztus 1-jétől számlázott havidíj 4000 Ft/hó.

Vj-150/2009. ügyszámon eljárás indult a Medical Centrum Egészségügyi, Szolgáltató és Ellátásszervező Korlátolt Felelősségű Társaság ellen a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt.

A GVH 2009. december 15-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Medical Centrum Egészségügyi, Szolgáltató és Ellátásszervező Korlátolt Felelősségű Társaság (Medical Centrum Kft.) ellen, mert nevezett vállalkozás az Interneten közzétett kereskedelmi kommunikációjában azt állította, hogy a CT lézeres mammográfia a fiatal nőkre jellemző sűrű, feszes mell típustól nagyobb érzékenységgel képes elvégezni a mellrákszűrő vizsgálatot, illetve mindezt presszió nélkül, fájdalommentesen teszi, szemben a hagyományos mammográfiával. Ezek az állítások megfelelő klinikai teszteredmények hiányában valószínűleg alkalmasak lehetnek a fogyasztók megtévesztésére.

A GVH Vj-151/2009. ügyszámon eljárást indított a Magyar Kábelkommunikációs Szövetség, valamint a Magyar Kábeltelevíziós és Hírközlési Szövetség ellen a versenykorlátozó megállapodások tilalmának feltételezett megsértése miatt

A GVH versenyfelügyeleti eljárást indított 2009. december 7-én a Magyar Kábelkommunikációs Szövetség (MKSZ) és a Magyar Kábeltelevíziós és Hírközlési Szövetség (MKHSZ) ellen a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 11. §-ában foglalt versenykorlátozó megállapodások tilalmának feltételezett megsértése miatt. A feltételezett jogsértés valószínűsíthetően befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, ezért a nemzeti versenyjog mellett a GVH az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ.) 101. cikkét is (korábban: az Európai Közösséget létrehozó szerződés 81. cikke) alkalmazza az eljárásban.

ROK- szemináriumok 2009 második felében



Szeminárium a vertikális korlátozó-sokról – 2009. június 15–17.

Június 15–17. között a ROK egy különleges szemináriumot szervezett: szakítva az eddigi gyakorlattal, ezúttal nem a vendégek érkeztek Budapestre, hanem a rendezvény költözött az egyik célországba¹, Albániába. Az új típusú szeminárium célja, hogy a szemináriumnak otthont adó ország versenyhatósága akár teljes létszámban képviseltethesse magát. A témák és a program egésze is ennek megfelelően, a vendéglátó hatóság igényei szerint került kialakításra. Az esemény további sajátossága volt, hogy az albán versenyhatóság egyes szakértői is helyet kaptak az előadók között.

A rendezvényre a ROK programjain részt vevő valamennyi hatóság meghívást kapott, így végül 13 ország 40 nemzeti szakértője vett részt. Az előadások a vertikális korlátozásokhoz kapcsolódó gazdasági és jogi témákon túl a hatóságok hatékony működésének fontosabb kérdéseit, valamint jelentős, az előadók gyakorlatából származó ügyek bemutatását foglalták magukba.



Kéthetes ROK- szeminárium – 2009. július 6–17.

A rendezvényen tizenöt ország versenyhatóságának 39 képviselője vett részt. A ROK -rendezvényeken rendszeresen részt vevő országok delegáltjain kívül



észti, lett, litván és kazah szakemberek is megjelentek a programon.

Az esemény több jelentős témakört is érintett, az alábbi szekciókból épült fel: az első héten összeolvadások, kartellek és horizontális megállapodások, a második héten erőfölénnyel való visszaélés, vertikális korlátozások szerepeltek a programban. Valamennyi témában elhangoztak szakértői előadások, illetve résztvevői esettanulmányok is, az előbbiből 11, az utóbbiból 27. A program során egy rövid, hipotetikus esettanulmányt is feldolgoztak a résztvevők.

Szeminárium a kartell-ellenes tevékenységről – 2009. szeptember 28.–október 2.

A szeminárium résztvevői a téma elméleti hátterének és aktualitásainak megismerése mellett gyakorlati ismereteket is szerezhettek. Ennek keretében az előadók az OECD árfelverés elleni küzdelmet segítő iránymutatásai alapján bemutatták, hogy miként lehet felfedezni és megelőzni az összejátszást a közbeszerzési eljárásokban. A program második része egy képzeletbeli aszfalt-kartellről szóló eset kimerítő elemzését ölelte fel, amelyet szakértők által tartott, kartellekről és a kartell-ellenes vizsgálatok különböző aspektusairól szóló előadások színesítettek. A hipotetikus esettanulmány feldolgozása során a résztvevők kis létszámú csoportokban külön-külön is megvitatták a szükséges lépéseket.

Negyedik vezetői találkozó – 2009. november 6.

A ROK fő tevékenységének fókuszában álló versenyhatóságok vezetőinek szóló

találkozó programja két szekcióból állt. Dél előtt az üzemanyag-ágazatban felmerülő versennyel kapcsolatos kérdéseket vitatták meg a jelenlévők egy szakmai tanácskozás keretében. Három szakértő (a portugál versenyhatóság vezetője, az osztrák versenyhatóság vezetője és Csorba Gergely, a GVH vezető közgazdásza) tartott előadást a témával kapcsolatban, amelyeket a résztvevők rendkívül aktuálisnak és a versenyhatóság életében is hangsúlyosan jelenlévőként aposztrofáltak. A délutáni ülés a ROK utóbbi egy éves munkájával és 2010. évi programjával foglalkozott.

Versenyjogi bírák részére rendezett szeminárium az EK -Szerződés 82. cikke és nem árjellegű stratégiák – esetek, trendek és a közgazdaságtani háttér címmel – 2009. november 20–21.

A ROK 2009-ben kétszer is rendezett bírói szemináriumot. A novemberi szeminárium sorban a hatodik, versenyjogi bírónak szóló esemény, mely elsődlegesen az erőfölényes helyzetben lévő vállalatok nem árral kapcsolatos magatartásait helyezte vizsgálódása középpontjába, ekképpen egészítve ki az EK -Szerződés 82. cikkével foglalkozó 2008. novemberi szemináriumot. A további témák között szerepelt az üzletkötéstől történő elzárkózás, az alapvető szolgáltatások kérdése, és egyéb olyan magatartásformák, amelyek fogalmilag e magatartásokhoz kötődnek, mint például az árprés alkalmazása.

Versenypolitika a szabályozott ágazatokban: a légi közlekedési ágazat – 2009. december 1–4.

A szeminárium a versenypolitika légi forgalmi piaci alkalmazása során felmerülő, a szabályozó szervek és a versenyhatóságok közös feladataival és a hatóságok eltérő hatásköreivel foglalkozott. Az előadók a szektor európai uniós szabályozási harmonizációjára, az Európai Bizottság szerepére és az egyes ágazati vizsgálatok elemzésére fókuszáltak. Ilyen volt például az Egyesült Királyság Versenytanácsának nemrég közzétett reptereket vizsgáló tanulmánya. A témákat előadások és esettanulmányok segítségével dolgozták fel az OECD tagországokból érkezett versenyjogi szakértők.

¹ Albánia, Azerbajdzsán, Belarusz, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Grúzia, Macedón Köztársaság, Moldovai Köztársaság, Montenegró, Románia, Oroszországi Föderáció, Örményország, Szerbia és Ukrajna.

Fontosabb események 2009 második felében a versenykultúra fejlesztése terén

Nyár elején lezárult a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának (GVH VKK) 2009 során tizedik, jubileumi alkalommal megrendezett tanulmányi pályázata: „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban”. A meghirdetett 15 témakör-



ből kilencre érkeztek be pályamunkák; az első három helyezett: 1. Salgó László, 2. Versics Réka, 3. Gömöri Tamás dolgozata és a verseny összefoglalója elérhető a GVH VKK honlapján (www.versenykultura.hu). Az első helyezett dolgozat rövidített változata a 34. oldalon olvasható. A Központ ugyancsak a honlapon tette közzé a tanulmányi pályázat következő évi felhívását is.

– ■ –

2009-ben a GVH VKK másodszor vett részt a Sziget fesztiválon, a Civil Szigeten, ahol két napon keresztül a *Versenysziget* elnevezésű sátorban fogadta az érdeklődőket. A megjelenéssel – a részt vevő más állami-önkormányzati szervekhez, valamint civil szervezetekhez hasonlóan – a Versenykultúra Központ célja a hivatal tevékenységének széles körű és alaposabb megismertetése volt.

– ■ –

Tekintettel a versenytörvény év közbe-
ni változására, a GVH VKK szeptemberben nyilvánosságra hozta 2009. évi módosított munkatervét. A kibővített munkaterv alapján az ősz során meghirdetésre kerültek a GVH VKK pályázati lehetőségei. A felhívások között megtalálhatóak voltak a versenyjoggal, a versenypolitikával, illetve a piacmérettel, valamint a fogyasztói döntéshozatallal és védelmével kapcsolatos témaköröket érintő rendezvények szervezéséhez; azokon történő részvételhez, illetve a fogyasztóvédő civil szervezetek tájékoztató munkájához kapcsolódó felhívások. Emellett a GVH VKK pályázatot hirdetett nyílt kutatási és oktatási



projektekre, illetve az általa meghatározott témájú kutatási projektekre is. Utóbbi pályázati felhívás keretében 10 olyan aktuális, a GVH VKK véleménye szerint eddig kevésbé kutatott témakör közül választhattak a pályázók, mint például a zöld energiák versenyképességi hátrányai, valamint az ezt ellensúlyozó támogatási rendszerek nemzetközi és magyar gyakorlata; vagy a fogyasztói döntési eltérés magyarázata az információs közgazdaságtan és a viselkedési gazdaságtan eszközeivel (kompiláció). A GVH VKK-hoz összesen 148 pályázat érkezett, körülbelül 740 millió forintnyi támogatási igénygel. A pályázatok elbírálására november–december folyamán került sor. A Versenykultúra Központ a pályázatoknak több mint a felét, összesen 77 pályázati programot, mintegy 280 millió forinttal támogat. A támogatott pályázatok listáját a megítélt támogatási összegekkel a GVH VKK a honlapján (www.versenykultura.hu) tette közzé, valamint a pályázatokkal kapcsolatos lényeges adatok elérhetőek a www.kozpenzpalyazat.gov.hu honlapon is.

– ■ –

A GVH VKK a szakmai rendezvények keretében történő képzést, ismeret átadást a versenyjoggal-versenypolitikával, a piacmérettel, illetve a tudatos fogyasztói döntéshozatallal kapcsolatban a szakmai közélet fejlődéséhez való hozzájárulás egyik legfontosabb eszközének tekinti. Ennek tükrében szervezte meg a Média Content Consulting Kft.-vel és a GVH-val közösen 2009. november 4-én „Piac és szabályozás a versenyképes médiáért: fókuszban a televíziós műsorszolgáltatás” elnevezésű nagyszabású konferenciáját. A rendezvény a piaci szereplők, az érintett hatóságok, a tudományos élet és a fogyasztói érdekképviseleti oldal együttes részvételével a televíziós műsorszolgáltatás versenyjogi és versenypolitikai kérdéseit elemezte. A konferencia megoldásokat keresett továbbá a korszerű, európai normáknak is megfelelő magyar média-piac megteremtése érdekében. Ugyancsak novemberben került sor az ELTE Köz-

gazdaságtudományi Tanszékével együttműködésben megrendezett, „A válság hatása a piaci versenyre Magyarországon” című kamarakonferenciára. A konferencia résztvevői, valamint a meghívottak a válságot és annak hatásait kifejezetten közgazdasági és mikroökonómiai szemléletben közelítették meg, ugyanakkor foglalkoztak a válság piacokra és a versenyre gyakorolt vetületeivel is. A Versenykultúra Központ a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetével közösen 2009 őszén indította el a piacelemzés, a versenypolitika és a szabályozás témaköreivel foglalkozó közgazdasági szeminárium-sorozatát. A szemináriumokon a résztvevők rövidebb közgazdasági tanulmányok gyakorlati jelentőségeit, következményeit vitathatnák meg. A GVH VKK a szeminárium sorozatot a „Versenyjogi beszélgetések délidőben” elnevezésű rendezvénysorozatához hasonlóan a jövőben is folytatni kívánja.

– ■ –

A központ régóta a *tömegkommunikációs csatornákon* történő megjelenést tekintti a verseny és fogyasztóvédelmi politika terjesztéséhez igénybe vehető egyik legfontosabb eszköznek, mivel így széles társadalmi rétegek elérésére lehet képes, és segítségükkel mind általános, mind aktuális, a verseny- és a fogyasztóvédelmi politika körébe tartozó kérdéseket körüljárva nyújthat tájékoztatást a fogyasztók, gazdasági szereplők, szakértők, döntéshozók stb. számára. Az év elején megkezdett együttműködést folytatva a GVH VKK havonta egyszer, az év során összesen hat-hat alkalommal jelentkezett tematikus oldallal a Napi Gazdaság és a Világgazdaság hasábjain, valamint más csatornákon keresztül (például A Kontroll országos fogyasztóvédelmi magazin) is megjelentetett szakmai és közérthető tartalmú írásokat. A GVH VKK a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében együttműködik a Magyar Nemzeti Bankkal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével. Az együttműködés keretében, a három intézmény támogatásával 2009 októberében megjelent az országos terjesztésű Est lapok legújabb, „Megtakarítások” elnevezésű különszáma, amely elérhető az intézmények honlapján is.

Díjak a hazai versenykultúra fejlesztéséért

2009. december 11-én Nagy Zoltán, a Gazdasági Versenyhivatal elnöke átadta a GVH Versenykultúra Központja által alapított Versenykultúráért, valamint a Versenykultúráért Média díjakat. A Versenykultúráért Díj idén negyedszer, míg a Versenykultúráért Média Díj első alkalommal került átadásra. Az előbbi elismerést azok a versenyhivatalon kívül tevékenykedő szakemberek kaphatják meg, akik az adott évben a legtöbbet teszik a versenykultúra fejlesztéséért Magyarországon. Idén az elismerésben Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatója részesült. Utóbbi elismerést, amit az InfoRádió szerkesztősége nyert el, s a szerkesztőség nevében a főszerkesztő, Módos Márton vette át, annak a szerkesztőségnek, újságírónak adományozza a GVH, aki élen jár a közvélemény versenypolitikai, versenyjogi tájékoztatásában. Az ünnepség díszvendége Nagy-Britannia magyarországi nagykövete, Gregory John Dorey volt, aki ez alkalomból ünnepi beszédet is mondott.

Gregory Dorey nagykövet beszédében kiemelte, hogy Magyarország lakosságának a javára szolgál, ha a tisztességes verseny teret nyer az országban, a korrupció pedig visszaszorul. Ő maga és a nagykövetség munkatársai mindent megtesznek annak érdekében, hogy ez a pozitív folyamat előre haladjon.

A GVH VKK döntése alapján ebben az évben a Versenykultúráért Díjat Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatója kapta, hiszen a tisztességes verseny védelmében, a korrupciómentes közélet érdekében – kuratóriuma támogatásával – olyan cselekedetre szánta el magát, amely a jövőre nézve is iránymutatást ad a legmagasabb szintű döntéshozók részére, és egyben hozzájárul a GVH munkájának megismertetéséhez is. 2009 tavaszán, az új kormány megalakulásakor arra hívta fel a miniszterelnök és a közvélemény figyelmét, hogy az egyik miniszterjelölt olyan cég vezetését látta el, amely kartellezés miatt jogerősen marasztalt. „Alexa Noémi bátor lépése és kezdeményezőkéssége a tisztességes verseny szabályainak tiszteletben tartására hívta fel a figyelmet” – emelte ki a nagykövet, az esemény díszvendége. A díjazott a meggyőződését a miniszterelnöki megkeresést követő médiaérdeklődés során is kifejtette, amelyből a laikusok számára is egyértelműen látható volt, hogy léteznek még a szabályok betartása, a tisztességes eljárás mellett síkra szálló személyek, szervezetek. Alexa Noémi a GVH munkáját is erősen felértékelte azzal, hogy felhívta arra a figyelmet: a versenyszabályok megszegésének komoly és visszafordíthatatlan következményei lehetnek.

A GVH VKK az általa terjesztett ismereteket széles célközönségnek szánja. Az információk eljuttatása a legszélesebb rétegek számára a leghatékonyabban az írott és elektronikus sajtó segítségével lehetséges, ami nem mindig könnyű feladat. A piaci versennyel, a versenypolitikával, az EU és a magyar versenyhatóság munkájával kapcsolatos közvélekedés kialakításában éppen ezért döntő jelentőségű, hogy a fenti kérdésekről a média milyen képet közvetít a lakosság felé. A GVH VKK a versenykultúra fejlesztésében leginkább élen járó szerkesztőségek, újságírók munkájának elismerésére alapította meg a Versenykultúráért Média Díjat. Az elismerésben azok részesülhetnek, akik tevékenységükkel jelentős mértékben hozzájárultak a hazai versenykultúra fejlődéséhez. A díj valódi elismerést jelent, hiszen nem évente kerül kiosztásra, hanem csak abban az esetben, ha egy-egy szerkesztőség vagy újságíró valóban jelentős eredményeket ér el a versenykultúra terjesztése terén.

A GVH VKK az idén először kiosztott Versenykultúráért Média Díjat az *InfoRádió szerkesztőségének* ítélte oda. A rádió évek óta rendkívül nagy teret szentel a közösségi és magyar versenyhatóság tevékenységének részletes és közérthető bemutatásának. Mindezekon túlmenően a piaci versenyt érintő legfontosabb ügyekben részletes és tárgyilagos háttérújsorok készítésével mutatja be hallgatói számára a legfontosabb tanulságokat. Emellett kiemelendő az is, hogy a Transparency International Magyarország tavaszi felhívásakor, az eseményről, a kartellügyről, annak háttéréről pontos, átfogó és érthető tájékoztatást adott riport- és hírműsoraiban is.





Miks Anna

Az első mindent visz – életbe lépett a GVH megújult engedékenységi rendszere¹

A jól szervezett kartellek működésük teljes időtartama alatt, akár évtizedeken keresztül is titokban maradhatnak, mivel felderítésük igen nehéz, sokszor szinte lehetetlen. A kartellekkel szembeni sikeres fellépés ezért komplex eszközrendszert igényel, amibe beletartoznak a hatóságok hatékony felderítését szolgáló széles körű vizsgálati jogosítványok, a kartellező vállalkozásokra kiszabott, elrettentésre alkalmas mértékű bírságok és egyéb szankciók, illetve a kartellek önkéntes feltárását ösztönző eszközök. Ez utóbbiak közé tartozik az engedékenységi politika, amely a kartell tagjait a velük szemben kiszabható szankciók teljes vagy részleges elengedésével jutalmazza a kartell önkéntes feltárása esetén.

1. Az engedékenységgel kapcsolatos eddigi tapasztalatok

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2003-ban alakította ki engedékenységi politikáját², és azóta hét versenytanácsi határozattal elbíralt ügyben összesen kilenc vállalkozás nyújtott be a bírság teljes elengedésére vagy csökkentésére irányuló kérelmet.³ Az engedékenység lehetőségével élők alapvetően két csoportba oszthatók: vagy olyan kisebb méretű vállalkozások, amelyek Magyarországon működött kartellben vettek részt, vagy olyan vállalkozások, amelyek nemzetközi tulajdonosi háttérrel rendelkeznek és a vállalkozáscsoport tagjai európai vagy vi-

lágméretű kartell tagjaként tevékenykedtek. Az utóbbi vállalkozások jellemzően több hatóságnál nyújtanak be engedékenységi kérelmet, számítva arra, hogy az EU tagállamaiban kifejtett versenykorlátozás tekintetében az Európai Bizottság jár el, és emellett a folytatólagos jogsértéssel megvalósított kartellezés 2004 előtt tanúsított része tekintetében a 2004-ben csatlakozott tagállamok versenyhatóságai is eljárhatnak.⁴ Az engedékenységi kérelmek elbírálása mindig is gyors és rugalmas volt, a kérelmet benyújtó vállalkozások jellemzően jelentős mértékű bírság kiszabása alól mentesültek. Jó példa erre a Vj-130/2006. számon, közbeszerzési eljárásokon való összejátszás miatt lefolytatott eljárás, amelyben építőipari vállalkozások összesen 3,5 milliárd forintos bírság megfizetésére lettek kötelezve amelle, hogy a kartell feltárásában közreműködő vállalkozás ugyanakkor teljes mértékben mentesült a bírság megfizetése alól.

2. Az engedékenységi politika átalakításának háttere

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az engedékenységi politika csak akkor vonzó a vállalkozások számára, ha annak szabályai átláthatók és kiszámíthatók. Kulcsfontosságú, hogy azok a kartellező vállalkozások, amelyek hajlandók közreműködni a jogsértés feltárásában, biztosak lehessenek abban, hogy a hatóságnak nyújtott segítségük fejében valóban mentesülnek a bírság egészének vagy egy részének kiszabása alól. Az átláthatóság, jogbiztonság és kiszámíthatóság jegyében került sor a GVH engedékenységi politikájának felülvizsgálatára, melynek eredményeként 2009. június 1-jén hatály-

ba lépett a megreformált engedékenységi rendszer.

Az engedékenységi politika megújítására csak részben a GVH gyakorlati tapasztalatai alapján került sor, az újragondolásban segítséget jelentett az Európai Versenyhálózat (ECN – *European Competition Network*) 2006-ban elfogadott Engedékenységi Modell Programja is. A Modell Program szabályait a Versenytükr 2007. márciusi számában (34. oldal) már részletesen ismertettük, ezért e helyütt csak arra érdemes utalni, hogy a programot az európai engedékenységi programok „soft” harmonizációjának elősegítése érdekében hozták létre az európai versenyhatóságok azért, hogy az ösztönzést jelentsen és segítséget nyújtson az európai engedékenységi programok átalakításához. A Modell Program olyan engedékenységi szabályokat fogalmaz meg, amelyekkel a jól működő engedékenységi programoknak általában rendelkezniük kell. Az európai versenyhatóságok vállalták, hogy saját engedékenységi programjukat a lehető legnagyobb mértékben megpróbálják hozzáigazítani a közösen elfogadott szabályokhoz. A GVH megújult engedékenységi politikájának kialakítása során a jogalkotó maximálisan figyelembe vette a Modell Program előírásait, így az új engedékenységi rendszer remélhetőleg megfelel a legutóbbi európai elvárásoknak is.

3. Mennyiben új a GVH átalakított engedékenységi politikája?

Az engedékenység rendszere formailag teljesen megújult. Korábban ezt a kérdést a GVH elnöke és a GVH Versenytanácsának elnöke által közösen kiadott engedékenységi közlemény szabályozta, míg 2009. június 1-jétől a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) tartalmazza az engedékenységgel kapcsola-

¹ Az engedékenységi rendszerrel kapcsolatos jogforrások és egyéb dokumentumok a GVH honlapjának „Engedékenységi politika” aloldaláról tölthetők le.

² A GVH elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének 3/2003. sz. közleménye.

³ A bírság mellőzésére irányuló kérelmet nyújtottak be a Vj-74/2004., Vj-101/2004., Vj-102/2004., Vj-161/2004., 186/2004., Vj-81/2006., 130/2006. számú ügyekben, bírságcsökkentési kérelmet nyújtottak be a Vj-101/2004. és a Vj-186/2004. sz. ügyekben.

⁴ Lásd pl. a következő ügyeket: Vj-102/2004. – Európai Bizottság COMP/E-2/38.899. sz. ügy (GIS-kartell).

tos legfontosabb rendelkezéseket.⁵ A Tpv. szabályozását egészíti ki a törvény felhatalmazása alapján közzétett űrlap, amely az engedékenységi kérelem benyújtásának formai és tartalmi szabályait tartalmazza, illetve a GVH elnöke által kiadott tájékoztató, amely az engedékenység menetéről ad felvilágosítást. Ez utóbbi két jogforrás célja, hogy a GVH engedékenységgel kapcsolatos gyakorlatának minél áttekinthetőbbé tegye. Az engedékenység alapvető szabályainak törvényi szintű rögzítése mindenféleképpen növeli az engedékenységi döntésekkel kapcsolatos jogbiztonságot, mivel a vállalkozások a GVH-val való együttműködésük esetén törvényi garanciát kapnak a számukra kilátásba helyezett kedvezmények biztosítására. A törvényi szabályozás a vállalkozások számára az engedékenységi politika alkalmazásából eredő kedvezményeket nemcsak a GVH előtti eljárásban, hanem a bíróságok jogorvoslati eljárásában is biztosítja.

Az új engedékenységi politika tartalma nagyon hasonlít a korábbihoz, mivel az engedékenység alapfeltételei kisebb eltérésekkel gyakorlatilag változatlanok maradtak. Ugyanakkor az új engedékenységi rendszer szabályai pontosabbak és részletesebbek lettek és kisebb szigorítások mellett számos, a vállalkozásokra nézve kedvezőbb szabály került bevezetésre.

4. Az engedékenység szabályainak tartalmi változásai

– Mindenekelőtt érdemes kiemelni, hogy az engedékenység *tárgyi hatálya* a korábbiakhoz képest nem változott: engedékenységi kérelem továbbra is csak horizontális versenykorlátozó megállapodás esetén nyújtható be.

– A *bírság alóli mentességgel* kapcsolatos feltételek is a korábbi szabályozásnak megfelelőek, ami azt jelenti, hogy a bírság mellőzését továbbra is kétféleképpen lehet kérni: vagy a GVH által az adott ügyben lefolytatott helyszíni vizsgálatot (rajtaütést) megelőzően vagy pedig azt követően, az eljárás során. Az előbbi esetben a kérelmezőnek a helyszíni vizsgálat bírói engedélyezésének megalapozásához szükséges információkat kell a kérelemmel együtt benyújtania. Az utóbbi eset-

A megújult engedékenységi politika formailag megújult szabályozása növeli a jogbiztonságot, az engedékenység rendszerét áttekinthetőbbé és kiszámíthatóbbá teszi. Az új rendszer számos, a vállalkozások számára kedvezőbb szabályt és jogintézményt vezet be.

Fontosabb tartalmi változások:

- A bírság elengedésére irányuló kérelem típusai megváltoztak: a névtelenséget biztosító hipotetikus kérelem megszűnt, de újdonság a marker és az előzetes kérelem benyújtásának lehetővé tétele.
- Bírságcsökkentési kérelem benyújtásának a jövőben nem kizáró oka az, ha a vállalkozás más vállalkozást a kartellben való részvételre kényszerített.
- Az engedékenységi kérelemmel együtt benyújtott iratok felhasználásának korlátait törvény szabályozza.
- Részletes magyarázatot ad az űrlap az egyes kérelemtípusok esetén benyújtandó információk tartalmát és mennyiségét illetően, ezzel megkönnyítve a kérelem összeállítását.
- Az engedékenység elnyeréséhez szükséges többletfeltételeket (pl. jogsértés abbahagyásának kötelezettsége, együttműködési kötelezettség) részletesen bemutatja a tájékoztató.
- A korábbiakhoz képest két szigorúbb szabály, hogy bírságcsökkentési kérelmet csak a versenytanács előzetes álláspontjának kiküldéséig lehet benyújtani és a bírságelengedési kérelem vonható vissza.
- Az engedékenység kérdésében a kérelem benyújtását követően feltételeken és a határozathozatalkor érdemben is a versenytanács dönt, de a kérelmet továbbra is a Kartell Irodánál kell benyújtani.

ben a kérelmezőnek már a jogsértés bizonyításához szükséges mennyiségű bizonyítékot kell beadnia. Az utóbbi kérelem-típus tehát jóval magasabb küszöböt állít fel a kérelmezővel szemben. A pontosság kedvéért utalni kell arra, hogy a korábbi engedékenységi közlemény úgy fogalmazott, hogy az eljárás megindítása előtt benyújtott kérelem esetén olyan bizonyítékokat kell benyújtani, amelyek alapján az eljárás megindítható. A Tpv. pedig jelenleg azt mondja, hogy a helyszíni vizsgálat bíróság általi engedélyezésének megalapozásához szükséges adatokat kell megadni. Ez a fogalmi újítás nem jelent azonban tartalmi változást is, mert az

engedékenység alapján induló ügyek jellemzően rajtaütéssel indulnak. Ami újdonságot jelent a bírságelengedés alapfeltételeinek meghatározásában az az, hogy az engedékenységi űrlap részleteiben kifejti, jellemzően milyen adatokat kell megadni ahhoz, hogy a bírságelengedési kérelem sikeres lehessen, illetve az űrlap és a tájékoztató is foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy mi a teendő akkor, ha az űrlapban megadott adatok vagy azok egy része nem áll azonnal a kérelmező rendelkezésére.

Változatlan maradt az, a kérelmező vállalkozást terhelő követelmény, mely szerint a kérelem és a jogsértést alátámasztó

⁵ A 2009. június 1. előtt benyújtott kérelmek elbírálására továbbra is a közlemény rendelkezései az irányadók.

bizonyítékok benyújtásán kívül a kérelmezőnek az eljárás során jóhiszeműen, teljes mértékben és folyamatosan együtt kell működnie a GVH-val a versenyfelügyeleti eljárás befejezéséig. Újdonság azonban, hogy az engedékenységi tájékoztató részletesen kifejti, hogy a GVH értelmezésében mit foglal magában az együttműködési kötelezettség. Úgy gondolom, a tájékoztatóban szereplő kötelezettségek egyértelműek, talán egy érdekeltebb részletesebb magyarázatot. A tájékoztató azt mondja, hogy a kérelmező együttműködési kötelezettsége azt is magában foglalja, hogy a kérelmező a kérelem benyújtását megelőzően sem tanúsíthat rosszhiszemű magatartást, azaz „a GVH-val való együttműködés” szűk körben már a kérelem benyújtása előtt is terheli a kérelmezőt. Ez azt jelenti például, hogy a kérelmező közvetlenül a kérelem benyújtása előtt nem semmisíthet meg bizonyítékot, vagy nem értesítheti kartellbeli társait a kérelem benyújtása előtt arról, hogy kérelmet fog benyújtani, illetve a kartellben résztvevő cégek nem „oszthatják” el egymás között a bizonyítékokat egyeztetve azt, hogy melyik cég milyen kérelmet fog benyújtani.

Szintén nem új keletű az a rendelkezés, amely szerint a kérelmezőnek a jogsértésben való részvételét fő szabály szerint azonnal meg kell szüntetnie a kérelme benyújtását követően, azonban ez alól van kivétel. A Tptv. új szabálya úgy fogalmaz, hogy a jogsértés abbahagyása a kérelem benyújtásával egyidejűleg kötelező, kivéve az olyan jellegű és mértékű részvételt, amely szükséges lehet a rajtaütés eredményes lefolytatásához. Ez tehát azt jelenti, hogy fő szabály szerint a kérelem benyújtásával egyidejűleg „ki kell szállni” a kartellból, de ha a GVH szerint a jogsértés azonnali abbahagyása veszélyeztetni a rajtaütést (mert például a kérelmező vállalkozás kartellmegbeszéléséről való távolmaradása gyanút kelthet a többi vállalkozásban), akkor a GVH ezen álláspontját végzésben közli a kérelmezővel. A GVH a végzésben meghatározott jellegű és mértékű jogsértésben való részvételt a végzésben megszabott határideig úgy tekinti, mintha a kérelmező nem vett volna részt a jogsértés ezen részének elkövetésében. Fontos kiemelni, hogy a GVH ilyen rendelkezést kizárólag a helyszíni vizsgálat eredményességének védelme érdekében tehet; nem kötelezheti a vállalkozást a jogsértés folytatására további bizonyítékok gyűjtése végett. Bár a GVH korábbi engedékenységi rendszere lényegében a

fentebb ismertetett szabályozásnak megfelelően működött, az új szabályozás sokkal pontosabban foglalja össze a jogsértés abbahagyásának kötelezettsége alóli kivétel feltételeit és az azzal kapcsolatos eljárási szabályokat.

Nem változott az a kikötés, amely szerint a bírság elengedését kérő vállalkozás nem kényszeríthetett más vállalkozásokat a kartellban való részvételre.

– A *bírságcsökkentés* feltétele továbbra is az, hogy a vállalkozásnak olyan bizonyítékot kell előterjesztenie az eljárás során, amely jelentős többletértéket képvisel a már a GVH rendelkezésére álló bizonyítékokhoz képest. Az űrlap és a tájékoztató rövid eligazítást ad a tekintetben, hogy a jelentős többletérték meglétének vizsgálatakor a GVH milyen szempontok és bizonyítási alapelvek szerint értékeli a benyújtott bizonyítékokat. A tájékoztató érthetőbbé teszi a bírságcsökkentés azon feltételét is, amely szerint a jelentős többletérték meglétét a már a GVH rendelkezésére álló bizonyítékokhoz kell viszonyítani. Ez például azt jelenti, ha a vállalkozás a helyszíni vizsgálat során nyújt be engedékenységi kérelmet, akkor a GVH rajtaütés eredményeként beszerzett dokumentumokhoz képest vizsgálja a jelentős többletérték meglétét, nem pedig a kérelem benyújtásának időpontjában lefoglalt dokumentumokéhoz képest.

A bírságelengedéshez hasonlóan a bírságcsökkentésre is változatlanul irányadók azok a szabályok, amelyek a kérelmező együttműködési kötelezettségét és a jogsértés abbahagyásával kapcsolatos kötelezettséget rendezik. Ugyanakkor jelentős újdonság, hogy a másokat a kartellezésben való részvételre kényszerítő vállalkozás az új rendszerben nincs kizárva a bírságcsökkentés lehetőségéből.

– A *bírság elengedésére irányuló kérelem típusait* jelentősen átalakítja a törvény. Az új rendszerben nincs lehetőség a kérelmező névtelenségét biztosító hipotetikus kérelem⁶ benyújtására, azonban a vállalkozások ún. markerkérelmet és előzetes kérelmet terjeszthetnek elő.⁷

A markerkérelem⁸ lényege, hogy ha a vállalkozás eldönti, hogy szeretne engedékenységi kérelmet benyújtani, de még nincs elegendő adata a kérelem előter-

jesztéséhez, akkor azáltal is biztosíthatja a GVH-nál a sorban elfoglalt első helyét, hogy ha a jogsértés ismert adatait felfedi. (A markerkérelem kötelező tartalmát az engedékenységi űrlap szabályozza.) A markerkérelem alapján a GVH határidőt ad a teljes kérelem benyújtására annak biztosítása mellett, hogy a teljes kérelem benyújtásának időpontjaként a markerkérelem előterjesztését veszi figyelembe. A markerkérelem tehát jól használható például olyan esetekben, amikor a vállalkozás belső átvilágítása még nem fejeződött be, így várható, hogy a kartellezéssel kapcsolatos újabb bizonyítékok bukkannak fel, azonban a cég nem szeretne késlekedni a kérelem benyújtásával. Nemzetközi kartellek esetén, ahol több tagállamhoz kell egyidejűleg kérelmet benyújtani, szintén megkönnyíti a kérelmek azonos időpontban való benyújtását a marker intézménye. Fontos kiemelni, hogy a marker kiadása a GVH részéről automatikus, nem diszkrecionális. Ez azt jelenti, hogy ha a kérelmező a kartellel kapcsolatban az engedékenységi űrlapban megjelölt minimális információt megadja, akkor a GVH automatikusan biztosítja számára azt a lehetőséget, hogy a teljes kérelem benyújtására határidőt kapjon.⁹ A markerkérelem elbírálásának menetéről tájékoztató ad felvilágosítást.

A markerkérelem és a teljes kérelem kapcsolata és a két kérelmetípus közti követelménybeli különbség kapcsán feltétlenül ki kell emelni azt az összefüggést, hogy ha a vállalkozásnak csak minimális információja áll rendelkezésre a jogsértéssel kapcsolatban, akkor mindenféleképpen markerkérelmet célszerű benyújtania. Ugyanis, ha a vállalkozás teljes kérelmeként nyújt be olyan kérelmet, amely kisebb, orvosolható hiányosságokat tartalmaz, akkor utóbb lehetőség van annak kiegészítésére (pl. versenytanácsai meghallgatás keretében), ha viszont a vállalkozás olyan kevés információval rendelkezik, amely nyilvánvalóan nem elegendő a helyszíni vizsgálat bírósági engedélyeztetéséhez, illetve a jogsértés bizonyításához, akkor utóbb nincs lehetőség a kérelem lényegi kiegészítésére.

Előzetes kérelem¹⁰ benyújtására azokban, a több tagállamot érintő ügyekben kerülhet sor, amelyek vonatkozásában az

⁶ Ld. a korábbi engedékenységi közlemény 17. a) pontját.

⁷ Markerkérelem és előzetes kérelem csak bírság mellőzése iránti kérelemként nyújtható be.

⁸ A Tptv. 78/B. §-ának (1) bekezdése és az engedékenységi űrlap szerint: nem végleges kérelem.

⁹ A magyar rendszerrel szemben a marker kiadása diszkrecionális pl. az Európai Bizottságnál.

¹⁰ A Modell Program szóhasználatában: summary application.

Engedékenységi politika

Kartellügylekben az eljárás hivatalból történő megindítását engedékenységi kérelem benyújtása előzheti meg, illetve a már megindult versenyfelügyeleti eljárásban is nyújtható be ilyen kérelem. A verseny törvényben szabályozott engedékenységi politika - szigorúan meghatározott feltételek mellett - lehetőséget ad a kartellező vállalkozások számára a GVH-val való együttműködés esetén a versenyfelügyeleti bírság alól való teljes vagy részleges mentesülésre, mivel a titkos kartellek felderítéséhez és megszüntetéséhez szükséges közérdek fontosabb, mint a kartell feltárását lehetővé tevő, abban részes vállalkozás megbírságolásához szükséges közérdek. Az engedékenységi politika arra épül, hogy a titkos megállapodásoknak lehetnek olyan résztvevői, akik készek lennének részvételüket megszüntetni és a kartell létezéséről, működéséről információkat szolgáltatni, ha nem tartanának a tevékenységük miatt rájuk váró versenyfelügyeleti szankcióktól. A hivatali együttműködő, a kartell feltárását tevékenyen elősegítő vállalkozások így módon viszont mentesülhetnek az egyébként kiszabásra kerülő versenyfelügyeleti bírság egésze, vagy annak egy része alól, amelyet a verseny törvényben és az az alapján kiadott engedékenységi únapban foglaltak szerint, engedékenységi kérelem benyújtásával kezdeményezhetnek. Az engedékenység meneteiről a GVH elnökeinek tájékoztatója ad bővebb felvilágosítást.

Kapcsolódó jogi háttér

Cím
A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény engedékenységi politikával foglalkozó részéről (a 2009. június 1-től benyújtott kérelmek esetén alkalmazandó)

Engedékenységi kérelem ürlapja (a 2009. június 1-től benyújtott kérelmek esetén alkalmazandó)

A Gazdasági Versenyhivatal elnökeinek tájékoztatója a Tptv. 78. A. és 78. B. §-a szerinti engedékenységi szabályok alkalmazásáról (a 2009. június 1-től benyújtott kérelmek esetén alkalmazandó)

A GVH elnökeinek és a GVH Versenytanácsa elnökeinek közleménye a kartellek feltárását segítő engedékenységi politika alkalmazásáról (a 2009. június 31. g benyújtott kérelmek esetén alkalmazandó)

Kapcsolódó dokumentumok

Cím
Gyakran ismételt kérdések a GVH engedékenységi politikájával kapcsolatban

Tájékoztató a kartellek feltárását segítő engedékenységi politika alkalmazásáról a GVH elnöke és a GVH Versenytanácsának elnöke által kiadott 3/2003. számú közleményhez kapcsolódó egyes kérdésekről (2006)

Európai Bizottság a különösen alkalmas az eljárás lefolytatására. Ilyenkor fő szabály szerint a Bizottság jár el az ügyben, azonban kivételesen sor kerülhet arra, hogy a Bizottság mégsem kíván foglalkozni az adott jogsértéssel és így az érintett tagállamok versenyhatóságai vizsgálják ki a kartell párhuzamos versenyhatósági eljárások keretében. Ilyen esetekre hasznos, ha az engedékenységi kérelmező nemcsak a Bizottságnál, hanem az érintett versenyhatóságoknál is nyújt be engedékenységi kérelmet, mivel az esetleges ügyallokáció esetén csak így tudja védetségét tagállami szinten is biztosítani. Ha azonban a bizottsági kérelmen kívül minden érintett tagállami hatósághoz is teljes engedékenységi kérelmet kellene készíteni az előbbivel azonos időben, az jelentős terhet róna a kérelmező vállalkozásra. Éppen ezért a kérelmezőnek lehetősége van arra, hogy a Bizottsághoz benyújtott bírságelengedési kérelemmel párhuzamosan a többi érintett versenyhatósághoz (és így a GVH-hoz) a teljes kérelemnél jóval rövidebb előzetes kérelmet nyújtson be. Az előzetes kérelem biztosítja a tagállami versenyhatóságnál az első helyet a kérelmező számára abban az esetben, ha a Bizottság mégsem járna el az ügyben. Az előzetes kérelem tartalmára és benyújtásának feltételeire vonatkozó részletes szabályokat az engedékenységi ürlap és a tájékoztató tartalmaz.

– Az újdonságok ismertetése kapcsán végül utalni kell arra is, hogy a *kérelem benyújtásának módjával, illetve a kérelem elbírálásával kapcsolatos szabályok* módosultak, illetve pontosabbak lettek.

Pontosító jellegű szabályozás az, amely kimondja, hogy több vállalkozás közösen vagy egy vállalkozás több vállalkozás nevében nem nyújthat be engedékenységi kérelmet. Ennek a rendelkezésnek alapvetően az a célja, hogy világos legyen, a GVH előtt sok ügyben ügyfélként szereplő szakmai kamarák és szövetségek a tagjaik nevében nem nyújthatnak be engedékenységi kérelmet. A rendelkezés azonban nem akadályozza meg azt, hogy a vállalkozáscsoport jogsértésben részes tagjai közösen nyújtsanak be kérelmet. Ebben az esetben azonban a kérelem csak akkor fog valamennyiükre kiterjedni, ha meghatalmazást adnak a kérelmező vállalkozásnak arra, hogy a kérelmet az ő nevében is nyújtsa be.

A kérelem előterjesztésének feltételei jórészt változatlanok maradtak. Szóbeli kérelem benyújtására van lehetőség, a szóbeli kérelem rögzítésének szabályait a tájékoztató ismerteti. A kérelmet továbbra is a GVH Kartell Irodájánál kell előterjeszteni. Az ürlap kiemeli, hogy a GVH a kérelem személyes (a társaság törvényes képviselője vagy meghatalmazottja általi) benyújtását részesíti előnyben a közigazgatási eljárási törvényben meghatározott

kérelem-előterjesztési módok közül. Ez azt jelenti, hogy a GVH az egyéb módon (pl. faxon, telefonon, e-mailen) történő kapcsolatfelvétel esetén felhívja a kérelmező figyelmét arra, hogy a GVH által preferált módon terjessze elő a kérelmét. Erre azért van szükség, mert telefonos megkeresés esetén nincs lehetőség a telefonáló személyazonosságának ellenőrzésére, elektronikus úton való előterjesztés esetén pedig a kérelmen szereplő aláírások nem eredetiek. A bírság mellőzésére irányuló kérelmet továbbra is a versenyfelügyeleti eljárás teljes időtartama alatt be lehet nyújtani, azonban bírságcsökkentési kérelmet csak az előzetes álláspont kézbesítését, illetve az iratbetekintés megnyitását megelőző nap közül a korábban bekövetkező napon lehet előterjeszteni. Ez a rendelkezés szigorúbb a korábbinál.

A korábbiakhoz képest részletesebben szabályozza a Tptv. azt a kérdést, hogy mely típusú kérelem vonható vissza, illetve ilyen esetben mi történik a benyújtott iratokkal. A jelenlegi rendelkezések szerint csak a bírság elengedésére irányuló kérelem vonható vissza és ebben az esetben – csakúgy, mint a kérelem elutasítása esetén – a benyújtott dokumentumokat vissza kell szolgáltatni a kérelmezőnek. A bírságcsökkentési kérelemre nézve nem tartalmaz hasonló szabályt a törvény, azaz az nem vonható vissza és a kérelem elutasítása esetén sem szolgáltatja vissza a GVH

A 2009. június 1. után benyújtott engedékenységi kérelmekre irányadó fontosabb szabályokat az alábbi jogforrások tartalmazzák:

- Tpv. 78/A.–78/B. §-a és 88/D. §-a
- A GVH engedékenységi űrlapja
- A GVH elnökének engedékenységi tájékoztatója

a benyújtott iratokat, azok bizonyítékként felhasználhatók.

– A kérelem elbírálásának módja úgy módosult a korábbiakhoz képest, hogy az új rendszerben az eljáró versenytanács dönt feltételeken és véglegesen is a kérelemről annak fenntartása mellett. A döntési folyamat részleteit a Tpv. szabályozza és a tájékoztató ismerteti részletesen. Szembeötlő, hogy korábban, az engedékenységi közlemény alapján a GVH szoros határidőhöz volt kötve a benyújtott kérelem feltételes elbírálásának tekintetében, a jelenlegi szabályozás azonban azt mondja ki, hogy a bírságelengedési és csökkentési kérelem tekintetében a versenytanács az elbíráláshoz szükséges időt figyelembe véve haladéktalanul dönt. Természetesen mindenféleképpen gyors döntés várható az engedékenység tekintetében, mert nem tartható hosszabb időn keresztül bizonytalanságban a kérelmező vállalkozás (különös tekintettel arra, hogy a kérelem benyújtásával beáll a kérelmező együttműködési kötelezettsége), azonban az új szabályozás rugalmassága jobban megfelel a gyakorlati elvárásoknak. (Gondolva itt például arra az esetre, ha valamely vállalkozás rajtaütés során nyújt be kérelmet és a beadott kérelmet a lefoglalt iratok, tükörmásolatok fényében kell elbírálni, ami valószínűleg hosszabb időt vesz igénybe.)

5. Az engedékenység kihatása egyéb területekre

A GVH az engedékenységi politika kialakítása óta számos erőfeszítést tett annak érdekében, hogy az engedékenység lehetőségével élő vállalkozások kartellező társaiknál semmilyen tekintetben ne kerüljenek hátrányosabb helyzetbe a jogsértés feltárása miatt, illetve azért, hogy az engedékenységet benyújtó vállalkozások ne csak a GVH előtti eljárásban részesüljenek kedvezményben, hanem a kartellezés egyéb szankciói alól is mentesüljenek.

E törekvése jegyében került be a Tpv. be az a 2009. június 1-jétől hatályos polgári perjogi jellegű szabály, amely a kar-

tellező cégek ellen indított kártérítési perekben úgy módosítja a kár megtérítésének szabályait, hogy a bírság elengedésében részesített vállalkozás ne kerülhessen hátrányosabb helyzetbe kartellező társainál a kártérítés megfizetése során. A probléma lényegét röviden összefoglalva elmondható, hogy korábban a kartellezés miatt indított kártérítési perek során az engedékenységben részesülő vállalkozás helyzete kedvezőtlen volt a többi vállalkozáshoz képest, mivel a GVH jogsértést megállapító határozatát ő jellemzően nem támadta meg, míg kartelltársai többnyire igen. Ezért az engedékenységben részesített vállalkozással szemben már a többfokú közigazgatási per időtartama is megindítható, és akár be is fejezhető volt a kártérítési per, míg kartellező társainak perlése későbbre tevődhetett. Mivel a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése alapján közös károkozás esetében a károkozók egyetemlegesen felelősek a károsult irányában, vagyis a károsult bármelyiküktől a teljes kára megtérítését követelheti, az engedékenységben részesülő a többi jogsértő helyett is fizethetett, amit ugyan később visszakövetelhetett tőlük, de ez így is jelentős veszteséget okozhatott számára. A Tpv. új szabálya szerint a kártérítési perben a teljes bírságelengedésben részesített vállalkozás az általa okozott kár megtérítését megtagadhatja mindaddig, ameddig a követelés az ugyanazon jogsértésért felelős másik károkozótól behajtható, azaz az engedékenységben részesülő vállalkozás felelőssége csak akkor kerülhet érvényesítésre, ha a többi jogsértővel szemben a követelés behajtása eredménytelen volt. A törvény ráadásul azt is kimondja, hogy a bírságelengedésben részesített vállalkozás felelősségének érvényesítése iránt indított pert a GVH jogsértést megállapító határozatának felülvizsgálata iránt indított közigazgatási per jogerős befejezéséig fel kell függeszteni.

A teljesség kedvéért e helyütt meg kell említeni azt is, hogy a teljes bírságelengedésben részesülő vállalkozásra nem vonatkozik a közbeszerzési törvényben megfogalmazott azon kizáró szabály sem, mely szerint az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban kizárhatja azon ajánlattevő vagy a közbeszerzés értékének tíz százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozó vagy erőforrást nyújtó szervezet közbeszerzési eljárásban való részvételét, akit a Tpv. 11. §-ának vagy az EK-Szerződés 81. cikkének versenyeztetési eljárás során való megsértése miatt jogerősen elmarasztaltak.

Végül pedig utalni kell arra is, hogy a bírság alóli mentességben részesülő vállalkozás a tekintetben is előnyt élvez kartellező társaival szemben, hogy a vállalkozáshoz kapcsolható, a jogsértésben résztvevő magánszemélyek bizonyos körülmények fennállta esetén mentesülhetnek a rájuk kiszabható büntetőjogi szankciók alól. Ez az eset azonban csak a közbeszerzési és koncessziós eljárásban megvalósított kartellek elkövetőit érinti, mivel csak e magatartás vonhat maga után büntetőjogi felelősséget.

Az e pontban érintett kérdésekkel részletesebben foglalkozik a GVH honlapjának engedékenységgel foglalkozó oldalán közzétett információs anyag.¹¹

6. Összegzés

A GVH új engedékenységi politikája kapcsán összességében elmondható, hogy az a korábbi, jól működő szabályok fenntartása mellett olyan új rendszert alakított ki, amely sok területen a vállalkozások számára kedvezőbb, kiszámíthatóbb és átláthatóbb rendelkezéseket tartalmaz, és biztosan hozzájárul a jogbiztonság növekedéséhez. Remélhetőleg az új szabályok megalkotása hozzájárul majd az engedékenység minél szélesebb körben való elterjedéséhez.

¹¹ Tájékoztató a kartellek feltárását segítő engedékenységi politika alkalmazásáról a GVH elnöke és a GVH Versenytanácsának elnöke által kiadott 3/2003. számú közleményhez kapcsolódó egyes kérdésekről.

**A GVH új engedékenységi programjáról
a GVH Kartell Irodája ad bővebb felvilágosítást.
(Tel.: 472-8871, 472-8872, e-mail: kartell@gvh.hu)**



Dán Judit

A Leegin-ügy és az RPM európai megítélése

A vertikális versenykorlátozó megállapodások között vörös posztó a viszonteladási ár kikötése, egészen pontosan a fix (konkrét) ár és a minimum ár meghatározása. Nem csak a hazai, de a közösségi versenyjogban is érvényes, sőt, az antitröszt „öshazájában”, az Egyesült Államokban is majdnem egy évszázadra visszanyúló szabály volt az RPM (*resale price maintenance*) tilalma. Ha szoros jogi értelemben nem is, valójában az egész világon egyfajta világítótornyoként szolgál az USA versenyjoga, amely 2007 nyarán szakított e megközelítéssel, amikor az amerikai legfelsőbb bíróság – áttörve a korábbi precedenst – a Leegin-ügyben kimondta, hogy nem *per se* jogellenes a viszonteladási ár meghatározása. Az ilyen kikötések a *rule of reason* körébe tartoznak. Egyelőre nem világos, hogy az amerikai paradigmaváltás mennyiben fogja érinteni az RPM közösségi megítélését. A vertikális csoportmentességi rendelet már folyamatban lévő reformja teszi különösen izgalmasá és aktuálissá a kérdést.

1. Vertikális kapcsolatok

Vertikális kapcsolat akkor áll fenn két vagy több vállalkozás között, ha a tevékenységeik technológiai vagy elosztási értelemben egymásra épülnek. Ilyen a kapcsolat pl. a gyártó, a nagykereskedő és kiskereskedő között. A vertikális kapcsolatok az emberiség több évezredes fejlődése során kialakult munkamegosztás következményei. Az egyre bonyolultabbá váló termékek ugyanis jellemzően számtalan munkafázison mennek keresztül addig, amíg elérnek végcéljukhoz, a fogyasztókhoz. Ezeknek a munkafázisoknak az észszerű megszervezése kívánta meg azt, hogy különböző szakemberek, szervezetek, vállalatok kezébe kerüljenek az egyes szakaszok. Földrajzi, gazdasági, technológiai, vagy akár történelmi okok is vezethettek ahhoz, hogy célszerűbb, hatékonyabb legyen egy-egy termék előállítása, vagy akár valamely komplexebb szolgáltatás nyújtása akkor, ha egy tagolt vertikum gondos-

kodik a kivitelezésről. Egy összetettebb termék előállítása, vagy egy szolgáltatás létrehozása során sokszor felmerül a klaszikus menedzseri probléma, a „vegyem vagy készítem” döntés, vagyis mi a kifizetődőbb: más vállalkozás által előállított terméket megvenni, vagy házon belül előkészíteni ugyanazt.¹ Egy termék előállítója, vagy egy szolgáltatás nyújtója saját magaszámára is végezheti tevékenységét, saját felhasználásra is termelhet. Ha az általa előállított terméket vagy nyújtott szolgáltatást tovább akarja értékesíteni, több lehetősége adódik. Választhat úgy, hogy saját kezében összpontosítja a különböző funkciókat: a vertikális integráció az a szituáció, amikor a vertikum egésze egyetlen vállalat. Igénybe veheti kereskedelmi ügynökök szolgálatait is. Harmadik lehetősége pedig, hogy kereskedők segítségével jut el a fogyasztókhoz. Ez történhet egy, de több áttételen keresztül is.²

A magyar jogalkotó a vertikális korlátozásokról szóló „esernyőrendelet” [55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről] 1. §-ában definiálja azt, hogy a rendelet alkalmazásában mit ért vertikális megállapodáson. Ennek értelmében azt a megállapodást tekintjük vertikálisnak, amelyben a részt vevő vállalkozások mindegyike a termelési vagy forgalmazási lánc egy mástól eltérő szintjén működik, és amely azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek általi vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik.³ Ez a meghatározás az európai közösségi vonatkozó

csoportmentességi rendeletekből⁴ vett definíció, amely teljes mértékben harmonizál az ott megfogalmazottakkal.

2. Vertikális korlátozások

A vertikális korlátozás a szervezetiileg független részt vevők vertikális koordinációja. Az Európai Bizottság vertikális korlátozásokról szóló, 2000-ben nyilvánosságra hozott közleménye (HL 2000/C 291/01) a vertikális korlátozások alábbi csoportjait különbözteti meg: (1) az egyedüli márkák kikötésének csoportja, (2) a korlátozott forgalmazási csoport, (3) a piacelosztó csoport, illetve (4) a viszonteladási árat meghatározó csoport.

Az egyedüli márkák kikötésének csoportjához azok a megállapodások tartoznak, amelyeknek fő eleme a vevő arra való készítése, hogy egy adott típusú termékre vonatkozó megrendeléseit egy szállítónál koncentrálja. Ez az összetevő egyebek között megtalálható a vevőt kötelező versenytilalmi kötelezettségeknél és a mennyiségi átvételi kényszernél, ahol a szállító és a vevő közötti megállapodás szerinti kötelezettség vagy ösztönző rendszer arra készíti a vevőt, hogy egy adott termékre vagy az azt helyettesítő termékekre vonatkozó vételi igényeit kizárólag vagy túlnyomórészt egyetlen szállítótól történő beszerzéssel elégítse ki. Ugyanez az összetevő található meg az árukapcsolás esetében, ahol a kötelezettség vagy ösztönző rendszer egy olyan termékhez („kapcsolt termék”) kapcsolódik, amit a vevőnek meg kell vennie ahhoz, hogy megvehessen egy másik terméket („kapcsoló termék”).

A „korlátozott forgalmazás” csoportjába azok a megállapodások tartoznak, amelyeknek fő elemük az, hogy a gyártó

¹ Bárczy Péter, Váradi Balázs, Vincze János: *Közgazdaságtan és versenyjog*. Alapfogalmak és gyakorlat. Arsenicum Kiadó, Budapest, 2008.

² Richard Wish: *Competition law*. London, 2003.

³ A gépjármű ágazatban a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól való mentesítéséről szóló 19/2004. (II. 13.) Korm. rendelet 7. §-ának v) pontjában is meghatározza, hogy a rendelet alkalmazásában mit ért vertikális megállapodáson. Azokat a megállapodásokat vagy összehangolt magatartásokat tekintti ilyennek, amelyek két vagy több olyan vállalkozás között jöttek létre, amelyek mindegyike a termelési vagy forgalmazási lánc eltérő szintjén működik.

⁴ A Bizottság 2790/1999/EK rendelete (1999. december 22.) az EK-Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról; illetve a Bizottság 1400/2002/EK rendelete az EK-Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatban a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról.

csak egy vagy korlátozott számú vevőnek szállít. Ennek célja lehet a vásárlók számának a korlátozása egy adott területen vagy egy adott vevőcsoportban, illetve az, hogy csak meghatározott típusú vevőknek szállítsanak. Ez az összetevő megtalálható többek között a *kizárólagos forgalmazás és kizárólagos vevőelosztás*, a *kizárólagos szállítás és a szállítót kötelező mennyiségi szállítási kényszer*, a szelektív forgalmazás, valamint a *helyettesítési célokra való eladásokra vonatkozó korlátozások* esetében.

A piacfelosztó csoporthoz azok a megállapodások tartoznak, amelyeknek fő eleme az, hogy a vevőt korlátozzák egy adott termék beszerzése vagy viszonteladása helyének megválasztásában. Ez az összetevő megtalálható a *kizárólagos beszerzésben*, a *területi viszonteladási korlátozásokban*, az *elsődleges felelősségi terület kijelölésében*, a *forgalmazó működési helyének korlátozásában*, de ide sorolható a *vásárló általi viszonteladás korlátozása* is.

A viszonteladási ármeghatározás körébe azok a megállapodások tartoznak, amelyeknek fő eleme a vevő arra való kötelezése vagy ösztönzése, hogy a viszonteladás során ne alkalmazzon egy megadott árnál alacsonyabb, illetve magasabb árat, vagy egy megszabott áron értékesítsen. A viszonteladási ár gyártó/szállító általi befolyásolása négyféleképpen képzelhető el: (a) konkrét viszonteladási ár kikötésével (fix ár), (b) ajánlott ár megadásával, (c) minimum ár, illetve (d) maximum ár meghatározásával. Az angolszász terminológia szerint ezek mindegyikére használatos a *resale price maintenance* (RPM) kifejezés⁵.

3. A viszonteladási ár meghatározásának megítélése

Az európai versenyhatóságoknak leginkább a fix ár és a minimum ár kikötése okoz fejtörést. A tradicionális közösségi megközelítés szerint ugyanis az árrögzítés (a konkrét, fix ár meghatározása) és a minimum ár meghatározása mindenképp jogellenes, ugyanakkor az ajánlott ár és a maximum ár meghatározása csak a körül-

mények körültekintő vizsgálata alapján ítéltethető meg. Az EKSz. 81. cikkének (1) bekezdése szerinti jogsértés megvalósulásakor a verseny korlátozására, kizárására vagy torzítására irányuló cél és az ezeket eredményező hatás vagylagos feltételek. Ahhoz, hogy a 81. cikk (1) bekezdése alapján jogsértést lehessen megállapítani, nem feltétlenül kell a nehezebb utat választani és a versenyre való kedvezőtlen hatásokat bizonyítani. Vannak olyan megállapodástípusok ugyanis, amelyek jellegüknél fogva nyilvánvalóan alkalmassak arra, hogy a versenyt korlátozzák, torzítsák vagy kizárják. Előfordulnak azonban olyan piaci magatartások is, amelyekről nem dönthető el *prima facie*, hogy versenykorlátozó célzatúak, ezeknél – hacsak nem egyértelműek a megállapodás potenciális piaci hatásai – komoly közgazdasági elemzésre van szükség ahhoz, hogy kijelenthessük: a megállapodás „hatás”-a folytán a verseny korlátozódott. A „cél”-t könnyebb igazolni, de ha a „hatás” versenykorlátozó, akkor is versenykorlátozó a magatartás, ha nem ez volt a célja. A közösségit tükrözi a magyar megoldás is: a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 11. §-a a vállalkozások közötti olyan megállapodásokat tiltja, amelyek a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozzák, vagy ilyen hatást fejthetnek, illetve fejtenek ki.⁶

Az EK versenyjogának fentiekben vázolt logikájával analóg megoldás az Egyesült Államokban az antitröszt jog alapjogforrásának, az 1890-ben megalkotott *Sherman* törvény (*Sherman Act*) 1. §-ának a rendelkezése, mely szerint vannak olyan, vállalkozások által tanúsított magatartások, amelyek nyilvánvalóan, *per se* jogellenesek; és vannak olyanok, amelyek esetében az ún. *rule of reason* (a józan észnek megfelelő) mérlegelés szabályai szerint a megállapodás versenyhatásainak alapos elemzésére van szükség. Az Egyesült Államok versenyjogában a több pozitívummal, mint negatívummal járó versenykorlátozó megállapodások a *rule of reason* alapján nem feltétlenül sértik a kartelltilalmat. Valamely pozitív gazdasági cél eléréséhez ésszerűen és feltétlenül szükséges versenykorlátozás nem tilalmas. Ezzel szemben a nyilvánvalóan jogellenes megállapodások csoportjába tar-

tozik pl. az árkartell, a piacfelosztás, vagy a vertikális versenykorlátozások közül az RPM. A *per se* szabály alkalmazása sokszor megkönnyíti és olcsóbbá teszi az eljárást. Az USA-ban tehát az ún. *per se* jogellenesség koncepciója szerint bizonyos megállapodásokat annyira súlyosan versenyellenesnek tekintenek, hogy a piaci körülményektől függetlenül, azok részletes elemzése nélkül is, automatikusan jogellenesnek minősülnek.

Szigorú jogi értelemben sem a közösségi, sem a magyar versenyjog nem ismeri a *per se* jogellenesség fogalmát, mivel a versenyellenes célú megállapodások ugyan hatásukra tekintet nélkül, automatikusan az általános kartelltilalomba ütköznek, de az egyedi mentesség lehetősége még ezek számára is nyitva áll, legalábbis elméletileg. A csoportmentesség kedvezményére azért nem számíthatnak, mert a csoportmentességi rendeletek következetesen kizárják a súlyosnak ítélt versenykorlátozó megállapodásokat a kedvezményezett köréből, és a vertikális árrögzítés, illetve a minimum ár kikötése ilyen, „hard core” jogsértésnek számít. A Bizottság vertikális csoportmentességi rendelete⁷ 4. cikkének a) pontja; a Bizottság gépjármű-ágazatbeli vertikális csoportmentességi rendelete⁸ 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja; valamint a Bizottság technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelete⁹ 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja is kivonja a csoportmentesség köréből azokat a megállapodásokat, amelyekben minimum árat vagy fix árat kötnek ki. A Bizottság csekély jelentőségű (*de minimis*) megállapodásokról szóló közleménye¹⁰ a 15%-os piaci részesedés alatti vertikális megállapodásokról kimondja, hogy azokra nem alkalmazható az EKSz. 81. cikkének (1) bekezdésében található általános kartelltilalom¹¹, ugyanakkor hozzáteszi azt is, hogy ez a kedvezmény nem vonatkozik a súlyosan versenykorlátozó megállapodásokra, amilyen a fix ár és a minimum ár meghatározása is. Vagyis ezek a

⁷ 2790/1999/EK rendelet a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a) pontjában megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 336, 1999. 12. 29. 21–25.)

⁸ 1400/2002/EK rendelet a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a) pontjában megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 203, 2002. 08. 01. 30–41.)

⁹ 772/2004/EK rendelet a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a) pontjában megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 123, 2004. 04. 27. 11–17.)

¹⁰ HL C 368, 2001. 12. 22. 13–15.

¹¹ A 10%-os piaci részesedés alatti horizontális megállapodásokat ugyanúgy kivonja az általános kartelltilalom alól.

⁵ Nagy Csongor István szerint a magyar versenyjogban az RPM-et érdemes lenne viszonteladási vagy vertikális „ármegkötés”-nek nevezni, hiszen megkötést tartalmaz a viszonteladási árral szemben, de korántsem biztos, hogy rögzíti is azt. A konkrét viszonteladási ár meghatározására pedig ezzel szemben az „árrögzítés” elnevezését javasolja. Lásd: Nagy Csongor István: *Kartelljogi kézikönyv*. HVG-ORAC, Budapest, 2008. 751–756.

⁶ Lásd pl. a Versenytanács Vj-173/2005. számú ügyben hozott határozatának 116–117. pontjait.

magatartások a piaci részesedésre tekintet nélkül nem tekinthetők csekély jelentőségűeknek. A fentiek mellett több közösségi jogforrás¹² is arra utal, hogy az egyedi mentesség elvi lehetősége ellenére nem számíthatnak az említett versenykorlátozások „kegyelemre”, az amerikai terminológia szerint gyakorlatilag *per se* jogellenesek.¹³

A magyar szabályozás a közösségi minitájára alkotta meg a csoportmentességi rendszerét, a vertikális versenykorlátozó megállapodások csoportos mentesítéséről szóló kormányrendelet 3. §-ának a) pontja, a gépjármű ágazatban kötött megállapodásokra vonatkozó vertikális csoportmentességi rendelet 3. §-a (1) bekezdésének a) pontja, illetve a technológiaátadási megállapodások egyes csoportjainak mentesítéséről szóló kormányrendelet 3. §-ának ba) pontja versenyellenes célúnak tekinti a konkrét és a minimum viszonteladási ár megkötését. A közösségi szabályokhoz képest azonban van egy eltérés a magyar jogban, ugyanis a Tpv. 13. §-a értelmében a csekély jelentőségű megállapodások nem esnek tilalom alá. A versenytörvény alapján akkor „bagatell” a megállapodás, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes piaci részesedése az érintett piacon a 10%-ot nem haladja meg. Ez alól csak kétféle horizontális megállapodás jelent kivételt a versenytörvény értelmében: a vételi vagy az eladási árak versenytársak közötti közvetlen vagy közvetett meghatározása (árkartell), illetve a piac versenytársak közötti felosztása. A fentiek alapján a vertikális árrögzítés (fix ár meghatározása) és a minimum ármeghatározást tartalmazó vertikális megállapodások 10%-os piaci részesedés alatt csekély jelentőségűnek tekintendők, vagyis ebben a tekintetben a magyar szabályozás engedékenyebb ezekkel a jogsértésekkel kapcsolatban, mint a közösségi. Minthogy Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása után a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége esetén az EKSz. 81. cikkét és a hozzá kapcsolódó bizottsági gyakorlatot is alkalmaznunk kell, ez alapján pedig tiltott a csekély részesedéssel rendelkező vállalkozás által működtetett árrög-

zítő rendszer is, a jogalkalmazás során fontos tétje van a helyes jogválasztásnak.¹⁴

Az amerikai föderális antitröszt jog a viszonteladási ár megkötésével kapcsolatos precedenst 1911-ben alkotta meg a *Dr. Miles*¹⁵ ügyben, ahol az amerikai legfelsőbb bíróság (Supreme Court of the United States) megállapította, hogy *per se* jogellenes a vertikális minimum ár meghatározása. A bíróság két fontos érve közül az egyik az volt, hogy a minimum ár meghatározása kizárja a márkán belüli versenyt; a másik pedig az, hogy a gyártó nem vethet ki a vertikum alacsonyabb szintjén álló forgalmazókra olyan korlátozásokat, amelyeket azok horizontális relációban, vagyis egymás között nem vethetnének ki. A vertikális minimum ár meghatározása eredményében olyan helyzet áll elő, mintha a forgalmazók közötti horizontális ármeghatározás jönne létre, ezért osztaniuk kell az ilyen tiltott versenykorlátozó megállapodások jogi sorsát. Az ítélet adós maradt annak megmagyarázásával, hogy mi az érdeke ebben a gyártónak. Ugyanebben az ügyben Holmes bíró különvéleményében a márkák közötti verseny elsődlegességére utalt. Az amerikai legfelsőbb bíróság az ajánlott árakat és a maximum árak meghatározását nem tekinti *per se* jogellenesnek. A maximum árak *rule of reason* szerinti megítéléséről a *State Oil Co. v. Khan*-ügyben¹⁶ teremtett precedenst a bíróság, amely egyben az *Albrecht v. Herald Co.*¹⁷-ügyben lefektetett *per se* szabály felülírását jelentette. Az amerikai legfelsőbb bíróság *Leegin*-ügyben 2007. június 28-án hozott határozata törte át a *Dr. Miles* precedenst, szakítva a *per se* megközelítéssel lefektette ugyanis, hogy a viszonteladási árak meghatározása a *rule of reason* mérlegelés szerint ítélandó meg.

4. A Leegin-ügy

A *Leegin* döntés szerint tehát nem lehet automatikusan jogellenesnek tekinteni a minimum ár kikötését vagy a viszonteladási ár rögzítését.¹⁸ Mielőtt pálcát törne a verseny-

hatóság egy adott ügyben a vertikális megállapodásban résztvevők felett, meg kell vizsgálnia a megállapodás piaci kontextusát.

A *Leegin*-ügyben megfogalmazott döntés mögötti megfontolások az ún. chicagói iskola versenyjogászáinak gondolkodásában és munkáiban már régóta jelen vannak, csak eddig nem hullottak termékeny táptalajra. A chicagói iskola szerint a viszonteladási ár meghatározása a versenyre gyakorolhat pozitív hatást éppúgy, mint ahogyan negatívát. Kizárólag a megállapodás szövege nem adhat kellő eligazítást a tekintetben, hogy a versenyellenes vagy versenybarát elemek dominálnak-e. Jellemzően konkrét hatáselemzést kell elvégezni ahhoz, hogy megállapítható legyen a jogsértés.

A *Leegin Creative Leather Products, Inc.* (*Leegin*) egy bőrárukat tervező, gyártó és forgalmazó cég. 1991-ben „Brighton” márkanév alatt bőr öveket kezdett forgalmazni. A márkanév azóta a női divatáru kiegészítő termékek nagy választékának fantázianévé vált. Egyesült Államok szerte több, mint ötezer kiskereskedelmi egység árusítja, többségük kis butikok és erre szakosodott üzletek. A *Leegin* termékeit forgalmazó kiskereskedők igyekeznek magasabb minőségű kiszolgálást és járulékos szolgáltatásokat nyújtani vásárlóiknak, ez a hozzáállásuk kifejezetten része üzletpolitikájuknak, mely szerint a kisebb értékesítési egységek a fogyasztóknak nagyobb vásárlási élményt jelentenek, mint a személytelen bevásárlóközpontok. A felperes *PSKS, Inc. a Kay's Kloset* női divatáru áruház üzemeltetője Lewisville-ben (Texasban). A *Kay's Kloset* kb. 75 különböző gyártótól vásárol, többek között a „Brighton” márkát is forgalmazza 1995-től. A márka promóciójában is részt vállalt, reklámozta a termékeket, „Brighton” napokat tartott az üzletében. A „Brighton” a cég legfontosabb márkája volt, a bevételének 40–50%-át ezeknek a termékeknek a forgalmazásával nyerte. 1997-ben a *Leegin* útjára indította az ún. Brighton viszonteladási árazás és promóciós politikát, amelynek értelmében a *Leegin* nem ad el a kiskereskedőinek „Brighton” termékeket, amennyiben azok a *Leegin* által ajánlott árak alatt árusítják azokat a fogyasztóiknak. A meghirdetett árazási- és promóciós politikáról szóló levelében a *Leegin* hangsúlyozta, hogy üzletpolitikája célja az, hogy a vásárlóknak magas színvonalú, minőségi kiszolgálást biztosítson minden „Brighton” terméket forgalmazó cég. A *Leegin* kielégítő árrést biztosított a viszonteladónak, ennek fejében azonban az üzletpolitikájának megfe-

¹² Lásd pl. az egyedi mentességről szóló bizottsági iránymutatás (HL C 101, 2004. 04. 27. 97-118.) 78-80. bekezdéseit; vagy a vertikális korlátozásokról szóló bizottsági iránymutatás (HL C 291, 2000. 10. 13. 1-44.) 7. bekezdését.

¹³ Nagy Csongor István: Mégis csak lehet viszonteladási árat kikötni? *Gazdaság és Jog* 2008. május 5. 8-12.

¹⁴ Tóth Tihamér: A vertikális versenykorlátozások aktuális kérdései – különös tekintettel a továbbeladási ármegkötésre. In: Az európai közösségi és a magyar versenyjog fejlődési irányai. Szerkesztette: dr. Vörös Imre. MTA Jogtudományi Intézet, Budapest, 2008.

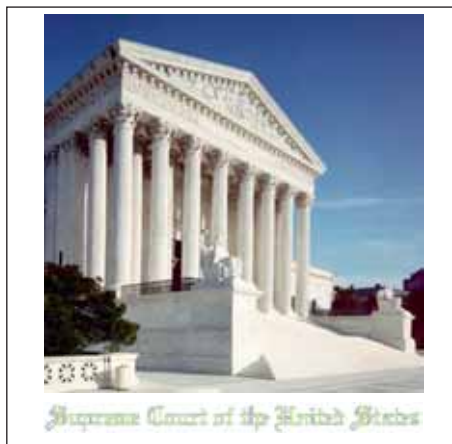
¹⁵ *Dr. Miles Medical Co. v. John D. Park & Sons Co.* (220 US: 373)

¹⁶ *State Oil Co. v. Khan* 522 U.S. 3 (1997)

¹⁷ *Albrecht v. Herald Co.* 390 U.S. 145 (1968)

¹⁸ A *Leegin*-ügy ugyan a minimum ár kikötéséről szólt, a legfelsőbb bíróság ítéletében világossá tette, hogy a megállapításai a viszonteladási ár rögzítésére is vonatkoznak.

elő, magasabb minőségű árusítást várt el partnereitől. Hangsúlyozta, hogy a diszkontárak lerombolnák a márka image-át és jó hírért. Egy évvel az új árpolitika bevezetését követően a Leegin egy új marketingstratégiát is bevezetett „Heart Store Program” néven. Annak fejében, hogy egy üzlet „Heart Store”-rá válhasson, a Leegin által ajánlott árakat kellett alkalmaznia. A Kay’s Kloset röviddel a „Heart Store” program meghirdetése után csatlakozott ahhoz. Ezek után a Leegin egyik alkalmazottja meglátogatta az üzletet és nem találta megfelelően attraktívnak, így a felek abban állapodtak meg, hogy 1998 után nem kapja meg a Kay’s Kloset a „Heart Store” státuszt. Ennek ellenére a Kay’s Kloset növelte a „Brighton” termékek eladásait. Amikor a Leegin tudomást szerzett arról, hogy 2002 decemberében 20%-kal e termékeket leárazta, kérte az akció beszüntetését. Amikor megtagadta a PSKS a kérését, a Leegin a szállítás felfüggesztésével büntette meg a PSKS-t, aki beperelte a Leegin-t a kerületi bíróság (*United States District Court for the Eastern District of Texas*) előtt arra hivatkozva, hogy a Leegin olyan megállapodást kötött a forgalmazóival, amelyben rögzítette a viszonteladási árakat. A Leegin szakértői véleményével szerette volna az árpolitikája versenybarát hatásait bizonyítani, de a kerületi bíróság nem engedélyezte a szakértői bizonyítást, mivel a *Dr. Miles* precedens alapján a viszonteladási ár megkötését *per se* jogellenesnek ítélte. A tárgyaláson a PSKS amellett érvelt, hogy a „Heart Store” programmal a Leegin és a viszonteladói között olyan megállapodás jött létre, amellyel rögzítették a viszonteladási árakat. A Leegin azzal védekezett, hogy ez egy egyoldalú árpolitika, amely nem jogellenes. A jury 1,2 millió dollár bírságot szabott ki a Leegin-re. Az Ötödik Körzeti Fellebbviteli Bíróság (*Court of Appeals for the Fifth Circuit*) jóváhagyta a döntést. A fellebbezésében a Leegin már nem vitatta, hogy a kereskedővel viszonteladási árat megkötő megállapodást kötött, azt viszont igen, hogy alkalmazható-e a *per se* szabály ebben az esetben, érvelésében a *rule of reason* megközelítés helyénvalóságát hangsúlyozva. A fellebbviteli bíróság nem fogadta el a Leegin érvelését. A legfelsőbb bíróság ítéletében gazdag összefoglalót ad a korábbi hasonló jogesetek releváns részleteiről, elemzi a Sherman Act 1. §-a kapcsán a *rule of reason* és a *per se* megközelítés különbségeit, és más, vertikális versenykorlátozásról szóló ügyek mellett a *Dr. Miles* precedenst. A *Dr. Miles* ítélet szerint



az a vertikális megállapodás, amelyet a gyártó a kereskedővel köt meg, azzal a szituációval analóg, amikor a versenytárs forgalmazók kötnek egymással horizontális megállapodást. A *Maricopa*-ügyben a bíróság leszögezte, hogy a horizontális megállapodások általános jelleggel kevésbé igazolhatóak, mint a vertikálisak. A *Leegin*-ügyben a legfelsőbb bíróság kimondta, hogy nem lehet a horizontális megállapodások szabályaira támaszkodni a vertikális megállapodások megítélésénél. Hangsúlyozta továbbá, hogy a közelmúlt versenyügyi az antitröszt alapelveit a horizontális és vertikális megállapodások gazdasági hatásai különbségeinek fényében értelmezik, ezt a distinkciót pedig az 1911-ben született *Dr. Miles* precedens nem vette számításba. Azok az érvek, amelyek a *Dr. Miles*-ügy nyugszik, nem igazolják a mai, közgazdaságtannal átitatott versenyjogi gondolkodás fényében a *per se* hozzáállást. Erre tekintettel tartja a bíróság elengedhetetlennek a minimum viszonteladási ár kikötésének vizsgálatát a versenybarát és versenyellenes hatások részletes vizsgálatát. Az ítélet a közgazdasági szakirodalom igényes összefoglalását adva sorakoztatja fel az érveket pro és kontra.

5. Az RPM versenybarát vonásai

A viszonteladási árak versenypolitikai megítélése nagyban függ attól, hogy mit tekintünk az antitröszt jog fő céljának. A *Leegin*-ügyben felsorakoztatott érvek alapvetően a fogyasztói jólét orientált versenypolitika fogalomrendszerében értelmezhetőek. A horizontális versenykorlátozó megállapodásokból a megállapodásban részt vevő vállalkozásokon kívül más nem profitál. A vertikális versenykorlátozásoknak lehetnek ugyanakkor a fogyasztókra vagy a társadalomra nézve pozitív hatásai. A viszonteladási ár meghatá-

rozása nem „ördögtől való”. A *per se* jogellenességének az USA-ban 2007-ben a *Leegin*-üggyel megtörtént feladása is ennek a gondolatnak a mentén történhetett meg. Az RPM egy olyan eszköz, amely valóban megkönnyíthet egyéb jogsértéseket, termékeny táptalajt biztosítva azok számára, de nem feltétlenül káros. A *Leegin* döntésnek az RPM versenybarát hatásait felsorakoztató érvei az alábbiak szerint foglalhatók össze.

(1) A közgazdasági irodalomban található támogató érvek egyik fontos közös eleme, hogy mivel a viszonteladási ármegkötés csökkenti a márkán belüli árversenyt és ezzel olyan beruházásokra ösztönzi a forgalmazókat (pl. az értékesítés során plusz szolgáltatások nyújtása, a márka promóciójába történő befektetés), amelyek végeredményben növelik a márkák közötti versenyt, amelynek védelme a versenyjog fő célja. Ennek az érvek elsősorban nem az árjellegű, hanem a területi korlátozások kapcsán van hangsúlyos szerepe.

(2) A viszonteladási ármeghatározás másik előnye, hogy növeli a fogyasztók számára rendelkezésre álló választékot. Lehetőségük van így olcsó vagy drága, alacsony vagy magas szolgáltatási szinttel rendelkező áruk között választani.

(3) Bizonyos kiskereskedelmi szolgáltatásokat (értékesítéskor nyújtott szolgáltatások, bemutatóterem fenntartása), ha nem volna vertikális ármegkötés, nem tartának fenn a forgalmazók, hiszen az ezeket nem nyújtó, így alacsonyabb áron értékesíteni tudó kereskedők kihasználhatnák azt az előnyt (megnövekedett keresletet), amelyet azok a vállalkozások generáltak, amelyek a költséges befektetéseket eszközölték. A versenyjogi szakirodalom ezt a jelenséget nevezi ún. potyautas effektusnak. Az árverseny hiányában a kereskedők az értékesítés során nyújtott szolgáltatások színvonalát tekintetében fognak egymással versenyezni, ami kedvez a fogyasztóknak.

(4) Az új termékek és márkák fontosak ahhoz, hogy a gazdaság dinamikusan fejlődhessen. A viszonteladási ármegkötés elősegítheti az új piaci szereplők és új márkák megjelenését is, hiszen a piacon történő megjelenés különösen nagy tőke- és munkabefektetést igényel a kezdetekben. A minimum árak védeltségét jelennek a frissen csatlakozó vállalkozásnak, hiszen van ideje azelőtt megismertetni magát a fogyasztókkal, mielőtt a már piacon lévő versenytársai „megölnék” olyan alacsony árakkal, amelyekkel a promóciós és egyéb beruházásaira tekintettel képtelen volna versenyezni.

(5) A gyártó sokszor csak nehezen és költséges perek árán tudja a reklámozással és a forgalmazással kapcsolatos kötelezettségvállalásokat a forgalmazóval szemben kikényszeríteni. Ha azonban garantál egy bizonyos árrést, illetve fenntartja a szerződés felmondásának lehetőségét, könnyebben rákényszeríthető a vállalt kötelezettségek teljesítésére. A viszonteladási ármegkötés akkor is növelheti tehát a márkák közötti versenyt, ha a potyautas effektus nem merül fel.

6. A viszonteladási ár meghatározásához kapcsolódó fogyasztói kárelméletek¹⁹

A Leegin-ügyben a legfelsőbb bíróság elismerte, hogy az RPM-nek Janus arca van, a versenybarát vonásai mellett vezethet a verseny korlátozásához is. A viszonteladási ármegkötés negatív hatásaival kapcsolatban az ítélet vonatkozó része az alábbi főbb szempontokat sorakoztatja fel.

(1) A viszonteladási ár meghatározása elősegítheti a gyártók közötti kartellt. Az RPM az ún. „upstream” összejárás átíthatóságát növeli, a kartellmegállapodást be nem tartó „renitens” vállalkozások ugyanis könnyen azonosíthatóvá válnak. A viszonteladási árak megkötése a gyártók közötti összejártságot tehát azáltal segítheti elő, hogy megkönnyíti az árak megfigyelését.²⁰ Ha a viszonteladási árak szabadon alakulhatnak, a kiskereskedelmi árak általában követik a fogyasztói piacon jelentkező sokkokat. Ez megnehezíti a gyártók számára annak eldöntését, hogy az árváltozások vajon az értékesítés körülményeinek módosulását tükrözik, vagy a kartell megállapodás megszegését bizonyítják. A sikeres összejárás esélyeit azáltal növeli a viszonteladási árak rögzítése, hogy megszünteti a kiskereskedelmi árak változékonyságát.²¹

(2) A vertikális ármegkötés a forgalmazók közötti, ún. „downstream” verseny gyengítésére is alkalmas lehet azáltal, hogy elősegítheti a forgalmazói szint vál-

lalkozásai közötti kartellt. A forgalmazók megállapodhatnak a fogyasztók felé érvényesítendő fix árakban és arra kényszeríthetik a gyártót, hogy a viszonteladási ármegkötésével támogassa a jogellenes megállapodást. Ebben az esetben a gyártó nem azzal foglalkozik, hogy magasabb szintű szolgáltatások legyenek vagy, hogy a márkáját promotálja, hanem hogy a nem hatékony forgalmazóknak magasabb profitot biztosítson. A jobb elosztási rendszerrel és kisebb költséggel működő forgalmazókat e megállapodás meggátolja abban, hogy alacsonyabb árakat számítsanak fel.

(3) A vertikális ármeghatározással a piaci hatalommal rendelkező gyártók vagy forgalmazók is visszaélhetnek. Egy erőfölénnyel rendelkező gyártó viszonteladási ár kikötésével arra ösztönözheti a forgalmazóit, hogy a kisebb rivális gyártók vagy a piacra újonnan belépők termékeit ne árusítsák.

(4) Egy erőfölényben lévő forgalmazó is kényszerítheti arra a gyártót, hogy viszonteladási árakat határozzon meg annak érdekében, hogy elejét vegye más kereskedők innovációinak a forgalmazás területén, amelyek csökkentik a költségeket. A gyártó valószínűleg nem utasítja vissza az erőfölényben lévő forgalmazó kérését, ha változatlanul hozzá szeretne férni a kereskedő forgalmazási hálózathoz.

(5) Bár a Leegin-ügy a viszonteladási árak meghatározásának versenyellenes hatásai között külön pontban nem említi, az amerikai és európai elméletek egyik fontos eleme, hogy a viszonteladási ármegkötés csökkenti a márkán belüli versenyt.

7. A Leegin döntés legfontosabb üzenetei

A *per se* jogellenesség intézményét az amerikai jog azokra az esetekre „találta ki”, amelyekben mindig vagy legalábbis majdnem mindig veszélyes az adott megállapodástípus a gazdasági versenyre. A fenti, pro és kontra érvekből jól látható, hogy a viszonteladási ár meghatározása esetén korántsem erről van szó, hiszen akár a negatív, akár a pozitív hatások „eluralkodhatnak” egy-egy konkrét megállapodás kapcsán, vagyis pontosan olyan területre tévedünk, ahol logikusan a *rule of reason* értékelésnek van helye.

A legfelsőbb bíróság ugyan megadta a legfontosabb szempontokat, amelyek alapján megítélhető egy RPM, de a kérdés részletekbe menő kiművelését az alsóbb

bíróságokra bízta. Azt mindenesetre lezögezi, nem mindegy, hogy hány vállalkozás alkalmazza a viszonteladási ármeghatározás módszerét és azok rendelkeznek-e piaci hatalommal az érintett piacon. Valószínűleg kevésbé veszélyes a versenyre az, ha csak néhány, és piaci erőfölénnyel nem rendelkező piaci szereplő él ezzel a lehetőséggel, mivel megmaradhat annak lehetősége, hogy a többi márka közül válasszanak a fogyasztók adott esetben olcsóbb, de kevesebb kapcsolódó, értékesítési szolgáltatással együtt árusított terméket. A viszonteladási ármegkötés megítélésénél ezek mellett az sem mindegy, hogy ki a forrása a korlátozásnak. A forgalmazók által kezdeményezett viszonteladási ármegkötések veszélyesebbek a versenyre.

8. A Leegin döntés utóélete

A Leegin-ügyben nem könnyen született döntés. A kilenc főből álló bírói testület négy tagja nem kívánta áttörni a közel száz éves precedenst. A legfelsőbb bíróság megosztottsága jól mutatta, hogy a viszonteladási árak meghatározásának versenyjogi megítélése terén közel sincs konszenzus az antitörzst világában; egy-szersmind előrevetítette azt is, hogy a gazdasági életben komoly hullámokat fog venni a precedenst áttörő döntés és sokan fogják vitatni elfogadhatóságát.²²

Az Európai Unióban a vertikális csoportmentességi rendelet és a kapcsolódó közlemény reformja már folyamatban van, de a munkacsoport ülésén elhangzó viták, illetve a Bizottság tervezetei egyelőre nem publikusak. Jelenleg felesleges volna bármilyen találgatásba bocsátkozni arra vonatkozóan, hogy az Egyesült Államokban oly nagy port kavart Leegin döntés vajon elmozdítja-e az európai gondolkodást az RPM-ekkel kapcsolatban egy megengedőbb hozzáállás felé. Azt mindenesetre nem árt szem előtt tartani, hogy a legtöbb közgazdasági elemzés szerint a vertikális ármegkötések esetében a versenyjog által leginkább féltett márkák közötti verseny működő és hatásos marad.

¹⁹ A „theories of harm” kifejezést fordítja újabban a magyar versenyjogi szakirodalom fogyasztói kárelméleteknek, amely csak jobb híján adódik. A klasszikus polgári jogi értelemben vett „kár” angol megfelelője a „damage”. A „harm” nem ilyen értelemben használt „kár”, hiszen ebben a szóösszetételben a versenyre leselkedő mindenféle „bajforrást”, „rosszat” jelenthet.

²⁰ Massimo Motta: Versenypolitika. Elmélet és gyakorlat. Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központ, Budapest, 2007. (a továbbiakban: Motta: Versenypolitika) 384.

²¹ Motta: Versenypolitika, 384.

²² Kb. egy évvel a The Wall Street Journal (www.wsj.com) a piaci szereplők „elkeseredéséről” és az RPM legalizálásának a fogyasztókat terhelő költség-növelő hatásáról számolt be. A föderális antitörzst jog mellett az USA-ban az egyes államok hozhatnak saját versenyjogi vonatkozású törvényeket. Maryland állam élve e lehetőséggel, a gazdasági szereplők nyomására elfogadta azt a törvényt, amely megtiltja a gyártók általi viszonteladási ármegkötéseket.



Salgó László

A klaszterek sajátosságai, különös tekintettel kartelljogi jellemzőikre¹

Egyedül senki sem vagyok, másokkal érek csak igazán sokat! Írja Szent Ágoston a Vallomások című művében. E mondás tökéletesen igaz a klaszternek nevezett szervezetekre, amelyek a versengő vállalatok együttműködéseként jönnek létre. A kooperáció gyakran nem probléma nélküli, hiszen a versengő piacon együttműködő cégek esetén gyakran felmerül az aggály, hogy tevékenységükkel nem valósítanak-e meg versenykorlátozást?

1. Bevezetés

Jelenleg a Versenytanács még egy ügyben sem foglalkozott magukat expressis verbis klaszternek nevező szervezetekkel, ezért ha arra keressük a választ, hogy vannak-e, illetve lehetnek-e a klasztereknek versenyellenes hatásai, csak valószínű választ adhatunk: lehetséges. Hiszen a versengő vállalatok együttműködése mindenféleképpen azt eredményezi, hogy a tagok döntéseiket más versenytárs cégekkel közösen hozzák meg valamilyen területen vagy területeken.

A téma aktualitását mutatja, hogy Magyarországon 2000-ben jött létre az első klaszter (Pannon Autóipari Klaszter), azóta számuk ütemesen növekszik. Ezt a folyamatot az is segíti, hogy az Európai Unió az Új Magyarország Fejlesztési Terven keresztül támogatja a klaszterek megalakítását. A támogatás elnyerése céljából

azonban számos, magát klaszterként definiáló, de valójában nem ekként tevékenykedő szervezet született. Ennek kiküszöbölésére megteremtették annak lehetőségét, hogy a legalább egy éve működő klaszterek Akkreditációs Innovációs Klaszterként történő nyilvántartásba vételét követően emelt összegű támogatáshoz jussanak, illetőleg a rövidebb ideje működő klasztereket is felosztották induló és fejlődő csoportra.² A kormányzat ezáltal kívánja a klaszteresítés–klaszteresedés ellentétét feloldani.

A fentiek alapján a tanulmányban először a klaszterek definiálására és fogalmi elemeinek meghatározására térek ki. Ezt követően a versenyjogi szempontokra tekintettel csoportosítom a klasztereket, majd vizsgálom a klaszterek versenyjogi megítélését, amelynek középpontjába a klaszter-kartell összefüggést helyezem.

2. A klaszter fogalma

Amennyiben a klaszter fogalmát kívánjuk meghatározni, nehéz feladatra vállalkozunk, hiába létezik egy, a szakirodalom által egységesnek tekintett definíció: egyrészt a gyakorlatban a klaszterek e fogalomnál többet, illetve kevesebbet takarnak, másrészt, számtalan más meghatározást is ismer a gyakorlat, harmadrészt az információs társadalom következtében a meghatározás relativizálódásának lehetünk tanúi. Ezért célszerűnek tartom a kutatást olyan együttműködésekre szűkíteni, amelyek tevékenységébe beilleszthetők a klaszterek általános jellemzői. A vizsgálat során érdemes megkülönböztetni a „de facto” klasztereket a magukat önkényesen e definíció alá helyező szervezetektől, illetőleg véleményem szerint

különös figyelmet kell fordítani a klaszternek minősülő egyéb csoportosulásokra is.

A közgazdasági szakirodalom a számos meghatározás közül elsősorban a Michael E. Porter, a Harvard Business School professzorának definícióját használja: „a klaszter földrajzilag egymáshoz közel elhelyezkedő vállalatok és kapcsolódó intézmények meghatározott gazdasági területen együttműködő csoportja, melyeket hasonlóságuk és egymást összekötő mivoltuk köt össze”.³ Emellett számos eltérő definíciót is ismer a joggyakorlat (például a magyar jogi terminológia alapja a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból nyújtott állami támogatások szabályairól szóló 146/2007. (VI. 26.) kormányrendelet).

A porteri megfogalmazás mellett fontos vizsgálni a klaszter fogalmi elemeit, összegezni lényeges vonásait, hogy a relativizálódás által eredményezett kihívásoknak is megfelelő definíciót tudjunk adni.

2.1. A KLASZTERJELLEMZŐK VIZSGÁLATA

A porteri meghatározás egyik leglényegesebb eleme a lokalitás, a közeli földrajzi elhelyezkedés. Ez jelenthet egy várost, mint például a Dombóvári Egészségügyi Klaszter, helyi térséget (debreceni Szilíciummező Regionális Informatikai Klaszter), régiót (Dél-Dunántúli Kulturális Klaszter) vagy egész országot, (Országos Biomassza Klaszter) vagy globális térséget (nemzetközi szerveződés). A hagyományos megközelítéssel szemben e kitétel relativizálódott legerőteljesebben az információs technológiák megjelenésével, ugyanis azt mondhatjuk, hogy amíg a hagyományos iparágak esetén előnyt jelent a föld-

¹ A szerző jogász, a GVH Versenykultúra Központja által elsőfokú oktatásban résztvevők számára hirdetett pályázat első helyezettje (lásd 22. oldal).

² Héjji Tibor, dr. Matuz János, Héjji Rita: Tanuljunk könnyen, gyorsan „klaszterül”, in: Harvard Business Review – Magyar kiadás, 2008. május, 50. o.

³ Héjji, Matuz, Héjji: 52. o.

rajzi közelség, addig az „IT” szektoron alapuló kezdeményezések esetén nem releváns a lokalizáció, vagyis könnyen elképzelhetőek a nemzeti, esetleg globális szinten szerveződő klaszterek.

Fontos, a földrajzi közelséghez kapcsolódó elem az együttműködő vállalkozások kritikus tömege, vagyis halmozott megjelenése. (A kritikus tömeg számításával kapcsolatban eltérő elméletek léteznek, mint például a Szanyi Miklós által alkalmazott specializációs kvóciens alapján számított mutató.)

További meghatározó elem a vállalatok és kapcsolódó intézmények szövetsége: a szerveződés tagja bárki lehet: természetes, jogi személyek és jogi személyiség nélküli szervezetek. Tagok lehetnek továbbá tudományos intézmények, az állam, az önkormányzatok, vagy pénzügyi intézetek, tanácsadó vállalkozások is. Az együttműködés formája lehet 1. informális kooperáció, 2. formalizált együttműködés a Polgári Törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) alapján, 3. formalizált együttműködés a Gazdasági társaságokról szóló törvény (továbbiakban: Gt.) alapján. (1) A vállalatok közötti lazább kooperáció esetén jogi személy létrejötte nem szükséges. Ekkor sem jogi személyiséggel, sem jogalanyisággal nem rendelkeznek, illetőleg elképzelhető, hogy a résztvevők megállapodást sem kötnek egymással. (2) Formalizáltabb megoldásként felmerülhet a Ptk. szerinti szervezet létrehozása. Ennek alapja a törvény jogi személyek című fejezete vagy egy speciális, atipikus polgári jogi megállapodás. Ez utóbbi megítélése során figyelemmel kell lenni a Ptk. Társaság című fejezetére, illetőleg ezen belül is annak alaptípusára, a polgári jogi társaságra. (3) A legformalizáltabb típus Gt. szerinti gazdasági társaságként működő klaszter. Ekkor a szervezet jogi személyiséggel, jogalanyisággal és saját névvel rendelkezik, amelyet a tagok erre irányuló megállapodása hoz létre.

A klaszteren belüli függőségi viszonyt vizsgálva kijelenthetjük, hogy a klaszter független vállalkozások horizontális, vertikális vagy diagonális⁴ együttműködésének formája. A vertikális és a diagonális klaszterek esetén nem zárható ki, hogy a klaszter quasi hálózatként is működjön: ugyanis ekkor elképzelhető, hogy a mikro-, kis- és középvállalati tagok egy vagy

néhány nagyvállalat beszállítói közé tartoznak, amelynek eredményeképpen sokkal erősebb kapcsolat áll fenn köztük, mint az egyéb tagokkal. Mindenképpen megemlítenéd az is, hogy a résztvevők az együttműködés során gazdasági kapcsolatba kerülhetnek egymással. Az együttműködés alapegysége a tagok közötti kapcsolat minősége (*relational quality*)⁵, amely nagyban függ az érintett piactól.

A klaszterben résztvevő cégek adott gazdasági területen működnek együtt. Az együttműködés nagyon tág fogalmat takarhat, hiszen az informális megbeszélésről egészen a közös alapítású jogi személyiségű gazdasági társaságok munkájáig terjedhet.

A definíciónk egyik, szintén légyeges eleme a vállalkozások hasonlósága. E kitétel is jelentős változásokon esett át. Amíg korábban a klasszikus értelmezésben azonos gazdasági tevékenységet jelentett (például Hollywood, Szilícium-völgy), napjainkra az azonos cél elérése érdekében együttműködő vállalatokat takarja.

Összegzésképpen elmondható, hogy napjainkban a klaszter fogalma relativizálódott. A számtalan elterjedt definíció nem tud mit kezdeni az információs technológia és a gyakorlati alkalmazás által eredményezett kihívásokkal. Pontos meghatározás nem létezik, két fogalmi elem azonban minden megközelítésben megtalálható: *együttműködő* és *versengő* vállalkozások csoportja, amely előre kitűzött célok elérése érdekében szervezi tevékenységét.

2.2. KLASZTEREK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK EREDMÉNYE

A klasztertagok együttműködése három fő eredmény megvalósítására terjedhet ki: (1) A versenyképesség növekedése, amely mindenképpen a tagok piaci helyzetét fogja javítani. (2) A felek közötti munkamegosztás (specializáció) kialakulása, melynek következtében költséghatékonyabbá válik a fejlesztés és a gyártás. (3) Az identitás, vagyis kötődés kialakulása a helyi gazdasághoz, amely az érintett lakosság számára pozitív externáliaként csapódik le.

A fenti eredmények eléréséhez a tagoknak meghatározott gazdasági területen kell együttműködniük és egymás felé támogató tevékenységet kifejteniük. Ez

számtalan módon történhet meg, ezért csak tevékenységi csoportok meghatározására van lehetőség.

2.3. A KLASZTEREK TÍPUSAI

A gyakorlatban a klaszterek (illetőleg a magukat így meg nem határozó együttműködések) egyszerre több tevékenységet is megvalósíthatnak, amelyek közül a legáltalánosabbak (1) a kutatás-fejlesztés, (2) a marketing, (3) a beszerzés és értékesítés. A közös célok elérése érdekében történő, azonos érdekállású együttműködés azonban nem jelenti azt, hogy a tagok nem versenyeznének egymással, hanem bevételeik növelését abban látják, hogy például reklámoznak egy földrajzi térséget, és amennyiben fellelhető az idegenforgalom, akkor versenyeznek az ügyfelekért.

(1) A kutatás-fejlesztés esetén a vállalatok együttműködésének célja a kutatási potenciál fokozása. Ezáltal megszüntethetőek a párhuzamos fejlesztések, valamint a finanszírozásra fordított összegek kumulációjával nagyobb fejlesztéseket lehet megvalósítani (*Pannon Autóipari Klaszter*). (2) Marketing célra a hirdetési lehetőségeik fokozása érdekében működnek együtt a felek, mert így összeadódnak a marketingre fordított költségek, és újabb, költségesebb marketingpiacok is megnyílnak az érintettek előtt (erre jó példa a *Budapest Business Region*). (3) A beszerzési és értékesítési cél egy kicsit különbözik a fenti két csoporttól, ugyanis ez esetben a felek együttműködése a beszerzési vagy értékesítési források koncentrálására irányul, és ezáltal csökkentik a fajlagos költségeket.

Meg kell jegyezni, hogy a fenti általánosabb célok mellett Szanyi Miklós szerint az együttműködés irányulhat továbbá oktatásképzésre (humán erőutánpótlásra), pénzügyekre (finanszírozási kérdésekre) és exportra. Emellett életszerű természetesen az is, hogy e területek vegyülhetnek egymással. Összegzésképpen elmondható, hogy a közös tevékenység alapja a tagok közötti együttműködés, amelynek mértéke és formája változó.

2.4. KLASZTER, MINEK NEVEZZELEK?

A kérdés nem egyszerű, hiszen a gyakorlatban számtalan klaszter működik, eltérő piaci súllyal, klaszterként vagy más szervezatként. E fejezetben a következők-

⁴ A diagonális klaszter a vertikális és horizontális együttműködés kombinálása (Héjj, Matuz, Héjj: Tanuljunk könnyen, gyorsan „klaszterül” 53. o.).

⁵ Héjj, Matuz, Héjj: Tanuljunk könnyen, gyorsan „klaszterül”, 50. o.



Fotó: MTI

re kívánok kitérni: (1) *minősített névleges és valódi klaszter*, (2) *minősített valódi klaszter*, (3) *névleges és valódi klaszter*, (4) *valódi klaszter*, (5) *minősített álklaszter*, (6) *álklaszter*, (7) *országos szervezatként működő klaszter*, valamint szerintem fontos még röviden érintenünk a (8) *klaszter jellegű piacot*.

Minősített névleges és valódi klaszter esetén a tagok klaszter elnevezés alatt együttműködnek, és az érintett piac nagy részét (legalább 30%) lefedik.

Minősített valódi klaszterek közé azon együttműködést sorolom, ahol az érintett piac nagy részét lefedő tagok tartoznak, de mégsem nevezik magukat klaszternek.

Névleges és valódi klaszter esetén az érintett földrajzi és gazdasági területen működő magukat klaszternek nevező olyan vállalkozások csoportosulnak, amelyek nem rendelkeznek a piaci részesedés 30%-ával.

A *valódi klaszterek* esetén a névleges és valódi klaszterek tulajdonságait kell alkalmaznunk annyi különbséggel, hogy nem nevezik klaszternek magukat.

Minősített álklaszterek közé azokat a csoportosulásokat sorolom, amelyek csak a támogatás elnyerése vagy valós gazdasági tevékenységük leplezése érdekében az érintett földrajzi és gazdasági területen működő, többségi (30%-nál nagyobb) piaci részesedéssel rendelkező tagok szöveteznek.

Álklaszterek esetén az érintett földrajzi és gazdasági környezetben működő, ám a piaci részesedéssel kevesebb, mint 30%-

ával rendelkező vállalkozások csoportosulnak.

Országos szervezatként működő klaszter egy sajátos csoport. A kutatás során számtalan olyan klaszterrel találkoztam, amelyek esetén a tagok az egész ország területéről származnak, tehát ekkor a klaszter tulajdonképpen országos érdekképviselői és koordinációs szervként működik (*Országos Biomassza Klaszter*). E formációt azonban nem tekintem szűkebb értelemben vett klaszternek, hiszen hiányzik „a földrajzilag egymáshoz közel elhelyezkedő vállalkozások kritikus tömege” kitétel. Ezeket inkább érdekképviselői szervnek, országos szövetségnek vagy terméktanácsnak lehet nevezni.

Klaszter jellegű piacról akkor beszélhetünk, ha egy adott földrajzi területen az azonos gazdasági területen működő vállalkozások elérik azt a kritikus tömeget, amikor már csak a tartós együttműködés hiányzik a klaszter fogalmi elemei közül.

A felállított csoportok fókuszában a közös földrajzi és gazdasági területen folyó tevékenység, a kritikus tömeg, a versengés és az együttműködés található. E négy tényező összegzéseként azt mondhatjuk, hogy a klaszter egy adott földrajzi és gazdasági területen együttműködő vállalkozások kooperációja. Mint a klaszter fogalmi elemeinél tárgyaltuk, a kooperáció eredendően a tagok és a társadalom érdekeit szolgálja, tehát pozitív hatásokat eredményez. Emellett azonban előfordulhatnak negatívumok is, hiszen az együttműködés magában foglalhatja az érintett piacon a verseny korlátozását, amely vi-

szont a Tpv-t-be ütközhet, ennek következtében részletesen vizsgálni kell a klaszterek viszonyát a törvényi rendelkezésekhez.

3. Tpv-t. és a klaszterek kapcsolata

3.1. A GAZDASÁGI VERSENYT KORLÁTOZÓ MEGÁLLAPODÁSOK TILALMA

A Tpv-t. 11. § (1) bekezdése mondja ki az általános kartelltilalmat. A kartell lehet tisztán (leplezetlen, kifejezetten e célra irányuló), illetve mellékhatásként versenykorlátozó kartell. Míg az első eset véleményem szerint életszerűtlen, a második megvalósulási formát kifejezetten elképzelhetőnek tartom klaszterek esetén.

A magyar versenyjog mellett az Európai Közösségeket létrehozó Szerződés (EKSz.) is foglalkozik a versenykorlátozással. Az EKSz. 81. cikke tiltja azokat a kartelleket, amelyek hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre. A cikk emellett nevesít is egyes korlátozásokat, hasonlóan a magyar versenytörvényhez.

A Tpv-t. 11. § általános tilalma, az EKSz-szel egyezően három magatartást említ meg: (1) A megállapodás, amelynek nem kell kifejezettnek lennie (tehát lehet ténylegesen, hallgatólagos és ráutaló magatartás). (2) Összehangolt magatartás esetén elsősorban a ráutaló magatartás releváns, amelynek alapja elsődlegesen a szervezeten belüli klasztertagok formális, illetve informális összefüggései, megbeszélései. (3) A megállapodás harmadik esetét jelenti a vállalkozások társulásainak döntései. Ennek két megvalósulási formája lehet: a vállalkozás döntése (amelyben a tagok részt vesznek) vagy több társulás döntése. A fentiek mellett célszerű felállítani egy negyedik csoportot, a komplex kartelleket, amelyekben az első három csoport fogalmi elemei keverednek.

3.2. A VERSENY ARÉNÁJA, AZ ÉRINTETT PIAC

A versenyjog az érintett piacnak alapvetően két koordinátáját különbözteti meg: árupiac és földrajzi piac. Klaszterek tárgyalása során mindkét kitéltet érintenünk kell:

Árupiac esetén kérdésként merül fel, hogy miként kell értelmeznünk azt a klasztert, ahol nem minden tag tevékenysége irányul közvetlenül az együttműködés tárgyára. Amennyiben meg lehet íté-

ni a versenykorlátozó megállapodást, ezt minden tagra vagy csak az érintett tagokra vonatkozik? E kérdésre az Elsőfokú Bíróság az AC Treuhand AG (T-99/04) ügyben adott választ: termelőként a piacon jelen nem lévő, de a kartell szervezésében segítséget és háttér szolgáltatásokat (infrastruktúrát) nyújtó tanácsadó cég is büntethető a horizontális durva kartell miatt.

Földrajzi piac esetén vissza kell utalnunk a klaszterek esetén a fogalom relativizálódására. A Versenytanács gyakorlata megfelel a változások által felállított kihívásoknak, hiszen a földrajzi terület lehet az egész ország (Vj-178/2004, AudiPont Kft-ügy), adott település (Vj-92/2005, nyíregyházi taxikartellügy vagy Vj-135/2001 (Avanti Rt és a Prímagáz Hungária Ipari és Kereskedelmi Rt ügy⁶) vagy régió (Vj-64/2000, Délhús és társai ügy), sőt utca és környéke (Vj-83/2005 Váci utcai valutaváltók ügye), illetőleg tevékenységi végzési hely (Vj-152/2006 BÉT ügy).

3.3. A KARTELLÉK ÉS A KLASZTEREK ÖSSZEVETÉSE

A versenykorlátozó megállapodások (kartellek) alapja a versengő vállalatok együttműködése. E definíció nagyban hasonlít a klaszterek meghatározására. Felmérül a kérdés, hogy ugyanaz-e a két fogalom, vagy csak közös metszettel rendelkeznek? Ahhoz, hogy érdemlegesen vizsgálhassuk a kartell és klaszter közötti összefüggést és különbséget, össze kell vetnünk fogalmi elemeiket, illetőleg céljait.⁷

A kartell és a klaszter esetében is általában az azonos cél eléréseért tevékenykedő vállalatok együttműködését takarja. Különbség a célokon és eredményeken túl abban található, hogy a kartell rövidtávú, esetleg egyszeri együttműködést is takarhat, míg klaszterek esetében az előbbiek mellett a hosszú távú kooperáció is nagy szerephez juthat.

Lengyel Imre szerint a klaszterek *eredménye* a versenyképesség növekedése, a tagok között munkamegosztás létrejötte,

valamint a kialakuló helyi identitás, amely a helyi intézmények és az együttműködő cégek közötti intenzív kapcsolatot és földrajzi koncentrációt takarja. Mindezen eredmények a vállalatok közötti tartós együttműködés eredményeképpen jönnek létre. *Céljuk* elsődlegesen bevételeik növelése (*közvetett tárgy*), ennek során magatartásuk a jogszerű együttműködésre irányul (*közvetlen tárgy*).

Ezzel szemben a (jogszerűtlen) kartell *eredménye* lehet a verseny torzulása az érintett piacon. *Célja* a tagok bevételeinek növelése, illetőleg a verseny kockázatainak kiszűrése (*közvetett tárgy*), míg ennek megvalósítási magatartása a versenykorlátozó (-torzító, -kizáró) együttműködés közös döntések meghozatalával, illetőleg ilyen irányú magatartások megvalósításával (*közvetlen tárgy*).

Tehát a fő különbség, hogy a versengő vállalatok a klaszterben jogszerűen, a kartellben jogszerűtlenül működnek együtt. E két magatartás azonban vegyülhet is. Arra a kérdésre, hogy mely magatartás jogszerű vagy éppen jogszerűtlen, a Versenytanács versenykorlátozó megállapodásokat vizsgáló döntései adnak választ. A jogszerűtlen magatartás egyaránt megjelenhet megállapodás, összehangolt magatartás és vállalkozások társulásának döntése formájában.

3.4. MEGÁLLAPODÁSOK

Klaszterek szempontjából e jogsértés véleményem szerint elsődlegesen akkor valósulhat meg, ha a klasztertagok egy része vagy egésze úgy működik együtt, hogy ebbe nem vonják bele magát a klasztert (hiszen ez esetben társulás döntésének minősülne tevékenységük), vagy magában a klasztert létrehozó megállapodásban szerepel a versenykorlátozás.

A felek megállapodása megvalósulhat szóbeli (leggyakrabban *gentlemen's agreement*) és írásbeli formában vagy ráutaló magatartással, a fő elem a felek akaratgyezsége. A jogsértésnek nem feltétele, hogy a felek a megállapodás tárgyának megfelelően cselekedjenek. Emellett nem szükséges az egész szerződésnek jogsértőnek lennie, a szerződésekbe épített egyes kikötések is minősülhetnek versenykorlátozó megállapodásnak a közösségi versenyjog szerint, valamint az sem fogalmi elem, hogy a versenytorzító hatás bekövetkezzen, elegendő, ha a cél alkalmas ennek elérésére.

A fentiek mellett a gyakorlat impliciten elfogadja a *per se* jogellenességet, amely szerint vannak olyan megállapodások, amelyek önmagukban, automatikusan, piaci viszonyok vizsgálata nélkül megalapozzák a versenykorlátozást, valamint a versenytörvény emellett bizonyos explicit tényállások esetén eleve vélelmezi a megállapodás jogellenességét. Emellett szintén fontos kartelljogi megállapítás az is, hogy a kartelltilalom csak a versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozik, az egyoldalú intézkedésekre nem terjed ki.⁸

A beszerzési-értékesítési megállapodás esetén a Versenytanács kimondta, hogy amennyiben az ebből származó előnyökből a fogyasztók részesülnek, akkor nem minden esetben szükséges a kartell létrejöttének megállapítása. Tekintettel arra, hogy a klaszter tevékenysége is könnyen irányulhat beszerzésre és értékesítésre, a Versenytanács döntése a jogszerű magatartás kérdésében orientálni tudja a későbbi együttműködéseket.

A fenti tényállások mellett a klaszter-kartell összefüggés szintén megvalósulhat közbeszerzések esetén. Köszönhetően a klasztertagok tartós formális és informális kapcsolatának, a felek részt vehetnek a közbeszerzésben, akár „támogató ajánlattal”⁹, akár „vesztő ajánlattal”¹⁰, akár „látszólagos versenyző ajánlattal”¹¹ vagy nem adnak be ajánlatot¹², ennek ellentételezéséért pedig bevonják egymást alvállalkozóként¹³. Természetesen minden olyan magatartás jogellenes, amely a közbeszerzési eljárás két lényeges elvét, a „nyertes mindent visz”, „vesztes mindent elveszt” elveket sérti. A jogsértés megállapítható abban az esetben is, ha a nyertes ajánlattevő nem a megállapodásban részes vállalatokkal köt alvállalkozói szerződést, hanem a tulajdonosi kör szempontjából azonos érdekkeltséggel rendelkező szervezetekkel.¹⁴

Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a versenykorlátozó megállapodások bizonyos esetekben mégis lehetnek jogsze-

⁶ Ez utóbbi szerint az érintett földrajzi piacot a fogyasztó vásárlási lehetőségei szerint kell vizsgálni, amelyet az érintett áru ára, jellege, beszerzési költségei és körülményei határoznak meg (a döntés példáját felhasználva: „a fogyasztó nyilván nem fog a szomszéd városba utazni egy liter tejért”).

⁷ A (jogszerűtlen) kartell egyszerűsített definícióját a következőképpen adhatjuk meg: azonos iparágban tevékenykedő vállalatok együttműködése, versenyelőny elérése érdekében, amely versenykorlátozóval (-torzítással, -kizárással) jár.

⁸ Dr. Fejes Gábor: Az Adalat-ügy – A versenykorlátozó megállapodás és az egyoldalú intézkedés elhatárolásának kérdései a vertikális üzleti kapcsolatok körében, Európai Jog, 2002/2. szám, 35. o. Bár véleményem szerint az egyoldalú versenykorlátozó intézkedések klaszterek esetén nem relevánsak, hiszen a stabil klaszterek jellemzője a komplementaritás.

⁹ Vj-20/2005., SAP Hungary és Synergon-ügy

¹⁰ Vj-40/2005., KFKI Számítástechnikai Zrt. ügy

¹¹ Vj-97/2006 (Synergon Informatikai Rendszereket Tervező és Kivitelező Rt. és társai ügy)

¹² Vj-40/2005., KFKI Számítástechnikai Zrt. ügy

¹³ Vj-40/2005., KFKI Számítástechnikai Zrt. ügy

¹⁴ Vj-66/2006, BAU ART Marcali Építész Iroda Bt. és társai ügy

rûek, mégpedig ha közérdek vagy például a piac átláthatósága indokolja (Vj-111/1999 Magyar Pénztárszövetség és társai ügy).

3.5. ÖSSZEHANGOLT MAGATARTÁSOK

Összehangolt magatartásról akkor beszélhetünk, amikor az érintett tagok együttműködése még nem éri el azt a szintet, hogy megállapodásnak lehessen minősíteni. Mint ahogy azt a Versenytanács számos döntésében kifejtette, ez a vállalkozások közötti együttműködés olyan formája, amelynek célja, hogy a verseny kockázatainak egy részét vagy egészét csökkentse vagy kizárja. Az összehangolt magatartás nem tartalmazza a megállapodás minden egyes elemét, de például ilyennek minősülhet a résztvevők magatartásában megnyilvánuló koordináció (Vj-20/2005., SAP Hungary és Synergion-ügy).

Mint korábban utaltam rá, a jogsértési formát a klaszterek szempontjából két aspektusban érdemes vizsgálni: (1) a klaszter maga megvalósíthatja-e a magatartást, illetőleg (2) a klaszter a tagok kooperáció alatt megvalósuló információcseréje eredményeképpen létrejöhet-e?

Az első esetben a klaszter, amennyiben vásárol vagy értékesít, tehát maga jogosult árképzésre, és ennek során más vállalkozásoktól, társulásoktól származó információk alapján maga, de nem önállóan dönt árképzéséről.

A témakör másik vonulata sokkal életesebb: a klasztert létrehozó vállalkozások együttműködéseik alatt a közösen kitűzött célok megvalósítása során rendszeresen információt cserélnek.

E témánál nem szabad megfeledkeznünk a párhuzamos magatartás kérdéséről sem. A jogsértés ugyanis nem állapítható meg akkor, amennyiben azt külső, nem a felek magatartásából adódó körülmények váltották ki, és azok racionálisan magyarázhatóak az érintett piaci környezettel (Vj-24/2005., Nyírségi-Szárnas Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. és társai ügy).

Összegzőképpen elmondható, hogy a klaszter működése során a tagok szükségyszerűen egyeztetnek egymással, ami jelentősen megnöveli magatartásuk összehangolásának kockázatát, amelynek versenyjogsértés lehet a következménye.

3.6. VÁLLALKOZÁSOK TÁRSULÁSA ÁLTAL HOZOTT DÖNTÉSEK

A társulást jelen helyzetben tágan kell értelmezni: nemcsak a vállalatok által a Gt. felhatalmazása alapján létrehozott társaságokat, hanem a Ptk. alapján létrejövő társaságokat is ide kell érteni. Nem lényeges az sem, hogy az érintett társulásban természetes személy vagy szervezet vállalkozási tevékenységet végez-e.

A társulások döntése akkor alapozza meg a versenyjogi felelősséget, amennyiben a Tpv. 11. §-ba ütközik. A döntés kapcsán azonban vizsgálni kell egyrészt a társulás, másrészt a tagok felelősségét. Ha a klaszter (társulás) döntése a tagokra nézve kötelező, a tagok felelőssége csak akkor valósul meg, ha annak meghozatalában részt vettek. Amennyiben a döntés nem volt kötelező, a felelősségük akkor megalapozott, ha annak végrehajtásában együttműködtek. Külön kérdésként merül fel az, hogy ha a társulásban olyan tagok is részt vesznek, amelyek tevékenysége nem egyezik annak alaptevékenységével, akkor e tagok felelőssége fennáll-e? Mint korábban érintettük, erre az Elsőfokú Bíróság igenlő választ adott az T-99/04 AC *Treuhand AG* ügyben.

A társulások által hozott döntést nemcsak a valódi klaszterek esetén kell vizsgálnunk, hanem érdemes alkalmaznunk az adott gazdasági tevékenységet végző cégek érdekképviselési szervének megnyilvánulásai során is. A Versenytanács számos döntésben kinyilvánította, hogy az érdekképviselési szervek által felállított szabálykövetése megvalósíthatja a kartellt: Az Európai Közösségek Bírósága egy hárompontos szabályrendszert fogalmazott meg annak kivizsgálása érdekében, hogy a szakmai szervezetek (kamarák, terméktanácsok) döntései megvalósítanak-e versenyjogsértést: Ennek értelmében nem számít versenyjogsértésnek az a döntés, amelyet (1) az állami tisztséget betöltő személyek hoznak meg, (2) közérdek érvényesülése érdekében hoznak, és (3) amely esetében az államnak beleszólása van a végleges döntésbe.¹⁵

3.7. A CSEKÉLY JELENTŐSÉGŰ MEGÁLLAPODÁSOK KÉRDÉSE

A versenytörvény felmentést ad az általános kartelltilalom alól abban az esetben, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes részesedése az érintett piacon a 10%-ot nem haladja meg. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem volnának versenyellenesek, csak azt, hogy a jogalkotó körüket kivonja a szankcionált tényállások közül, tehát a Versenytanács nem fog eljárást indítani. A felmentés nem vonatkozik a *per se* jogellenes ügyekre (például azon megállapodásokra sem, amelyek célja a közbeszerzések során az ajánlati árak egyeztetése¹⁶). A magyar szabályozás mellett érdemes megemlítenünk a közösségi joggyakorlatot, amely szerint a jogsértéshez a megállapodásnak vagy a magatartásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre érzékelhető hatást gyakoroljon.¹⁷

A magyar versenyjog szerint csekély jelentőségű az a megállapodás, amelyben az érintett cégek piaci részesedése 10% alatt van¹⁸; e részesedést négy területen kell alkalmaznunk: (1) árura, (2) földrajzi elhelyezkedésre, (3) időben, valamint (4) az érintett felekre.

Ad (1) Amennyiben a megállapodás több árucsoportra vonatkozik, akkor minden egyes terület esetén vizsgálni kell a részesedés meglétét, sőt, az illegális kereskedelmet is figyelembe kell venni.

Ad (2) A vizsgálati területre alkalmazni kell a földrajzi piac szabályait.

Ad (3) A vizsgálati időpont egy évre vonatkozó megállapodások esetén az adott naptári év, míg a hosszabb távú együttműködés esetén (amely a klaszterekre jellemző) minden egyes naptári évben teljesülnie kell a 10% alatti korlátnak.

Ad (4) Az érintett felek esetén különbséget kell tenni a vertikális és horizontális kartellek között: Horizontális megállapodások során a cégek piaci részesedését össze kell adni. Ezzel szemben vertikális kartellek esetén e kumulációt fenntartá-

¹⁶ Vj-66/2006., BAU ART Marcali Építész Iroda Bt. és társai ügy

¹⁷ Vj-51/2005 (Allianz Hungária Biztosító Rt. és társai ügy), valamint az Európai Bíróság számos ítélete is kimondja, mint például 5/69 Völk-ügy (1969) EBHT 295. o., 1/71 Cadillion-ügy (1971) EBHT 351. o., 22/71. sz. Béguelin-ügy (1971) EBHT 1971. 949. o. A hatás akkor nem érzékelhető, ha a versenykorlátozásban érintett cégek piaci részesedése egyik tagállamban sem éri el a 10%-ot.

¹⁸ Ezzel szemben a közösségi versenyjogban a horizontális megállapodásokra 10%, míg a vertikálisokra 15% vonatkozik.

sokkal kell kezelniük, elkerülendő a vállalkozások egymással folytatott kereskedelmének beszámítását. Amennyiben az együttműködés során kumulatív piaci részesedésük eléri, illetőleg meghaladja a 10%-os korlátot, akkor a számukra Tpv. által nyújtott menedék „eltűnik”.

A fenti négy kérdéskör mellett szükséges kitérni arra is, hogy hogyan lehet piaci részesedést számolni azon megállapodások esetén, amikor az érintett cég csak bizonyos viszonteladóival köt versenykorlátozó kontraktust? Az érintett piaci részesedést a Versenytanács a megállapodással lefedett forgalom alapján ítéli meg.

A klaszterek esetén a 10%-os korlát el nem érése véleményem szerint sok esetben életszerűtlen, hiszen ekkor a klaszter fogalmi elemei közül a koncentráció teljesülése kérdéses. A szabály csak a *valódi és névleges, valódi*, illetőleg *álklaszterek* esetén alkalmazható, hiszen e három kör definíciójában szerepel azon kitétel, hogy a tagok piaci részesedése nem éri el a 10%-ot.

3.8. A MENTESSÉG ESETEI

Kartelljogi megítélésnél a mentesülés feltétele szerint elsődleges, hogy a megállapodás a közvetve vagy közvetlenül a versenyt szolgálja, vagyis összességében legyen előnyös a megállapodásban résztvevőknek, mind a társadalomnak. Ennek során azonban előfordulnak mind negatív, mind pozitív hatások. A Tpv. részben erre alapozza a versenyellenes szabályok jogkövetkezményei alóli mentesülést. A mentesülés esetén két csoportra kell bontanunk a lehetséges eseteket: az első csoportba az általános mentesülési okokat sorolhatjuk, míg második kalapba a kormány által meghatározott mentességek tartoznak. Mindkét mentesülési forma előfordulhat a klaszterek esetén.

3.8.1. EGYEDI MENTESSÉG

Az első csoportba a Tpv. négy konjunktívot állapít meg: (1) Hozzájárul a termelés vagy forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a fejlődés előmozdításához, illetőleg a versenyt vagy környezetvédelmi szempontokat szolgálja. Tekintettel a klaszterek tevékenységének eredményeire, ennek révén a klaszter e csoportba beilleszthető. (2) Az előnyök méltányos része a fogyasztókhoz, illetőleg az

üzletfelekhez jut. Ennek a megvalósulása klaszterek esetén már nem ennyire egyértelmű, hiszen az előnyök sokszor pozitív externáliaként jelentkeznek. (3) A gazdasági verseny korlátozása nem haladhatja meg a szükséges mértéket. (4) Nem okozza a verseny kizárását. Véleményem szerint elsősorban a minősített klaszterek, illetőleg az országos szervezetként létrejövő klaszter esetén könnyen előfordulhat, hogy minden tag explicite vagy implicite az adott magatartásnak megfelelően cselekszik, ezért e feltétel meglétét adott esetben szükséges részletesen kivizsgálni. Amennyiben csak egy *de jure* csoport létezik, és a kívülről nem hangolják össze a tagokkal a magatartásukat, a verseny kizárása nem valósul meg.

Tehát összegzésképpen elmondható, hogy klaszterek esetén egy egyedi mentesüléskörülményeit különös gondossággal kell vizsgálni, tekintettel arra, hogy a klaszterek létrejöttének célja általában megegyezik a mentesülési feltételekkel.

3.8.2. CSOPORTOS MENTESSÉGEK

A Tpv. 16. §-ában felhatalmazza a kormányt, hogy rendeletben bizonyos csoportokat mentesíthet a versenykorlátozó magatartás alól. E származékos jogkör alapján több mentesítési rendelet született,¹⁹ azonban ezek megalkotása során is figyelemmel kell lennie a kormányzatnak az egyedi mentességi feltételekre. A mentesség nem feltétlen, erre a Versenytanács is felhívta a figyelmet: a csoportmentesítési rendeletek nem alkalmazhatóak olyan megállapodásokra, amelyek közvetlenül vagy közvetve, önmagában vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együtt a piac felosztására irányul²⁰

¹⁹ 54/2002. (III. 26.) sz. Kormányrendelet a kutatási és fejlesztési megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről, 53/2002. (III. 26.) sz. Kormányrendelet a szakosítási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről, 18/2004. (II. 13.) sz. Kormányrendelet a biztosítási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól való mentesítéséről, 86/1999. (VI. 11.) sz. Kormányrendelet a technológia-átadási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről, valamint a vertikális megállapodásokra vonatkozó rendeletek a 55/2002. (III. 26.) sz. Kormányrendelet a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről és a 19/2004. (II. 13.) sz. Kormányrendelet a gépjármű ágazatban a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól való mentesítéséről.

²⁰ VJ-65/2006 (SAP Hungary Alkalmazások és Termékek az Adatfeldolgozásban Informatikai Kft. és Volán Elektronikai Zrt. ügy).

Horizontális csoportmentességi rendeletek körébe két rendelet tartozik: a szakosítási és a kutatás-fejlesztési rendelet. A jogszabályok mindkét esetben megkövetelik, hogy az érintett cégek piaci részesedése ne haladja meg a 30%-ot. Klaszterek esetén tehát a *valódi és névleges* és a *valódi klaszterek* mentesülhetnek a versenyjogsértés alól. A szakosítási rendelet esetén az egyoldalú és a kölcsönös szakosítás, valamint a közös termelési megállapodások mentesülhetnek. A K+F rendelet alapján mentesül az a megállapodás, amelynek alapja a közös kutatás és fejlesztés, valamint az így létrejövő eredmény közös hasznosítása. Él a mentesség, ha (1) a kutatás-fejlesztésből mindkét fél részesül, (2) mindkét fél hasznosíthatja, (3) gyártásába be lehet vonni alvállalkozóként harmadik személyeket és (4) a gyártás során nincsen meghatározva termékmenyiség.

Vertikális csoportmentességi rendeletek között három csoportot lehet létrehozni: az elsőbe az általános mentesülési feltételek tartoznak, amely azon megállapodások esetén ad felmentést, amelyben a felek mindegyike a termelés vagy forgalmazás különböző szintjein működik, együttes részesedésük a 30%-ot nem haladja meg (kivéve a hardcore kartellek), és a kooperáció az áruk vagy szolgáltatások beszerzésére, értékesítésére vagy viszonteladására vonatkozik. A második körbe a gépjármű ágazatban megkötött megállapodások sorolhatóak, míg a harmadik rendelet a technológiai átadási megállapodások sajátos csoportjaira vonatkozik.

A fentiek mellett a magyar jog ismer még egy szektorális csoportmentességi rendeletet, amely a biztosítási ágazatra vonatkozik.

4. Összegzés

Napjainkban a hagyományos klaszterfogalom kibővülésének lehetünk tanúi, amely leegyszerűsíti a klaszter meghatározást versengő és tartósan együttműködő vállalatokra. A kormányzat célja, hogy klaszterek létrejövetelével megteremtse egy-egy térség tartós gazdasági motorját. Ez azonban visszafelé hatott, azáltal, hogy sok esetben csak a támogatás elnyerése érdekében jöttek létre klaszterek.

Ezzel szemben a valódi klaszterként működő szervezetek egyesítik a két ellentétes elemet, a versenyt és az együttmű-

ködést. E folyamat azonban kétségeket is felszínre hoz; felmerül a kérdés, hogy nem sérül-e a vállalatok önálló döntéshozatala a kooperáció során? E kérdésre – tekintettel arra, hogy a Versenytanács e témában nem hozott még marasztaló határozatot – csak valószínűen helytálló választ adhatunk: a cégek döntésére az együttműködés minden bizonnyal kihat. Ez természetesen csak egy hipotetikus megállapítás, amely azon alapul, hogy a tartós együttműködés olyan formális és informális csatornákat hoz létre a felek között, amely megnöveli a versenyjogsértés lehetőségét. Ez nem azt jelenti, hogy szükségszerűen létrejön a kartell klaszterek esetén, csak azt, hogy fokozottan áll fenn ennek a lehetősége. A klaszterek kapcsán általában nem maga az együttműködés veti fel

a legerőteljesebb versenyjogi aggályokat, hiszen annak apropóját, a klaszter meghatározásából is következően, többnyire a gazdasági hatékonyság növelése adja. A veszélyek sokkal inkább ahhoz a körülményhez kapcsolódnak, hogy a klaszter tartós és szervezett strukturális kapcsolatot hoz létre nagy számú vállalkozás között, amely esetlegesen a kartellesedés melegágya lehet.

Az egyedi mentesség lehetőségére is fel kell hívni a figyelmet, tekintettel arra, hogy a klaszter céljai között szerepelhet a versenyképesség növekedése. Ezzel szemben azonban könnyen elképzelhetőnek tartom, hogy az együttműködésből származó haszon méltányos része közvetlenül nem fog a fogyasztókhoz kerülni, ezért véleményem szerint e kitélt a har-

madik feltétellel, a szükségesség-arányossággal együtt kell vizsgálni. Míg a verseny kizárása természetesen klaszterek esetén is tiltott.

A csoportmentességi rendeleteknek szintén különös jelentőségük lehet, hiszen mind a vertikális, mind a horizontális együttműködésekre is vonatkoznak, valamint különösen fontosnak tartom a kutatás-fejlesztési kormányrendeletet, amely témakör nagyban megfelelhet a klaszterként működő vállalkozás céljának. E körben azonban célszerűnek tartanám szektorális csoportmentesítő rendeletek meghozatalát, egyrészt az együttműködés céljára tekintettel a marketing megállapodásokra, valamint a gazdasági húzóágazatokra, ezáltal is tovább segítve az együttműködések.

Hatályba lépett a Lisszaboni Szerződés



A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jén lépett hatályba, módosítva az Európai Unióról szóló szerződést (EUSz.) és az Európai Közöséget létrehozó szerződést (EK-szerződés vagy EKSz.). Az átdolgozott Európai Unióról szóló szerződés (új EUSz.) egy rövidebb dokumentum, amely meghatározza az Európai Unió létrehozásával kapcsolatos alapvető kereteket, az unió értékeit, céljait, hatásköreit és működését. Az EKSz. megváltozott neve a jövőben az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.) lesz. Az EUMSz. rendezi az EU működésének kérdéseit és meghatározza az unió hatáskörök gyakorlásának területeit, korlátait és elosztását. Az eddigiekkel egyezően, a két szerződés azonos jogi erővel bír, mint az unió elsődleges jogforrásai – vagyis az EU erre a két szerződésre alapul.

A versennyel kapcsolatos szabályok az EUMSz. VII. cím (A versenyre, az adózásra és a jogszabályok közelítésére vonatkozó közös szabályok) 1. fejezet (Versenyszabályok) 1. szakasz (Vállalkozásokra vonatkozó szabályok) 101–106. cikkeiben (korábban EKSz. 81–86. cikkek) és ugyanazon fejezet 2. szakasz (Állami támogatások) 107–109. cikkeiben (korábban EKSz. 87–89. cikkek) található.

A Lisszaboni Szerződés mérsékelten módosította EKSz. versennyel foglalkozó fejezetét (korábban az EKSz. 81–89. cik-

kei). Így a következőket szükséges kiemelni:

– Nem történt változás a meghatározó antitröszt szabályokban: a versenykorlátozó szerződésekkel és az erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatos szabályok változatlanok maradtak, azonban most már az EUMSz. 101. és 102. cikkei alatt találhatók (az EK-szerződésben ezek a 81. és 82. cikkek voltak);

– A Európai Bizottságnak a szerződés versenyszabályainak érvényesítésére vonatkozó hatásköre (EUMSz. 105. és 108. cikkek, korábban EKSz. 85. és 88. cikkek) lényegében változatlan maradt, annak kivételével, hogy mindkét cikk egy-egy új bekezdéssel bővült. Így az elsődleges joganyagban rögzítették a bizottsági megállapodások egyes csoportjaira alkalmazható csoportmentességi rendeletek és – a tanács „felhatalmazó rendelete” alapján – az állami támogatásokra alkalmazható rendeletek alkotására vonatkozó jogkörét. A két új bekezdés:

i) Az EUMSz. 105. cikk (3) bekezdése: „[a] Bizottság rendeleteket fogadhat el a megállapodások azon csoportjaira vonatkozóan, amelyek tekintetében a tanács a 103. cikk második bekezdésének b) pontjával összhangban rendeletet vagy irányelvet fogadott el.”

ii) Az EUMSz. 108. cikk (4) bekezdése: „[a] Bizottság rendeleteket fogadhat el az állami támogatások azon csoportjaira vo-

natkozóan, amelyeket a tanács a 109. cikknek megfelelően az e cikk (3) bekezdésében említett eljárás alól mentesíthetőnek ítélt.”

A szerződés versenyre és a versenypolitikára való legfontosabb hivatkozásaival kapcsolatban elmondható, hogy az új EUSz. szerződés 3. cikkének (3) bekezdése szerint (ez az 1. cím alatt (Közös rendelkezések) található) „[a]z unió egy belső piacot hoz létre.” Az EUMSz. számos rendelkezése hivatkozik erre a 3. cikkre, mint az Európai Unió által kitűzött egyik célra. A 27. számú belső piacról és versenyről szóló jegyzőkönyv szerint „[...] az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkében meghatározott belső piac olyan rendszert foglal magában, amely biztosítja azt, hogy a verseny ne torzuljon”. Emellett „[...] az unió e célból szükség esetén intézkedéseket fogad el a szerződések rendelkezései, köztük az Európai Unió működéséről szóló szerződés 352. cikke alapján.” Mivel a jegyzőkönyv a szerződések szerves részét képezi, ezért elsődleges uniói jog részének kell tekinteni.

Lényeges változásnak értékelhető, hogy az EKSz. 3. cikk (1) bekezdés (g) pontját hatályon kívül helyezték. Ez a rendelkezés – amely az EKSz. Alapelvek című első részében szerepelt – rendelkezett arról, hogy a Közöségek tevékenysége magában foglal egy olyan rendszert, amely megakadályozza a belső piaci verseny

torzulását. Ugyanakkor az EUMSz. 3. cikk (1) bekezdés (b) pontja rendelkezik arról, hogy az unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása terén.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatban a Lisszaboni Szerződés két tekintetben módosította a korábbi rendszert:

– egyrészt, az EUMSz. 14. cikkévé változó EKSz. 16. cikket kibővítették és megteremtették a jogi alapot, ami felhatalmazza az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a Bizottság indítványára az általános gazdasági érdekű szolgáltatások területét érintő rendeleteket fogadjanak el, ezenfelül a szöveg – a korábbiakhoz képest – jobban kibontja az ilyen szolgáltatásokat meghatározó elveket;

– másrészt, egy külön, az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló

jegyzőkönyvet (26. számú jegyzőkönyv) csatoltak a szerződésekhez, amelyek kifejtik és kiemelik a tagállamok meghatározó szerepét a gazdasági és a gazdaságon kívüli általános érdekű szolgáltatások terén.

A Lisszaboni Szerződés nem módosította az EKSz. 86. cikkét, amely az új számolás alapján a EUMSz. 106. cikke alatt található. (Az említett cikk az Európai Bizottság számára konkrét feladatként írja elő, hogy ellenőrizze a közvállalkozásokat és azokat a vállalkozásokat, amelyeknek a tagállamok különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak; valamint felhatalmazza az Európai Bizottságot arra, hogy megfelelő irányelveket vagy határozatokat intézzon azokhoz a tagállamokhoz, amelyek a szerződésben foglalt szabályokkal ellentétes intézkedéseket hoznak, vagy tartanak fenn.)

A Lisszaboni Szerződés megváltoztatta néhány általános a szerződésekben használt kifejezést és nevet. A legfontosabb ilyen terminológiai jellegű változások:

– a Közös Piac helyett: Belső Piac;
– a Közösség a továbbiakban unióként szerepel;

– az Európai Közösségek Bizottságát a jövőben Európai Bizottsággént (vagy csak egyszerűen bizottsággént) említik a szerződések.

– változott a bíróságok megnevezése is: az Elsőfokú Bíróság a Törvényszék elnevezést viseli, míg a korábbi Európai Közösségek Bírósága a jövőben az Európai Unió Bíróságaként nevezendő.

– az unió egész bírósági szervezete az Európai Unió Bírósága nevet veszi fel, amely három bíróságból áll: a Bíróságból, a Törvényszékből (korábbi Elsőfokú Bíróság) és a Közszolgálati Törvényszékből.

Karel Van Miert, 1942–2009

2009. június 23-án elhunyt az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságát 1993 és 1999 között vezető Karel Van Miert. A flamand szocialista politikus az elmúlt évtizedek egyik legtiszteltebb biztosa volt. Az ő irányítása alatt vált a főigazgatóság a globális üzleti világ nagyhatalmú hatásává. Az európai versenypolitika elkötelezett szószólójaként és az erőteljes jogalkalmazás híveként nem félt a tagállamok körében népszerűtlen intézkedésektől sem. Híres volt nyíltságáról és szókimondásáról, ugyanakkor kivételes tárgyalóképességéről is.

Hivatali ideje alatt alakult az európai fúziókontroll meghatározó formája. Híres esete volt a Pentagon által is támogatott Boeing/McDonnell Douglas összefonódás megtagadása a Boeing megfelelő koncessziós intézkedéseinek megtételéig, de emlékezetes harcot vívott a Coca Colával és a Credit Lyonnais-zel is. Akkoriban váltak gyakorlattá a hajnali rajtaütések a bizonyítékok begyűjtésére. Szociális elkötelezettsége megmutatkozott egyes állami támogatásokkal kapcsolatos döntésekben, mint a csödközelbe jutott Air France-nak adott támogatás, illetve a német újraegyesítés ügyeinek proaktív, rugalmas kezelése.



Van Miert kiemelkedő példája az olyan baloldali politikusnak, aki teljes mértékben megérti a versengő piacok alapvető szerepét a közjó elérésében. „Mindig ragaszkodott a belső piac szociális funkciójához, úgy alkalmazta a versenyszabályokat, hogy megvédje a leggyengébbeket a legerősebbek lehetséges visszaéléseitől” – mondta megemlékezésében José Manuel Barroso, a bizottság elnöke. A postai és telekommunikációs szolgáltatások nemzeti monopóliumainak leépítése is ekkor kezdődött.

Karel Van Miert Antwerpen tartományban született egy kilencgyermekes földműves család legidősebb gyermekeként. A ghenti egyetemen tanult diplomáciát, záródolgozatát az Európai Bizottság szupranacionális jellegéről írta. Öt nyelven beszélt folyékonyan, 1973-ban kezdett a bizottságnál dolgozni tanácsadóként. A belga szocialista párt flamand felének elnöke volt 1978 és 1989 között, képviselő hazájában és az Európai Parlamentben is. A Verseny Főigazgatóság előtt 1989–1993 között a Közlekedés, Hitel, Beruházás és Fogyasztóvédelem Főigazgatóság biztosa volt. Személyes hitelét jelzi, hogy sem a Santer Bizottság bukása, sem a belgiumi pártfinanszírozási botrányok nem kezdték ki.

Interjú Miguel Poiares Maduróval, az Európai Bíróság főtanácsnokával



Miguel Poiares Maduro főtanácsnok 2009 júliusában előadást tartott a GVH-ban. Látogatása végén interjút adott a Versenytükörnek.

Versenytükör: Az Európai Bíróság jogfejlesztő tevékenységének köszönhető, hogy az EKSz. 3. és 10. cikkét együtt alkalmazva a 81. cikkkel, illetve a 82. cikkkel, arra juthatunk, hogy a tagállamok nem hozhatnak olyan intézkedést, amely ellentétes lenne az EK egyik céljaként megfogalmazott torzulásmentes verseny követelményével.

Maduro: Azt 1977-ig – tehát a GB-Inno-ítélet közzétételéig – is tudtuk, hogy a piaci szereplők kartellmegállapodásaikkal nem korlátozhatják, az erőfölényes vállalkozások pedig egyoldalú magatartásukkal szintén nem torzíthatják a versenyt. Az Európai Bíróság ítélete abban hozott újat, hogy kimondta: a tagállamok nem hozhatnak és nem tarthatnak fenn olyan intézkedéseket, amelyek lehetővé tennék a vállalkozásoknak (vagy azok szakmai szövetségeinek), hogy kikerüljék az EKSz. 81–89. cikkei által szabott korlátokat. Ha tehát a vállalkozások vagy ezek tömörülései az állami intézkedések pajzsa mögé rejtőzve tudnának megszabadulni versenyjogi felelősségüktől, akkor az EKSz. antitröszt-rendelkezései végső soron akár egész egyszerűen kiüresedhetnének.

Versenytükör: Melyek voltak ennek a jogfejlesztésnek a mérföldkövei?

Maduro: A GB-Innón kívül például a Leclerc, az Asjes, a Vlaamse Reisbureaus, a BNIC/Aubert, a Van Eycke, a Reiff, a Delta, az Arduino, a Cipolla ügyek jelentették e folyamatnak az egyes állomásait.

Versenytükör: Említette a Cipolla-ítéletet is. Ebben az ügyben az Európai Bizottság azt indítványozta, hogy az Európai Bíróság térjen el korábban az Arduino-ítéletében megfogalmazott tételtől.

Maduro: Az Arduino-ítélet szerint az olasz állam az ügyvédek munkadíjának kötelező minimális és maximális díjtételeinek megállapítási módját végső soron nem engedte át az Ügyvédi Kamara Országos Tanácsának, hanem az az állam saját kezében maradt. Ezt támasztotta alá ugyanis, hogy az ügyvédi kamara csak javaslatot tehetett az igazságügyi miniszter

irányába, akinek jogában állt e tervezetet módosítani vagy annak hatályba lépését elhalasztani. Az EKSz. versenyszabályai tehát nem sérültek.

Versenytükör: És milyen érveket hozott fel amellet az Európai Bizottság, hogy az Európai Bíróság ne kövesse korábbi ítélezési gyakorlatát a Cipolla-ügyben?

Maduro: Valójában egyáltalán nem tudott jogi érveket felsorakoztatni – erre a Cipolla-ügyben közzétett véleményemben ki is tértem. Én úgy láttam, hogy nincs olyan ok, amely miatt az Európai Bíróságnak el kellene térnie korábbi joggyakorlatától. Ebben a véleményemben arra jutottam, hogy egy olyan szabályozás, amely az ügyvédek peren kívüli jogi szolgáltatásokért járó munkadíjának szakmai díjszabását rögzíti, megfelel a közösségi versenyjognak, feltéve, hogy az tényleges állami felügyelet alatt áll, és hogy a bíró azon jogkörét, hogy – amikor valamely, az ügyvédi díjak összegére vonatkozó jogvitában határoz – ettől eltérjen, a közösségi joggal összhangban értelmezik olyan módon, hogy annak versenyellenes hatását korlátozzák. Ugyanebbe az irányba mutat a szakmai díjszabást rögzítő szabályozástól eltérő megállapodás tilalmának kérdésében kifejtett álláspontom is.

Versenytükör: Ezt követően az Európai Bíróság is hasonlóan foglalt állást.

Maduro: Fontos megjegyezni, hogy a főtanácsnoki vélemény semmilyen tekintetben nem köti az Európai Bíróságot. A főtanácsnok feladata arra irányul, hogy

teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. Mindazonáltal örültem, hogy a Bíróság is úgy látta, hogy az olasz állam, és nem pedig az ügyvédi kamara gyakorolja az ügyvédi tiszteletdíjak díjszabásának alsó határára vonatkozó döntések meghozatalának jogkörét. Következésképpen nem róható fel az olasz államnak, hogy előírta vagy előnyben részesítette volna a vállalkozások közötti megállapodások versenyjogi szabályokba ütköző megkötését, vagy hogy e megállapodások hatását erősítette volna, illetve hogy előírta vagy előnyben részesítette volna az erőfölénnyel való visszaélést vagy e visszaélés hatását erősítette volna.

Versenytükör: A spanyol egészségbiztosítási rendszert érintő FENIN-ügy – melyben a főtanácsnoki teendőket látta el – a versenyjogi jogalkalmazásban alapvető fontosságú vállalkozásfogalomhoz szolgáltatott adalékokat.

Maduro: A spanyolországi FENIN tagjai kórházakban alkalmazott gyógyászati eszközöket és orvosi műszereket forgalmazó vállalkozások, melyek forgalmuk túlnyomó többségét a spanyol egészségügyi rendszert működtető közjogi testületek, mint vásárlók felé bonyolítják. A FENIN álláspontja szerint ezek a testületek visszaéltek erőfölényükkel, amikor átlagosan 300 napos késedelemmel rendezték a FENIN tagvállalkozásaival szembeni tartozásokat, míg más szállítók esetében sokkal ésszerűbb határidőn belül fizettek. Előzetesen el kellett tehát dönteni, hogy az egészségügyi rendszert irányító testületek versenyjogi értelemben vállalkozásoknak minősülnek-e. Az Európai Bíróság – korábbi joggyakorlatának megfelelően – kiemelte, a közösségi versenyjogban a „vállalkozás” fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjuktól. Hozzátette továbbá, hogy a gazdasági tevékenységet egy adott piacon termékek vagy szolgáltatások kínálásának ténye jellemzi.

Versenytükör: Márpedig ebben az esetben a spanyol egészségügyi rendszert irányító testületek kizárólag szociális funkciókat látnak el.

Miguel Poiares Maduro

Az Európai Bíróság főtanácsnoka (advocat general). Jogtudományi tanulmányait a Lisszaboni Egyetemen végezte, doktori disszertációját a firenzei European University Institute-on védte meg. 1997-től egyetemi tanár a lisszaboni Universidade Nova-n. 1998-ban Fulbright Visiting Research Fellow a Harvard Egyetemen. A Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Akadémia társigazgatója, számos egyetem vendégprofesszora.

Maduro: A következtetés tehát az volt, hogy a vásárlási tevékenység értékelésének keretében nem lehet elkülöníteni a vásárlási tevékenységet a termék utólagos felhasználásától, és szükségszerűen az utólagos felhasználás gazdasági jelle-

ge, illetve annak hiánya határozza meg a vásárlási tevékenység jellegét is. Ennélfogva tehát azok az entitások, amelyek a szolidaritás elve alapján kizárólag szociális feladatokat látnak el és nem profitorientáltak, versenyjogi értelemben nem te-

kinthetők vállalkozásoknak. Ebben a konkrét ügyben is ez volt a helyzet, hiszen a testületek a társadalombiztosítási hozzájárulásokból szolidaritási alapon nyújtottak ingyenes szolgáltatásokat tagjaiknak, azaz az állam polgárainak.

„Kíméletlenek vagyunk a kartellekkel szemben!”

Budapesti interjú Alekszandr Kinyevvel, az Orosz Szövetségi Monopolelles Szolgálat Kartell Irodájának vezetőjével

Versenytükkör: A Szövetségi Monopolelles Szolgálat (FAS) egyik legfigyelemreméltóbb tevékenységét az üzemanyag-szektorban fejtette ki.

Kinyev: Az üzemanyagszektorbeli anomáliákra úgy lettünk figyelmesek, hogy amikor világszerte csökkenni kezdtek az árak, akkor Oroszországban ezzel éppen ellentétes tendenciát érzékelünk. Azt tapasztaltuk, hogy az ország különböző régióiban a vállalatok egyidejűleg emelték áraikat. Ezért ezt a szektort folyamatosan monitorozzuk, s ahol ilyen jelenséget látunk, ott azonnal eljárást indítunk.

Versenytükkör: Egy másik izgalmas eljárás a fafeldolgozó-ipari kartell elleni ügyindítás volt.

Kinyev: A fafeldolgozó-ipari kartell elleni eljárásunk megindítása rendkívül komoly szervezőmunkát igényelt. A feltételezett jogsértésben részt vevő nyolc vállalat az ország egymástól igen távol fekvő régióiban tevékenykedett – az előzetes bejelentés nélküli rajtaütést, az úgynévezett dawn raid-et tehát az időzónák figyelembevételével kellett lebonyolítanunk. Nehézséget jelentett továbbá, hogy az egyik vállalat munkatársai ellenállást tanúsítottak, így ott a rendőrség közreműködését is igénybe kellett vennünk a vizsgálat megindításához. Ebben az esetben – a hatósági eljárás akadályozása miatt – természetesen büntetőfeljelentést is tettünk.

Versenytükkör: A jelenleg folyó törvénymódosítás szélesebb vizsgálati jogszíntvényeket ad a szolgálatnak.

Kinyev: Igen, a kartellek elleni fellépés hatékonyabbá tétele érdekében a jogalkotó nyomozati és rendfenntartó jogosítványokat is adott a szolgálat kezébe. A jogkörök bővítése azért volt indokolt, mert úgy látjuk, hogy a kartellek irgalmatlan károkat okoznak az orosz nemzetgazdaságnak – éppen ezért vagyunk kímélet-



lenek ezekkel a jogsértésekkel szemben. Az elmúlt egy évben összesen 300 eljárást indítottunk a különböző szektorokban működő kartellek ellen.

Versenytükkör: Gyakran megtámadják a szolgálat határozatait a bíróság előtt?

Kinyev: A marasztaló határozatainkat kivétel nélkül megtámadják, ugyanis az orosz eljárásjogi rendelkezések értelmében a döntésünk elleni fellebbezésnek a bírósági szakban felfüggesztő hatálya van. Emiatt a munkánk gyümölcse igen későn jelentkezik, hiszen több év is eltelik addig, amíg a jogerős bírósági döntés megszületik.

Versenytükkör: A szolgálat nemcsak a „klasszikus” versenyfelügyeleti feladatokat látja el, hanem bizonyos közbeszerzési jogi feladatok is rá hárulnak.

Kinyev: Ennek oka, hogy gyakori az állami hatóságok és a vállalatok közötti összejátszás, így számos esetben tapasztaltuk, hogy közhivatalnokok szervezik a kartelleket vagy torzítják más módon a verseny tisztaságát!

Versenytükkör: Ezeket a jog hogyan bünteti?

Kinyev: A tavalyi évig még nem lehetett, de a most folyó jogalkotási folyamat eredményeként már pénzbüntetést, sőt három éves foglalkozástól eltiltást is ki lehet szabni arra a köztisztviselőre, aki „összejátszik” a vállalatokkal például egy közbeszerzési eljárás során.

Versenytükkör: Tudna egy példát hozni az ilyen típusú „összejátszásokra”?

Kinyev: Ebből a szempontból leginkább az önkormányzatok fertőzöttek, ott gyakran előfordul, hogy a pályázatot már egy előre kiszemelt „pályázóra” írják ki. Megemlíteném továbbá, hogy közbeszerzési megrendeléseknél bizonyos esetekben árverés útján választják ki a győztest – az ilyen árverések során is tapasztaltunk már összejátszást a kiíró és egy adott pályázó között, azonban úgy véljük, hogy árverés útján lehet leginkább biztosítani az átláthatóságot és ezáltal a verseny tisztaságát. Éppen emiatt támogatja a szolgálat, hogy minél szélesebb körben legyen kötelező bizonyos közbeszerzéseknek árverés útján történő lebonyolítása. Természetesen tisztában vagyunk azzal is, hogy ez a megoldás csak bizonyos egyszerűbb közbeszerzéseknek megfelelő.

Versenytükkör: A szolgálat által folytatott eljárások során büntetőfeljelentésre is sor került?

Kinyev: Ebben az évben eljárásaink során birtokunkba jutott információk alapján már több mint tíz büntetőeljárás indítását kezdeményeztük – kenőpénz elfogadása, befolyással üzérkedés és hasonlóak miatt – az illetékes hatóságoknál.

Versenytükkör: Milyen ma Oroszországban a szolgálat hírneve?

Kinyev: Öt éve még nagyon alacsony volt, de az új vezetőség sokat tett azért, hogy mind a társadalom, mind pedig az üzleti körök elfogadják a verseny fontosságát. Közvélemény-kutatások bizonyítják, hogy a polgárok a legkorruptívesebb állami hatóságnak a szolgálatot tartja. Ezenkívül jogköreink bővülése, valamint a szolgálat létszámának megduplázása azt mutatja, hogy a politikusok is jelentőséget tulajdonítanak a verseny tisztasága megőrzésének.

Versenyjogi fejlemények¹

2009. június elején tartotta az *International Competition Network* (ICN), a világ számos országának versenyhatóságait tömörítő szervezet az éves konferenciáját. A napirendre került témák többek között: új ajánlások a fúziók versenyelemzéséhez, versenyhatóságok közötti párbeszéd, árukapcsolás, csomag- és hűségkedvezmények, piacvizsgálatok, helyszíni vizsgálatok és engedékenységi politika. Ezekon túlmenően felmerült a gazdasági és élelmiszeripari válság hatása a versenypolitika megítélésre, mivel a közvélemény alakulása erős nyomás alatt tartja a versenypolitikáért felelős hatóságokat.

Az Európai Bíróság (EUB) egyik ítéletében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a versenytársak közötti egyetlen találkozó is a versenyjogi rendelkezésekbe ütközik.

Az *Egyesült Államokban* 2009. június elején az Igazságügy Minisztérium látóterébe kerültek a Szilícium-völgyben székelő technológiai vállalatok – mint pl. a Google – személyzeti politikája. A minisztérium ugyanis azt gyanítja, hogy a vállalatok „el nem csábítási” hallgatólágos megállapodást kötöttek.

Az Egyesült Államok versenyhatóságának élénk érdeklődése után a Google vezérigazgatója visszavonult az Apple igazgatóságából a felmerülő versenyjogi aggályok megelőzése érdekében.

A *Microsoft* vállalta, hogy a Windows 7 operációs rendszerét Európában úgy hozza forgalomba, hogy az Internet Explorer böngésző egy lesz a választható böngészők közül. Szintén a céget érintő hír, hogy az Európai Bizottság elfogadta a Microsoft kötelezettségvállalását, amely szerint az vállalta, hogy a Windows-t használó európai felhasználók számára lehetővé teszi a különféle internetböngészők közötti vá-

lasztást, valamint megteremti a számítógépgyártók és -felhasználók számára a lehetőséget az Internet Explorer kikapcsolására. A Microsoft szintén vállalta, hogy széles körben hozzáférhetővé teszi az interoperabilitást érintő információkat.

Az Intel megtámadta az Európai Bíróság előtt a több mint 1 milliárd eurós bírságot, amelyet az Európai Bizottság szabott ki gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt. Az eljárásban az Európai Ombudsman időközben kifogásolható elemet talált, mivel állítása szerint a Bizottság eljárási hibát vétett az Intel ügy kapcsán, egy tanúvallomás megfelelő rögzítésének az elmulasztásával. Szintén az Intelhez kapcsolódik, hogy a New York-i államügyész antitröszt keresetet nyújtott be a cég ellen ellen, hat hónappal a processzorgyártó óriás vállalat ellen kiszabott 1 milliárdos bírság után. A vád ez esetben is erőfölénnyel való visszaélés. A cég ellen az amerikai Szövetségi Kereskedelmi Bizottság (*Federal Trade Commission* – FTC) is eljárást folytat. <http://www.globalcompetitionreview.com/news/article/19282/new-york-files-suit-against-intel/>

A Bizottság közleményben ismertette, hogy miként jár el a tagállamok által a bankoknak nyújtott szerkezetátalakítási támogatás értékelése során. A megközelítés három alapelvre épül: 1. a támogatásban részesülő bankoknak hosszú távon életképesnek kell lenniük további állami segítség nélkül, 2. a támogatásban részesülő bankok és azok tulajdonosai méltányos mértékben hozzájárulnak a szerkezetátalakítási költségekhez, 3. intézkedéseket kell hozni a versenytorzulások korlátozására az egységes piacon. A 2010. december 31-ig hatályos iránymutatás részletesen ismerteti, hogy a Bizottság hogyan szándékozza alkalmazni ezeket az elveket a jelenlegi rendszerszintű pénzügyi válságban abból a célból, hogy előmozdítsa az európai bankszektor életképességének helyreállítását.

A Bizottság nyilvános konzultációt indított a forgalmazási szektor ver-

senyjogi szabályainak felülvizsgálatára, ezért felhívta az érdekelteket, hogy tegyék meg észrevételeiket a szállítási és forgalmazási megállapodásokra (vertikális korlátozásokra) vonatkozó átdolgozott csoportmentességi rendelettel és iránymutatással kapcsolatban. A jelenlegi rendelet (2790/1999/EK bizottsági rendelet) 2010 májusában hatályát veszti. A szabályok alkalmazása során szerzett tapasztalatai és az érdekeltek észrevételei alapján a Bizottság úgy vélte, hogy a szabályok általában véve jól működnek, alapvető változtatásra nincs szükség. A főbb módosítási javaslatok célja az volt, hogy figyelembe vegyék a legújabb piaci fejleményeket, különösen a nagy viszonteladók megnövekedett vásárlóerejét és az online-értékesítés fejlődését. Az érdekeltek 2009. szeptember 28-ig teheték meg észrevételeiket. Emellett a Bizottság közzé tette az EK fúziós rendelet (139/2004 rendelet) 5 éves alkalmazási tapasztalatairól szóló jelentését. A jelentés szerint a rendelet alapvetően jól működött és megfelelően töltötte be funkcióját, azonban néhány terület kapcsán hasznos lehet további elemzések elvégzése. Szintén ide kapcsolódik, hogy a Bizottság közzétette a gépjárműpiac szereplőire irányadó jövőbeli jogi szabályozás irányait ismertető közleményét is, mivel az autókerekedelemben és az értékesítés utáni szolgáltatások terén létrejövő megállapodásokra jelenleg érvényes csoportmentességi rendelet 2010 májusában lejár. A Bizottság egy hároméves átmeneti időszakot javasol, amely alatt tovább alkalmaznák a jelenleg hatályban lévő szabályokat, ezzel segítve az autógyártók és kereskedők alkalmazkodását a majdani új szabályokhoz. Az érdekeltek 2009. szeptember 25-ig fordulhatnak a közleményhez kapcsolódó észrevételeikkel a Bizottsághoz.

A Bizottság gyógyszerágazati vizsgálatának megállapításai szerint további intézkedésekre van szükség a vizsgálat által feltárt hiányosságok orvoslására. A generikus gyógyszerek késve jutnak a piacra, és csökken a forgalomba hozott gyógyszerújdonságok száma – rögzíti a zárójelentés, amely szerint az egyik ok a vállal-

¹ Szerkesztették a Versenyjogi Kutatóközpont közreműködésével: Botta Ágnes, Szilágyi Pál és Hajós Ádám.

tok magatartása, de más tényezők, például a szabályozórendszer hiányosságai is szerepet játszhatnak a problémákban. A vizsgálat nyomán a Bizottság a közösségi trösztellenes szabályok alapján fokozni kívánja a gyógyszerágazat ellenőrzését, ideértve az innovatív és a generikus gyógyszergyártók közötti megállapodások monitorozását. Az első trösztellenes vizsgálatok már folyamatban vannak. A jelentés arra kéri a tagállamokat, hogy hozzanak olyan jogszabályokat, amelyek megkönnyítik a generikus gyógyszerek térnyerését. A dokumentum azt is megállapítja, hogy az érdekelt felek körében széles körű egyetértés tapasztalható abban, hogy közösségi szabadalomra van szükség, és létre kell hozni a szabadalmi peres eljárások egységes és szakosodott európai rendszerét.

A Bizottság közzétette a versenypolitikáról szóló 2008. évi éves jelentését. A jelentés áttekinti az uniós versenypolitika legfontosabb fejleményeit és jelentősebb jogérvényesítési lépéseit. Bemutatja, miként állította az EU a pénzügyi és gazdasági válság leküzdésének szolgálatába a versenypolitikai eszközöket, és kiemeli, hogy milyen előnyökben részesülnek a fogyasztók a versenypolitikának köszönhetően. A jelentés a következő címen érhető el: http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/index.html

Az EK-Szerződés állami támogatási szabályai alapján az Európai Bizottság hivatalos vizsgálatot indított annak a támogatásnak a kapcsán, amelyet a magyar kormány az Audi Hungaria Motor Kft. győri üzemének új beruházási projektjéhez kíván nyújtani. A támogatást Magyarország a Volkswagen–Porsche-csoporthoz tartozó cég olyan, csúcstechnológiát képviselő gyártósorainak létesítéséhez kívánja biztosítani, amelyek személygépkocsi-modellek széles skálájába beépíthető, új generációs motorok és motoralkatrészek gyártását teszik majd lehetővé. Az eljárás jelen szakaszában a Bizottság előzetes álláspontja az, hogy a Volkswagen–Porsche-csoport piaci részesedései meghaladják a Bizottság regionális támogatásokra vonatkozó iránymutatásában megállapított határértékeket, és különösen a nagyberuházási projektekre vonatkozó határértékeket. A hivatalos vizsgálat elin-

dítása lehetőséget teremt arra, hogy az érdekelt harmadik felek véleményt nyilvánítsanak a tervezett intézkedéssel kapcsolatban, az eljárás kimenetelére azonban nincs hatással.

Az Európai Bizottság a Szerződés 226. cikke szerinti, indokolással ellátott véleményben arra szólította fel Magyarországot, hogy módosítsa a regisztrációs adóra vonatkozó, más tagállamból származó használt személyszállító gépjárművek esetében az adóalap megállapításakor alkalmazandó értéksökkenéssel kapcsolatos rendelkezéseket. A gépjárműadóra vonatkozó magyar jogszabályok ugyanis – az eddig végrehajtott módosítások ellenére – továbbra is hátrányos megkülönböztetésben részesítik a másik tagállamból behozott használt gépkocsik vásárlását. Ha Magyarország nem tesz eleget az indokolással ellátott véleménynek, a Bizottság az Európai Bíróság elé utalhatja az ügyet.

Az Európai Versenyhálózat (European Competition Network – ECN) közzétette az engedékenységi politikák konvergenciájáról szóló jelentését. A jelentésből kiderül, hogy a 27 uniós tagállam versenyhatóságából és az Európai Bizottságból álló hálózat kulcsszerepet töltött a tagállamok ösztönzésében az engedékenységi politikák bevezetését, ill. összehangolását illetően. A 2009. október 13-án közzétett jelentés áttekinti, hogy a tagállami engedékenységi programok mennyire állnak összhangban a 2006 szeptemberében útjára indított ECN engedékenységi modell-programmal. A jelentés szerint jelenleg 25 tagállam és a Bizottság rendelkezik engedékenységi programmal. Magyarország engedékenységi programja a Versenytörvény 2009-ben hatályba belépett módosításaival teljes összhangba került a modell-programmal.

A Dublini Központi Büntetőbíróság 28 napos szabadságvesztésre ítélt egy magánszemélyt egy autókereskedések közötti kartellben való részvételért. Ez az eset lesz az első, melyben azért kell egy személynek börtönbe vonulnia, mert vétkesnek találták az ír versenytörvény megsértéséért. A most elítélt személynek eredetileg kilenc hónapos felfüggesztett börtönbüntetést és 80 ezer euró bírságot szabtak ki büntetésként az árrögzítő kartellben való részvételért, de az elmulasztotta befizetni a bírságot. Emiatt elvileg a teljes kiszabott szabadságvesztést le kellett volna töltenie, de az ügyben eljáró bírő végül elegendőnek látta a 28 napos szabadságmegvonást. <http://www.globalcompetitionreview.com/news/article/19520/ireland-imprisons-cartelist-first-time/>

Az Európai Bizottság hozzájárult, hogy a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. és a Normeston Trading Limited közös irányítást szerezzen a MOL Energiakereskedő Kft. (MET) felett. A MOL integrált olaj- és gázipari vállalatcsoport, a Normeston pedig a nyersolaj és a finomított olajtermékek kereskedelmével foglalkozik. A MET jelenleg a MOL kizárólagos tulajdonában álló, magyarországi székhelyű leányvállalat. A Bizottság megvizsgálta a Normeston nyersolaj-kereskedelme és a MOL kőolajtermékek finomításával kapcsolatos downstream tevékenységei közötti vertikális kapcsolatokat. A Bizottság vizsgálata megállapította, hogy a Normeston downstream piacon elfoglalt nem számottevő helye miatt a MOL versenytársainak továbbra is számos lehetőség áll rendelkezésére, hogy más beszállítóktól szerezzék be az alapanyagot. Mivel a Normeston a downstream piacok egyikén sem folytat tevékenységet, nem áll fenn annak a kockázata, hogy az ügylet lezárása után vevőket zárának ki a piacról.

A Bizottság elfogadta a francia energiaóriás, a GDF Suez által felajánlott kötelezettségvállalásokat (és lezárta vizsgálatát), amelyek a vállalkozás azért tett, hogy orvosolja a bizottsági aggódalmakat arra vonatkozóan, hogy a GDF lezárta a versenytársak elől a francia gázimport kapacitásokhoz való hozzáférést, és ezzel visszaélt erőfölényével. Az aggódalmakat a GDF konkrétan úgy kívánja orvosolni, hogy jelentős szerkezeti csökkentéseket hajt végre a francia gázimport infrastruktúra kapacitásokra vonatkozó hosszú távú foglalásaiban. Az E.ON egyébként hasonló ajánlásokat tett a német piac vonatkozásában, amelyek a Bizottság – a szokásos eljárásnak megfelelően – először nyilvános vitára bocsát.

Kereskedelem-lélektan és viselkedés-gazdaságtan

2008 novemberében a viselkedés-gazdaságtan tárgyában tartott konferencián Meglena Kunyeva fogyasztóvédelmiért felelős európai biztos beszédében kiemelte: a viselkedés-gazdaságtan viszonylag új, de gyorsan fejlődő tudományág, amely a közgazdaságtant és a kísérleti magatartáskutatást ötvözi annak vizsgálata céljából, hogy magyarázatot találjon a fogyasztók vásárlásainak mozgatórugójára, mi befolyásolja őket a vásárlási döntéseik meghozatalakor és ezek hogyan hatnak a piacra. A viselkedés-gazdaságtan azt tanulmányozza, hogy az emberek valójában hogyan hozzák meg mindennapos döntéseiket. E témához érdekes adalékokkal szolgál Kovács Ferenc és Selmecsi Lajos *Bevezetés a kereskedelem-lélektanba* című munkája (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973.).

Amint azt a szerzők ismertetik, a kereskedelem-lélektan az eladáslélektan és a kereskedelmi munkalélektan mellett magában foglalja

- a vevőlélektant, azaz a vevők (fogyasztók) vásárlási magatartásának kutatását, valamint az ezt kialakító objektív és szubjektív indítékok, motívumok feltárással összefüggő vizsgálatokat,

- a reklámlélektant, amely a vevőket érő különböző hatásokat, a reklámtevékenység segítségével elért lélektani hatásokat elemzi.

A kereskedelem-lélektan kialakulásának első kísérletei a XIX. században jelentek meg, a pszichológiai módszerek tudatos alkalmazása azonban csak a XX. században vált a közgazdasági és kereskedelmi gyakorlat fontos eszközévé. A századfordulón elterjedt közgazdasági iskolák közül különös figyelmet érdemel a német „motivációs tan”, amely nagymértékben elősegítette a lélektan tudatos alkalmazását. Képviselői azt állították, hogy az emberi pszichés indítékok jelentős mértékben befolyásolják a gazdasági cselekvést. A „motivációs tan” elterjedése Európában és főleg az Egyesült Államokban jelentős lökést adott az alkalmazott lélektanok iránti érdeklődés fokozódásának.

A közgazdászok egyre nagyobb gondot fordítottak a „lélektani mozzanatok” jelentőségének magyarázatára. Így például Clark a határhaszon-elmélet magya-



rázata közben az egyén adottságaiból indult ki, s mint mondta, „a határhaszon-elmélet a lélektani tényezők nélkül aligha magyarázható kielégítően”.

Ebben az időszakban egymás után alakultak ki a pszichológiai alapokon nyugvó közgazdasági elméletek, emelik ki a szerzők. Amerikában a behaviorizmusra mint pszichológiai irányzatra épültek a lélektani kutatások, míg Európában egyre nagyobb teret hódított a freudizmus.

A behaviorizmus a német közgazdasági iskola lélektani motivációs elméletét teljes egészében magáévá tette. Az iskola egyik alapkérdésévé vált az emberi indítékok gazdasági cselekvésre gyakorolt hatásának a vizsgálata. A freudi pszichoanalízis nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a viselkedés motivációs okai önálló vizsgálatként bevonuljanak a pszichológia fogalomrendszerébe és a kereskedelem-lélektani vizsgálatokba is. Freud vizsgálatai hívták fel a figyelmet arra, hogy „a motívum pszichikai, nem pedig fiziológiai valóság.”

A húszas évek végén kezdődő gazdasági válság visszafogta ugyan a kereskedelem-lélektan fejlődését, de a gazdasági válság után intenzív előrehaladás volt tapasztalható.

A második világháborút követően soha nem tapasztalt erővel indultak meg a kereskedelem-lélektani kutatások. Az Egyesült Államokban az általánosan elfogadott irányzatot George Katona, magyar származású gazdaságpszichológus alakította ki. Ez az irányzat igyekezett egybeötvözni a behaviorista, a freudi és a gestalti

konceptiókat (a gestalt pszichológia, azaz az alaklélektan szerint a pszichológiai jelenségeknek nem a részek összege adja az egészet, hanem az egésznek a részek összegén felül még külön minősége is van). George Katona alapkonceptiója szerint a kereskedelempszichológiának azt kell vizsgálnia, hogy „az emberek különböző csoportjai, különböző helyzetekben milyen gazdasági magatartást tanúsítanak”, mert „a helyzetben, amelyben az elhatározás kialakul, magában foglalja a külső eseményeken és tényezőkhöz kívül az ember, illetve az emberek egyes csoportjainak belső tulajdonságait, motívumait, múltbéli tapasztalatait és jövőre vonatkozó elképzeléseiket.”

A kötet külön foglalkozik a reklámpszichológia kialakulásának és fejlődésének a kérdésével, egyebek között ismertette, hogy J. H. Wehle 1880-ban Bécsben megjelent *Die Reklame, ihre Theorie und Praxis* című könyvében még csak „nem tudatos”, „spontán”, „tudatos”, „tervszerű” fogalmak használatára szorítkozott. Hét évvel később már olyan, reklámmal foglalkozó értekezés jelent meg, amely a reklám lényegét a pszichikus tényezőkben is keresi, illetve a fogyasztást elősegítő reklámtevékenységet a tudatos és a nem tudatos tényezőkre alapozza. Ezt követően a reklámozás olyan lendületet vett, hogy egyesek arról írtak, milyen határai vannak a reklámozásnak a tisztesség keretein belül, feltéve a kérdést: „milyen mértékig lehet hasznosítani a pszichológiai ismereteket a reklámban?”

A szerzők számos érdekes megállapítást tesznek a több mint harminc éve megjelent könyvben, egyebek között aláhúzza, „az objektív és szubjektív indítékok egymással összefonódva készítetik a fogyasztót vásárlásra, bár e motívumok nem mind tudatosulnak. A vásárlók csak azoknak az indítékoknak a létezését ismerik, amelyek a 'kevésbé tudatos' pszichés folyamatból 'győztesen' kerültek ki. A vevő tehát nem ismeri fel – nem is ismerheti – mindazokat a vásárlásra késztető indítékokat, amelyek a vételi szándékát, döntését meghatározták. Csak azok a motívumok kerülnek tudatába, amelyeket úgy tudatosítunk (például reklámmal), vagy amelyek a belső pszichés folyamat eredményeként döntését vezérik.”

Előzetes statisztikai adatok a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti tevékenységéről

A 2008-ról áthúzódott és a 2009-ben kezdődött bejelentésekről, panaszokról
és a versenyfelügyeleti eljárásokról

Az összeállítás időpontja: 2009. december 31.

I. Bejelentések és panaszok

Megnevezés	Száma
2008-ról áthúzódott	295
2009-ben érkezett	1311
Együtt	1606
Ebből: jogerősen elutasított	1115
Versenyfelügyeleti eljárás indult	211
Elbírálás alatt, folyamatban lévő	280

Elbírált jogorvoslati kérelmek száma

Megnevezés	A jogorvoslati kérelmet	
	elfogadta	elutasította
Fővárosi Bíróság	10	31
Összesen	10	31

II. Versenyfelügyeleti eljárások

Megnevezés	Száma
2008-ról vagy korábbi évekről áthúzódott	98
2009-ben indult	150
Együtt	248
Ebből: versenyhivatali határozattal lezárt	139
Folyamatban lévő	109

Az eljárások megoszlása

Megnevezés	Száma
Fogyasztók megtévesztése	135
Erőfölény	36
Versenykorlátozó megállapodás	32
Fúziókontroll	45
Összesen	248

III. Versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatok megoszlása

Megnevezés	Törvény-sértés	Bírság eFt-ban	Kötele-zettség-vállalás	Jogsértés hiánya	Meg-szüntetés	Vizsgálói lezárás	Összes lezárás
Fogyasztók megtévesztése	46	906 818	2	3	12	10	73
Erőfölény	0	0	1	0	4	8	15
Versenykorlátozó megállapodás	0	0	0	0	1	1	2
Fúziókontroll	6	5 010 600	1	0	3	4	12
Összesen	52	5917 418	4	3	20	23	102

IV. Fúziós kérelmek megoszlása

Megnevezés	Száma
Engedélyezés	29
Engedélyezés feltétellel	2
Tiltás	1
Nem engedélyköteles	2
Vizsgálói lezárás	2
Megszüntetés	1
Összesen	37

Bírság eFt (késedelem miatt)	38 475
-------------------------------------	---------------

V. Versenyfelügyeleti döntésben kiszabott legnagyobb bírságok (2009. január 1.–december 31.)

Vj szám	Ügynév	Összeg	Ügýtípus
130/2006	Strabag – Egri Útéptő – HE-DO Kft. – Swietelsky Kft.	2 906 000 000	kartell
18/2008	Allianz Bank – bankkártyák – forgalmi jutalék	1 922 000 000	kartell
116/2007	L'OREÁL Mo. Kft. – Age Re-Perfekt	150 000 000	fogyasztók megtévesztése
145/2007	Beiersdorf Kft. – Nivea Visage DN Age	110 000 000	fogyasztók megtévesztése
166/2006	LCP–Classic Star Kft.–PDA Mania Webáruház – ajánlott kiskereskedelmi ár	103 000 000	kartell
133/2008	Penny Market – árfeltüntetés	100 000 000	fogyasztók megtévesztése

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának lapja

Szerkesztőség: 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1245 Budapest 5., Pf. 1036

Telefon: (1) 472-8900. Fax: (1) 472-8905.

E-mail: versenyutkor@gvh.hu

Szerkesztő: Belényi Andrea.

Állandó munkatársak: Bassola Bálint, Dániel Anna, Horváth Lászlóné, Mihálovits András,
Morvayné Vígh Katalin, Rusztiné Juhász Dorina, Zavodnyik József.

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6.

Telefon: 266-9290, www.mhk.hu

Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.

10.1370 – Nyomja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. www.hknyomda.hu

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.
